

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 89 · 28. mai
Sesjone 2020–2021

Møte fredag den 28. mai 2021 kl. 9

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 89):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i svalbardmiljøloven (tungoljeforbod m.m.) (Lovvedtak 115 (2020–2021), jf. Innst. 421 L (2020–2021) og Prop. 119 L (2020–2021))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i politiregisterloven og utlendingsloven (Lovvedtak 116 (2020–2021), jf. Innst. 443 L (2020–2021) og Prop. 139 L (2020–2021))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i midlertidig lov om tilpasninger i prosessregelverket som følge av utbruddet av covid-19 mv. (forlengelse) (Lovvedtak 117 (2020–2021), jf. Innst. 442 L (2020–2021) og Prop. 142 L (2020–2021))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i domstolloven mv. (signatur og elektronisk forkynnelse) (Lovvedtak 118 (2020–2021), jf. Innst. 444 L (2020–2021) og Prop. 161 L (2020–2021))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om flagging på kommunenes offentlige bygninger (utvidet mulighet til flagging med andre flagg) (Lovvedtak 120 (2020–2021), jf. Innst. 473 L (2020–2021) og Prop. 105 L (2020–2021))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i plan- og bygningsloven (hjemmel for forskrift om parsellinndeling av campingplasser) (Lovvedtak 121 (2020–2021), jf. Innst. 482 L (2020–2021) og Prop. 110 L (2020–2021))
7. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om planlagt salg av Bergen Engines AS (Innst. 503 S (2020–2021))
8. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Geir Pollestad, Liv Signe Navarsete, Willfred Nordlund og Ole André Myhrvold om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige naturressurser, bedrifter, infrastruktur og teknologier (Innst. 504 S (2020–2021), jf. Dokument 8:153 S (2020–2021))
9. Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Peter Frølich, Per-Willy Amundsen, Jenny Klinge, Petter Eide, Geir Sigbjørn Toskedal, Solveig Schytz og Frida Melvær om forlengelse av midlertidige regler om tiltak for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19 under straffegjennomføring (Dokument 8:294 L (2020–2021))
10. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i voldsoffererstatningsloven (den øvre grensen) (Innst. 484 L (2020–2021), jf. Prop. 113 L (2020–2021))
11. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeloven mv. (deling av krenkende bilder mv.) (Innst. 459 L (2020–2021), jf. Prop. 159 L (2020–2021))
12. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeprosessloven og tvisteloven mv. (bevisforbud for patentrådgivning) (Innst. 458 L (2020–2021), jf. Prop. 165 L (2020–2021))
13. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Petter Eide om å stoppe nedbyggingen av grøntområdene på Bredtvet i Groruddalen (Innst. 470 S (2020–2021), jf. Dokument 8:142 S (2020–2021))
14. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Martin Henriksen, Maria Aasen-Svensrud, Åsmund Aukrust og Anette Trettebergstuen om å fjerne støtten til Human Rights Service (Innst. 474 S (2020–2021), jf. Dokument 8:164 S (2020–2021))
15. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim og Himanshu Gulati om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet (Innst. 481 S (2020–2021), jf. Dokument 8:189 S (2020–2021))
16. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Kulturdepartementet (Innst. 509 S (2020–2021), jf. Prop. 176 S (2020–2021))
17. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 59 av 5. februar 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2016/2102 om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (Innst. 457 S (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2020–2021), S-delen)

18. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i likestillings- og diskrimineringsloven mv. (universell utforming av IKT-løsninger) (Innst. 456 L (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2020–2021), L-delen)
19. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om endring i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (forlengelse av midlertidig unntak fra avkortingsreglene for alderspensjon som følge av covid-19) (Innst. 465 L (2020–2021), jf. Prop. 186 L (2020–2021))
20. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 189 om anstendig arbeid for arbeidstakere i private hjem av 16. juni 2011 (Innst. 453 S (2020–2021), jf. Prop. 163 S (2020–2021))
21. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning som regulerer programmet for sysselsetting og sosial innovasjon, ESF+/EaSI (2021–2027) (Innst. 464 S (2020–2021), jf. Prop. 177 S (2020–2021))
22. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Årsmelding 2020 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer (Innst. 400 S (2020–2021), jf. Meld. St. 30 (2020–2021))
23. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at det blir votering i sakene nr. 1–6 nå innledningsvis, og presidenten ber derfor representantene om å bli sittende et par minutter til.

Videre vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1–6 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [09:00:42]

Stortingets vedtak til lov om endringar i svalbardmiljøloven (tungoljeforbod m.m.) (Lovvedtak 115 (2020–2021), jf. Innst. 421 L (2020–2021) og Prop. 119 L (2020–2021))

Sak nr. 2 [09:00:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i politiregisterloven og utlendingsloven (Lovvedtak 116 (2020–2021), jf. Innst. 443 L (2020–2021) og Prop. 139 L (2020–2021))

Sak nr. 3 [09:00:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i midlertidig lov om tilpasninger i prosessregelverket som følge av utbruddet av covid-19 mv. (forlengelse) (Lovvedtak 117 (2020–2021), jf. Innst. 442 L (2020–2021) og Prop. 142 L (2020–2021))

Sak nr. 4 [09:00:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i domstol-loven mv. (signatur og elektronisk forkynning) (Lovvedtak 118 (2020–2021), jf. Innst. 444 L (2020–2021) og Prop. 161 L (2020–2021))

Sak nr. 5 [09:00:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om flagging på kommunenes offentlige bygninger (utvidet mulighet til flagging med andre flagg) (Lovvedtak 120 (2020–2021), jf. Innst. 473 L (2020–2021) og Prop. 105 L (2020–2021))

Sak nr. 6 [09:00:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i plan- og bygningsloven (hjemmel for forskrift om parsellinndeling av campingplasser) (Lovvedtak 121 (2020–2021), jf. Innst. 482 L (2020–2021) og Prop. 110 L (2020–2021))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Stortinget går da til votering over sakene nr. 1–6 på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–6

Presidenten: Sakene nr. 1–6 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 115–118 samt 120–121.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Stortinget fortsetter da med debattene på dagens kart og går til sak nr. 7.

Sak nr. 7 [09:01:19]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om planlagt salg av Bergen Engines AS (Innst. 503 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Rødt 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en tale-tid på inntil 3 minutter.

Emilie Enger Mehl (Sp) [09:02:18] (ordfører for saken): Jeg skal bruke 10 minutter på vegne av Senterpartiet.

Utenriks- og forsvarskomiteen har behandlet justis- og beredskapsministerens redegjørelse for Stortinget 23. mars 2021, der hun gjorde det kjent at regjeringen ville stanse salget av det norskregistrerte selskapet Bergen Engines AS fra Rolls Royce til TMH International AG, som er et sveitsiskregistrert selskap 100 pst. eid av den russiskregistrerte TMH Group.

Jeg vil takke komiteen for et godt og grundig arbeid med denne saken. Jeg vil også takke regjeringen og regjeringsmedlemmene for deres bidrag og samarbeid.

Bergen Engines er produsent og leverandør av bl.a. motorer og generatorer til både sivil og militær sektor i Norge og flere allierte land, herunder USA. I denne saken er det blitt kjent for komiteen flere problematiske forhold knyttet til et salg av en norsk teknologibedrift, som Bergen Engines er, til russiske interesser. Saken handler i realiteten om russisk oppkjøp av en norsk teknologibedrift med stor militærstrategisk betydning som ville vært i strid med norske og allierte sikkerhetspolitiske interesser. Salget ville muliggjort en raskere oppbygging av den russiske marinen og Russlands militære kapabiliteter. Salget ville også gitt russisk tilgang til en tomt i Bergen med strategisk viktig beliggenhet, bl.a. knyttet til innseilingen til Bergen og norske forsvarsanlegg, og det ville gitt Russland tilgang til sensitiv teknologi. Det planlagte oppkjøpet ville kunne medført et russisk forsøk på å omgå eksportkontrollregelverket eller Norges restriktive tiltak mot Russland etter 2014 for på en fordekt måte å få tilgang til kunnskap og teknologi av stor militærstrategisk betydning for Russland.

Komiteen avholdt høring om saken 19. april 2021. Det ble da innkalt fem medlemmer av regjeringen, statsministeren, justisministeren, forsvarsministeren, utenriksministeren og næringsministeren, i tillegg til sikkerhetstjenestene, som var PST, Etterretningstjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet. I sin behandling av saken har komiteen vært opptatt av å komme til bunns i alle de faktiske forholdene i saken fordi det har vært krevende å skaffe seg en oversikt over hvordan saken har vært håndtert underveis i forløpet i de ulike departementene. Komiteen har også ønsket å få et bilde av hva slags betydning saken ville ha for nasjonal sikkerhet og, kanskje aller viktigst, avdekke læringspunkter – hva man kan gjøre for å forhindre at vi får en lignende sak i framtiden. Komiteen fikk viktig informasjon i dette arbeidet under høringen.

Jeg vil da gå over til å snakke om hvordan Senterpartiet stiller seg i saken.

Sammen med Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV vil Senterpartiet rette sterk kritikk mot regjeringen for håndteringen av Bergen Engines-saken. I løpet av behandlingen har det blitt mer og mer klart for Senterpartiet at saken om Bergen Engines og måten regjeringen har håndtert salget på, har avdekket alvorlige mangler i regjeringens sikkerhetsrutiner. Regjeringen har ikke hatt nødvendig kontroll på nasjonal sikkerhet og beredskap, særlig ikke knyttet til utenlandske oppkjøp som kan true nasjonal sikkerhet. Vi mener det er sterkt kritikkverdig og svært alvorlig at regjeringen ikke har hatt gode nok rutiner for sikkerhetsarbeid, for anvendelse av sikkerhetsloven og for samarbeid mellom de ulike departementene som er involvert.

Underveis i sakens forløp har det også blitt gitt mye forskjellig informasjon fra regjeringen, fra ulike statsråder, både til Stortinget, til offentligheten og til noen av de involverte aktørene, som har bidratt til å skape forvirring i saken og til å skape uklarhet om hva som er de faktiske forhold. Noe av kommunikasjonen overfor Stortinget, spesielt fra forsvarsministeren, har også vært misvisende og balanserer på grensen til hva en statsråd kan tillate seg av ikke å gi Stortinget den informasjonen man etterspør. Det er også sterkt kritikkverdig og svært alvorlig at regjeringen i denne saken har gitt mangelfull informasjon til Stortinget om regjeringens håndtering av saken.

Som jeg sa innledningsvis, redegjorde justis- og beredskapsminister Monica Mæland den 23. mars for at regjeringen ville stanse salget i medhold av sikkerhetsloven. Da hadde regjeringen visst om salget siden 15. desember. I perioden fra 15. desember til 23. mars ble det ved flere anledninger sagt at regjeringen ikke ville gripe inn i salget. På direkte spørsmål fra Stortinget om regjeringen vurderte å bruke sikkerhetsloven for å

gripe inn i salget, ble det ikke svart bekreftende, selv om regjeringen senere kom og sa at man likevel hadde holdt på med de vurderingene.

Under høringen 19. april kom det fram ny informasjon knyttet til dette, og det er spesielt ett forhold som stiller saken i et enda mer alvorlig lys enn før høringen. Det handler om hva som var årsaken til at regjeringen faktisk kom i gang med sikkerhetsarbeid. Under høringen ble det på spørsmål fra komiteen avdekket at regjeringens sikkerhetsarbeid ble igangsatt som følge av et eksternt tips til Næringsdepartementet 11. januar, ikke på regjeringens eget initiativ. Det er også alvorlig at en så viktig sak først ble tatt tak i på grunn av det som har framstått som en ren tilfeldighet. Komiteen har registrert at statsrådene sier at de ville ha tatt tak i saken på et senere tidspunkt uansett, men det er ikke godtgjort når dette eventuelt ville ha skjedd. Vi kan ikke basere nasjonalt sikkerhetsarbeid på tilfeldige oppringninger til departementer; Stortinget må kunne ha tillit til at regjeringen har kontroll på disse rutineene også dersom de ikke blir kontaktet av aktører utenfra.

Statsministerens rolle har også vært en sentral del av opposisjonens kritikk. Nasjonal sikkerhet er det viktigste ansvaret for enhver regjering, og statsministeren er den øverste ansvarlige for regjeringens sikkerhetsarbeid. Det kom også fram under høringen at statsministeren ikke var kjent med salget før dette ble omtalt i Bergens Tidende den 4. februar, selv om regjeringen skal ha vært i gang med sikkerhetsvurderinger før dette. Statsministeren kjente heller ikke til noe knyttet til risikoen for nasjonal sikkerhet før Bergens Tidende begynte å belyse disse farene den 21. februar, bl.a. knyttet til teknologioverføring og russisk overtakelse av vedlikeholdskontrakter. Saken ble ikke før den nådde medias søkelys, satt på dagsordenen i Regjeringens sikkerhetsutvalg, som er det utvalget som skal håndtere saker av stor sikkerhetsmessig betydning for nasjonen, og den kom heller ikke til drøfting i det utvalget før 2. mars, som etter det komiteen og Senterpartiet kan forstå ut fra høringen, er første gang de involverte statsrådene eller statssekretærer som representerte statsrådene, var til stede i et felles møte for å drøfte denne saken.

Det at statsministeren fikk informasjon om denne sakens betydning for nasjonal sikkerhet gjennom mediene og ikke gjennom sine regjeringskollegaer eller sitt embetsverk, forsterker inntrykket av at denne saken ikke har vært langt framme i regjeringens bevissthet før det ble offentlig storm, og det forsterker inntrykket av at regjeringen har manglet kontroll med saken.

Denne kritikken som flertallet i Stortinget kommer med, forsterkes også av at regjeringen var fullt klar over at utenlandske oppkjøp av bl.a. strategisk viktige bedrifter og eiendom var og er en stor sikkerhetsrisiko for Norge,

spesielt fra Russland. Det er vi godt kjent med gjennom de generelle sikkerhetsvurderingene til de hemmelige tjenestene.

Vi mener det er viktig at saken fører til en gjennomgang av regjeringens sikkerhetsrutiner og oppfølging av sikkerhetsloven for å forhindre at en lignende situasjon kan oppstå i framtiden.

Jette F. Christensen (A) [09:12:59]: Denne saken har vist at svak sikkerhetsforståelse og mangel på ansvarsfordeling og samarbeid kan være en sikkerhetstrussel.

Det er et lederansvar å sørge for samhandling og koordinering. Det ansvaret var det ingen som tok. I stedet ble det skapt utrygghet for ansatte, for selskap og for vår felles sikkerhet. Poenget med sikkerhetsarbeid er å skape trygghet, ikke usikkerhet.

Salget av Bergen Engines ble stoppet fordi det ikke var trygt å selge, fordi Forsvaret ikke kan ha en leverandør vi ikke har en sikkerhetsavtale med. Salget ble stoppet fordi strategisk oppkjøp og investering utgjør en reell fare for informasjons- og teknologioverføring, som utgjør en trussel mot norsk sikkerhet.

Derfor var ikke saken ferdig da konklusjonen om å stanse salget kom fra regjeringen, for det vi diskuterer her, er ikke bare det konkrete eksempelet om planlagt salg av Bergen Engines, det vi diskuterer, er hvordan vi på lang sikt kan være sikre på at vi har et vern mot det som truer oss.

Denne saken er ikke alvorlig og kritikkverdig alene fordi en mail med varsel om salg ble liggende i en måned hos det departementet som har ansvar for sikkerhetsloven.

Den er ikke alvorlig og kritikkverdig alene fordi det måtte et eksternt varsel til Næringsdepartementet til før det ble satt i verk sporbare tiltak.

Den er ikke alvorlig og kritikkverdig alene fordi dette var informasjon vi først fikk gjennom høringen.

Saken er ikke alvorlig og kritikkverdig alene fordi forsvarsministeren ikke fullt ut opplyste Stortinget om bruk av sikkerhetsloven da vi spurte om det. Så sent som i mars viste han til at sikkerhetsloven ikke ville komme til anvendelse. Det er fremdeles vanskelig å tro at han ville det da. Og det er fremdeles helt ubesvart for meg om sikkerhetsventilparagrafen reelt var til vurdering da, eller om det var noe som kom til i ettertid. For hvordan er det mulig å ikke nevne dette for Stortinget, om det er det som foregår?

Saken er ikke alvorlig og kritikkverdig alene fordi en ansatt i Utenriksdepartementet i milelange facebook-tråder garanterte for at salget skulle gå i orden, og skrev ting som «We have no legal possibilities to interfere in this sale.»

Da lurer man jo på: Hva er det som skjer her? Er det koordineringen som er mangelfull? Er det sikkerhetskompetansen som er mangelfull? Eller er det rett og slett ikke riktig at sikkerhetsloven var vurdert på det tidspunktet da Utenriksdepartementet ga en garanti til selskapet om at salget ikke skulle bli stoppet?

Saken er ikke alvorlig og kritikkverdig alene fordi Bergen Engines' lokasjon i seg selv gjør fabrikken til et interessant etterretningsmål, for hvorfor gikk det opp for regjeringen så sent som i februar? Det er fremdeles uforståelig. Nærheten til forsvarsinstallasjoner medfører en risiko for at fabrikken kan «utnyttes til etterretningsformål og sabotasje». Det var jo ikke noe som oppsto i februar. Og det er før man begynner å snakke om teknologien som blir produsert der, av veldig dyktige mennesker. Den teknologien er så nyttig at det viste seg å være farlig om den kom på avveier.

Det er fremdeles helt uforståelig for meg hvordan det alene ikke bidro til at bedriften ble listeført. Det kunne spart selskap og ansatte for den usikkerheten det politiske Norge har påført dem bare fordi de lager noe som er for viktig til å miste.

Når det er sagt, er det like lite forståelig at regjeringen ikke har en oppfatning av at når et salg blir stoppet av sikkerhetspolitiske årsaker, påligger det dem et særlig ansvar å sørge for stabilitet og trygghet. Da jeg i mars spurte næringsministeren om hvordan arbeidsplassene og kompetansemiljøet på Hordvikneset skal bestå, ga hun det som kan klassifiseres som et næringspolitisk svar.

Det er håpløst, ikke minst for de ansatte, som satt med en følelse av at det å være for sin egen arbeidsplass er å ta lett på sikkerhetssårbarhet, eller omvendt. Det er ikke forhold som skal settes opp mot hverandre.

Da regjeringen stengte store deler av landet som følge av pandemien, var det en selvfølge å prøve å hjelpe dem som måtte gjøre dugnadsjobben. Den selvfølgen burde også gjelde her.

Innstillingen inneholder en sterk kritikk av sikkerhetsarbeid, samhandling og håndtering av sikkerhetsloven, fordi alle disse eksemplene i sum utgjør fortellingen om nettopp en svakt forankret sikkerhetsforståelse, samhandling og håndtering av sikkerhetsloven.

Når Næringsdepartementet uttalte at det planlagte salget var en sak mellom to private aktører og ikke noe departementet skulle blande seg opp i, er det et eksempel på at sikkerhetsforståelsen ikke deles av departementene, den er ikke internalisert eller koordinert, for mens den uttalelsen kom, er det kommet fram i høringen at denne saken var på regjeringens bord, og at man var i full gang med å «blande seg inn», for å bruke Næringsdepartementets terminologi.

Når uttalelsen blir forsøkt bortforklart med et oppdiktet uttrykk som «generell næringspolitisk uttalelse», og ikke engang trukket i ettertid, bidrar ikke akkurat det til å heve inntrykket av regjeringens arbeid med sikkerhet.

Sikkerhetsarbeid er et lederansvar, og strukturelle problemer må løses helhetlig. Sammensatte trusler må også møtes på en helhetlig måte.

Når en så stor skandale som regjeringens håndtering av det planlagte salget av Bergen Engines inntreffer, er det ikke godt nok å beskrive problemet. Det er ikke godt nok å si hva som gikk galt, og hvorfor håndteringen ikke var god.

Fordelen og poenget med å behandle denne saken i en fagkomité med ansvar for forsvar er at når strategisk oppkjøp og investering så tydelig blir påpekt som en ytre trussel, er det klart at Stortingets ansvar er større enn problembeskrivelse. Jeg er derfor glad for at flertallet ble med på forslag om forbedring.

Jeg skjønner ærlig talt heller ikke hvorfor det ikke er en samlet komité som står bak. Når statsministeren, justisministeren, utenriksministeren og næringsministeren har uttalt at det er rom for forbedringer, og at det er sider ved denne prosessen som det er mulig å ta lærdom av, må vi tro dem på det og legge til rette for å foreslå hvordan de kan gjøre nettopp det.

Derfor foreslår vi en kartlegging av sikkerhetskompetanse i alle departement. Når alle departement har ansvar for å listeføre bedrifter, er det avgjørende å se til at alle har de verktøyene de trenger for å gjøre den jobben. Når det kommer et varsel om noe som kan true vår sikkerhet, skal det ligge i alles ryggmarg hva som er riktig å gjøre. I redegjørelsen sa ministeren:

«Regjeringen vil vurdere hvordan sikkerhetsutfordringer ved utenlandske investeringer kan reduseres og motvirkes, herunder sørge for at NSM framover prioriterer å utvikle kompetanse på dette området».

Denne saken har med all tydelighet vist at det ikke bare er NSM som trenger å utvikle kompetanse her.

Vi foreslår en gjennomgang av sikkerhetslovens anvendelse, utført av et offentlig utnevnt ekspertutvalg, herunder mulige sårbarheter, ansvarsfordeling, status for departementenes listeføring av virksomheter som helt eller delvis skal omfattes av sikkerhetsloven. Det gjør vi fordi ingen kan fullt ut kontrollere seg selv eller se sine egne svakheter. Regjeringen bør virkelig se på dette som en mulighet til fullt ut å få kartlagt dette slik at sikkerhetshull kan tettes.

Vi foreslår en evaluering av hvordan sikkerhetsforståelse i departementene etableres og samarbeid mellom departementene blir sikret.

Vi må sikre en langsiktig, sikker og forutsigbar forvaltning av norsk sikkerhet og et vern mot strategisk oppkjøp og investering. Og vi må sikre at vi er enige om hva som kan være en trussel, og hvordan vi skal reagere når den kommer.

Michael Tetzschner (H) [09:21:24]: Jeg lytter alltid med interesse til saksordføreren, som har vist en iherdighet i saken som dessverre ikke har tilført den de kvaliteten som Stortinget bør ha når det skal kritisere regjeringen.

La meg begynne med å si at det er tatt en riktig beslutning. Jeg tror de to forrige talerne ikke oppholdt seg ved det. Regjeringen har i kongelig resolusjon truffet en beslutning på et godt utredet saksgrunnlag i en sak som er av inngripende karakter, og det er altså truffet en beslutning som alle er tilfreds med. Det er det ene positive. Det andre er at det komiteen skriver i merknadene, og kritikerne, men også det vi er sammen om, har klarere enn jeg noen gang har opplevd i Stortinget, uttrykt hvilken trussel Russland representerer for Norge, og at vi ikke kan være forsiktige nok i omgangen med internasjonale selskaper som er under kontroll av russiske interesser. Jeg er sikker på at våre sikkerhetstjenester har merket seg dette. Fremtidig screening av slike transaksjoner på søk etter risiko for fiendtlige staters innflytelse vil etter de ordene som har falt her i dag, og det som er uttrykt i komitéinnstillingen, etter hva jeg forstår ha bred partipolitisk støtte.

Det har nemlig ikke alltid vært slik. Det har vært noen her i salen som har hatt til dels meget stor forståelse for Putin, at det var helt i orden å angripe og annektere Krim, og at sanksjonene også skulle opphøre. Nå ser jeg at de samme representantene fremhever det som et særlig ankepunkt mot regjeringen at det gjaldt et land som det er sanksjoner mot, så verden beveger seg i hvert fall når det gjelder problemforståelsen.

Dertil er det verdt å notere seg at det komiteen nå har hatt til behandling, er muntlige redegjørelser i denne salen, og innleggene fra justis- og beredskapsministeren og forsvarsministeren er også blitt godt motatt. Ingen har kritisert kvaliteten i de fakta som er frembrakt av embetsverk og samarbeidende sikkerhetsetater. Ingen har trukket i tvil rettsanvendelsen for en ganske inngripende forvaltningsavgjørelse ved å bruke den nye sikkerhetsloven § 2-5 for første gang.

Så viser det seg at kritikken bygger på forståelsen av ett eneste punkt, nemlig en påstand om at saken ble oppdaget ved en tilfeldighet. Det er fastholdelsen av dette arkimediske punkt som fører til den voldsomme beskrivelsen av svikt i rutiner og systemer, men når man går kritikerne nærmere på klingen, kan de ikke helt vise til hva det er. Og det som er så forunderlig når man leser

utskriften fra høringen, er at de underliggende sikkerhetsetatene – som jo ikke er en del av regjeringen, men som grep fatt i dette allerede i desember, dagen etter at dette ble meldt til Utenriksdepartementet – selv har sagt at de fikk melding om saken i desember og begynte umiddelbart saksbehandlingen, tre underliggende etater som driver med sikkerhet: Etterretningstjenesten, Politiets sikkerhetstjeneste og NSM. De har underveis produsert ni rapporter, og de fleste av disse har vært gradert. Alt peker jo frem mot Regjeringens sikkerhetsutvalg, som da må gjøre seg opp en mening om dette. Disse sakene starter nettopp på etterretningstjenestenivå. De starter ikke i regjeringen, for våre etater er, som annen forvaltning, bundet av loven, den loven som Stortinget burde kjenne til, for den ble til i vår periode. Sikkerhetsloven, tidligere, hadde ingen bestemmelse som § 2-5, som alle nå hyller og er begeistret for, som kunne stanse en transaksjon som denne.

Når det da var snakk om departementenes vurdering av dette, var det ofte med henvisning til listeføring for de alminnelige overdragelser av selskaper, mens vi vet at § 2-5 er av Stortinget selv forutsatt å bare brukes som en ventilbestemmelse når det er spesielle forhold. Det er derfor det er gitt så vid beskrivelse av hva den kan inneholde av aktiviteter. Det er ikke nevnt selskapsoverdragelser spesielt, men det er en oppfangingsbestemmelse.

Jeg mener altså at kritikken fra opposisjonen bygger på en feiloppfatning av hva som trigget saken, og jeg synes det er underlig at man sitter og hører disse tjenestene forklare, og så kommenterer man ikke engang de opplysningene man har fått i høring. Jeg kommer tilbake til det i et annet innlegg, for jeg skulle kanskje ha bedt om 10 minutter.

Presidenten: Representanten skal få innlegg senere dersom han ber om det.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [09:26:56]: Et av politikkenes minst sjarmerende trekk er at den sittende regjering aldri kan innrømme en feil, som om den er fullstendig ufeilbarlig og enhver tanke allerede er tenkt, og at opposisjonen, uansett hvor på den politiske skalaen den kommer fra, er feilaktig, basert på uvitenhet eller populisme. Skulle det bli et regjeringsskifte til høsten, vil vi oppleve nøyaktig det samme fra første dag. Det er forstemmende og fordummende.

I denne saken er det imidlertid ingen tvil: Regjeringen hadde ikke kontroll, den visste ikke hvilket ben den stod på, og alle pekte på hverandre. Konsekvensen var at nasjonal sikkerhet ikke ble ivarettatt. Opposisjonen og Bergens Tidende fikk stanset et salg av avansert motorteknologi til en russisk bedrift kontrollert av russiske

oligarker. Det er dokumentert, og det er det ingen tvil om.

Det viktigste med denne saken er selvsagt at salget faktisk ble stanset. Der er jeg enig med min kollega Tetzschner. Samtidig burde det være en lærdom for enhver regjering at det viktigste er ikke i seg selv å forsvare egen handlemåte, men å gjøre systemet bedre, slik at det ikke skjer igjen.

Denne konklusjonen som flertallet har kommet til, kunne vært unødvendig om regjeringen umiddelbart hadde sagt at den hadde gjort en feil, men det er altså for ydmykende for denne regjeringen. Den klarer ikke å innrømme feil. Derfor sitter også posisjonen i stortings-salen her og forsvarer noe som er helt umulig å forsvare. Da har ikke flertallet noe annet valg enn å vedta en sterk kritikk av regjeringens håndtering av saken. Noe annet ville vært å forsømme vårt ansvar som vaktbikkje overfor den utøvende makt.

Jeg vil nevne noen forhold – tolv forhold, for å være presis:

Statsministeren fikk først vite om saken da hun leste om den i Bergens Tidende 4. februar, det etter at regjeringen hadde visst om saken i mer enn to måneder uten å foreta seg noe som indikerte at de forstod alvoret. Rolls-Royce bekreftet overfor regjeringen den 12. april at både transaksjonsprosessen og kunnskapsoverføring til TMH var midlertidig stanset. Det betyr at kunnskapsoverføringen pågikk i tre måneder etter at regjeringen var blitt varslet om det potensielle salget.

Til tross for dette tydelige budskapet fra Rolls-Royce fortsetter regjeringen å påstå at ingen sikkerhetsgradert informasjon ble delt med TMH, altså at «due diligence» – som hadde pågått i flere måneder – hadde dreid seg om alt annet enn teknologi helt frem til 12. april. Det er helt umulig. Det fungerer ikke på den måten. Rolls-Royce har selv innrømmet at de delte teknologi og informasjon med TMH helt frem til 12. april. Det kommer ikke fra regjeringen, det kommer fra Rolls-Royce, og så satte de på pause.

Det finnes ingen felles forståelse av hva nasjonal sikkerhet betyr i praksis, hva som ligger i selve begrepene sikkerhet og nasjonal sikkerhet. Det er det flertallet i Stortinget ønsker å få klarhet i. Vi ønsker å få klarhet i hva sikkerhet er, og hvordan sikkerhet defineres.

For egen del informerte jeg forsvarsministeren under hånden 10. februar, uten at noen tok affære – igjen fordi regjeringen ikke visste hvordan den skulle agere, i hvert fall ikke forsvarsministeren. Når forsvarsministeren får informasjon under hånden, slik at man kan stanse salget, slik at forsvarsministeren ikke trenger å bli ydmyket, sånn som en gjør i salen her, så mumler man tilbake og sier at jo da, regjeringen er klar over dette, og så går det altså to måneder før man faktisk gjør noe, rett og

slett fordi opposisjonen på Stortinget ikke vet alt. Nettopp derfor. Men noen ganger vet vi faktisk mer enn regjeringen, og i denne sammenhengen visste i hvert fall jeg mer enn regjeringen, av flere ulike kilder.

Sjef for etterretningen understreket under høringen at de utarbeidet en rapport allerede 18. januar til Justisdepartementet, som ikke satte på pauseknappen, men ba om en mer fyldig rapport. Hvis man får en rapport på den måten til Justisdepartementet, kan man ikke levere den tilbake og si: Kan dere gi oss litt mer informasjon? Da må man sette på pauseknappen og så be om mer informasjon. Det ble ikke gjort.

Regjeringspartiene viser i innstillingen til en uttalelse fra statsministeren:

«Ja, regjeringen har kontroll på saken. Derfor har den blitt en god ...» – og så er det uklart hva hun sier, prikk-prikk-prikk, står det i referatet – «Men man burde ha reagert på et tidligere tidspunkt.» Hvem er «man» i dette tilfellet?

Og videre:

«Det ville nok vært en sak uavhengig av dette» – hva er «dette»? – «for det er flere punkter hvor denne informasjonen ville kommet inn.»

Hvilke punkter?

Og: «som E-sjefen har sagt tidligere i høringen i dag, et eget oppfølgingsspor knyttet til eksportkontrollsaker, og det var en oppfattelse at denne saken ville kommet i løpet av få dager etterpå.»

Hvilken oppfattelse? Dette er altså referat fra høringen. Hvilken oppfattelse? Hva er disse begrepene? Det er fullstendig uklart. Da blir man en slags teflon-statsminister, som kan si en hel masse ting uten at man går ned konkret og peker på det. Jeg vil gjerne vite hva alle disse ordene betyr. Det er kryptisk, omtrentlig og helt uten mening.

Forsvarsministeren hadde flåsete kommentarer på flere tidspunkt om motorer som Volkswagen pickup-truck, men kom plutselig på andre tanker noen få dager senere, da er det avansert motorteknologi. Da er det greit kanskje å være litt rolig første gangen, før man får lite grann mer informasjon, og så se at dette er alvorlig og motorteknologi.

Statssekretæren i NFD uttalte seg på tvers av sin egen statsråd. Det er rimelig spesielt. Poenget om børskurser som posisjonspartiene har i merknadene, er helt, helt meningsløst. Når Rolls-Royce får muligheten til å selge en bedrift, går det et varsel til børsen i Storbritannia, men det er klart det er med forbehold om at man faktisk får gjennomført salget. Så kan man si at regjerings ulike synspunkter underveis gjorde at man kanskje forsto at salget faktisk ville bli gjennomført.

Regjeringspartiene konkluderer:

«Disse medlemmer understreker at statsministeren her ikke refererer til at regjeringen burde ha reagert på et tidligere tidspunkt, men at saksbehandling i departementene burde ha begynt på et tidligere tidspunkt.»

Regjeringen burde ikke begynt tidligere, men de som jobber i departementene, burde ha begynt tidligere. Jeg trodde faktisk at de som jobber i departementene, jobber for regjeringen, og at regjeringen er øverste ansvarlig, men ifølge referatene er det altså ikke sann.

Statsministeren uttalte i høringen at man kan tenke seg en løsning der avslag på eksportlisens de siste fem årene rutinemessig skal underlegges en vurdering av sikkerhetsloven § 10, noe som vil fange opp en mulig omgåelse av eksportregelverket på en bedre måte. Nei, det vil det ikke. Det vil ikke det, for det finnes kryssseierskap over hele fjøla i forsvarsindustrien – også for vennligsinnede nasjoner. De aller fleste er vennligsinnede nasjoner. Dette var et unntakstilfelle. Det er sann forsvarsindustrien fungerer i dag. Det er ikke noe galt i det, men det er fordi disse landene kan samarbeide også om forsvaret av hverandres land, gjerne gjennom NATO eller i Europa.

Så kommer utvekslingen på Messenger mellom en fagdirektør i UD og motparten i Rolls-Royce. Denne kommunikasjonen ble altså gitt på et lavere nivå, uten at utenriksministeren var klar over det. Det er ikke gått inn i hva som faktisk blir sagt. Den 11. desember sies det fra UD, og jeg skal lese det opp:

«Hi! Og course the last years were not wasted – I believe that (saksbehandler UD) really loved his RR time. And I definately know that he has the greatest admiration for you. And misses you. Pls get in touch about the issue at any time. Looking forward to seeing you too as soon as circumstances allow for it. Take care. Love, (initialer J)»

Med andre ord: Her har det vært en person som har jobbet i Rolls-Royce i forkant. Hvorfor har man ikke gått inn og sett på det? Det er ganske alvorlig, for det snakkes om en fagdirektør og en utveksling, men hva som faktisk blir sagt i denne utvekslingen, er ikke blitt sett på, og dette ble sagt 11. desember. Her er det veldig mye som regjeringen har gjort feil, og som den ikke har kontroll på. Man har kommet i etterkant.

Den kritikken opposisjonen viser her, burde regjeringen være ydmyke nok til å akseptere og si at nei, vi koordinerte ikke riktig, vi visste ikke hvilket ben vi stod på, det kom til feil kilde, vi visste ikke nok om dette. Justisministeren gjorde kanskje det beste inntrykket her, men forsvarsministeren, utenriksministeren og statsministeren gjorde en slett innsats i høringen. Det går det an å si når en sitter i Stortinget: Det var en slett innsats, og det

var en teflon-statsminister som ikke sa sannheten, eller som brukte ord som kunne misforstås, hele veien.

Audun Lysbakken (SV) [09:36:36]: Å arbeide med denne saken har vært en spesiell opplevelse. En regjering som har uttalt at de har sikkerhet og beredskap som viktigste sak, har vist seg å svikte når det gjelder oppfølging av løfter som går helt inn i kjernen av nettopp den problemstillingen. Håndteringen av Bergen Engines-saken har vært preget av en slående mangel på koordinering samt forvirrende og til tider – i praksis i hvert fall – misvisende kommunikasjon til offentligheten og delvis til Stortinget. Vi har sett at det systemet som er blitt bygget opp for å motvirke strategiske oppkjøp, ikke er godt nok. At oppkjøpet av Bergen Engines kom på dagsordenen til regjeringen – og dette er et kjernepunkt – ser ikke ut til å ha vært regjeringens egen fortjeneste. Det framstår i stedet som tilfeldig. Det er en alvorlig systemsvikt som gjør at det i dag synes klart at risikoen for rett og slett ikke å oppdage det, og dermed ikke kunne handle i tide for å ivareta viktige nasjonale sikkerhets hensyn, i aller høyeste grad var til stede.

Det skjer altså i en situasjon der uønskede utenlandske oppkjøp i flere år har blitt løftet fram av sikkerhetstjenestene som en stadig mer aktuell trussel. Ingen kan si at de ikke var veldig klar over den problemstillingen. Derfor er den skarpe kritikken som i dag kommer fra flertallet på Stortinget, i høyeste grad berettiget. Den kommer mot regjeringen som helhet fordi ansvaret for å forvalte nasjonal sikkerhet ligger hos regjeringen som helhet. Det er alvorlig for regjeringen, det er alvorlig for statsministeren, som hadde nettopp dette, bedre beredskap og bedre koordinering av beredskapsarbeidet, som fanesak da hun ble statsminister.

Så mener jeg at Stortinget skal – og det har vi gjort – legge vekt på at regjeringen i hvert fall et stykke på vei erkjenner feil. Det gjør en riktignok med ord som at det er rom for forbedring og muligheter for læring og sånt. Jeg ville ikke valgt de ordene. Jeg ville i stedet valgt de ordene som flertallet har brukt, og som jeg mener det er grunnlag for. Men jeg håper at selv om det er litt vanskelig for regjeringspartiene og regjeringen helt å erkjenne fullt ut alvoret i saken, håper jeg at det som sies om erkjennelse, forbedring og læring, faktisk vil føre til reelle prosesser. Det er jo i tillit til det at Stortinget ikke går enda lenger i det vedtaket vi gjør i dag.

Stortinget har klare forventninger til oppfølgingen og tar kontroll over den oppfølgingen. Det gjelder både de detaljerte bestillingene vi har av intern gjennomgang i departementene av rutiner, og det offentlige utvalgsarbeidet som Stortinget med dette bestiller, som må se på både hva som må gjøres for at denne typen manglende koordinering og tilfeldighet ikke oppstår igjen, og også

på om det er nødvendig å gjøre ytterligere endringer i sikkerhetsloven. Et sentralt spørsmål der er hvorfor Bergen Engines ikke var listeført i utgangspunktet, f.eks. Vi har fortsatt behov for – og det kan vi komme tilbake til i replikkordskiftet – klarhet i noen spørsmål som regjeringen ikke har besvart tydelig ennå, f.eks. når spørsmålet om teknologioverføring ble det sentrale i denne saken, når spørsmålet om lokasjon kom på dagsordenen. Det er viktig først og fremst for ytterligere å kunne komme til bunns i hva som har sviktet.

Til slutt har jeg lyst til å si noe kort om framtiden til Bergen Engines. Det er en svært viktig industribedrift, det er viktige industriarbeidsplasser, det er en viktig del av utviklingen av framtidsrettet norsk teknologi. Når regjeringen har sovet i timen i denne saken, har de også skapt problemer for bedriften og for arbeidsplassene. Derfor er det viktig også å understreke at vi vil holde regjeringen ansvarlig for det i oppfølgingen, og vi mener regjeringen må handle for å ta vare på arbeidsplassene og sørge for at Bergen Engines også for framtiden har en langsiktig forpliktet industriell eier.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [09:42:09]: Norges posisjon og beliggenhet ved en stor og sterk nabo gjør at vi må ha en klar og forutsigbar sikkerhetspolitikk fra regjeringens side.

Forsvaret er satt til å ivareta våre grenser, vårt territorium og våre nasjonale verdier. I tillegg er Norge avhengig av å ha et godt og tillitsfullt forhold til våre sterkere allierte i NATO. I dette må Norge opptre som en pålitelig aktør med store krav til forvaltningen av fellesskapet og samarbeidet. Vi må bevare et godt og åpent forhold til våre allierte og ha standarder som skaper tillit, forutsigbarhet og samhold.

I dette arbeidet inngår etterretning og utveksling av informasjon. Denne saken var oppe i dag i et eksempel som selvfølgelig må ses i en stor sammenheng fordi det berører flere sider. Saken om et eventuelt kjøp av det norskregistrerte selskapet Bergen Engines AS fra Rolls-Royce til TMH International AG er – antagelig uansett politisk ståsted – et eksempel på at vårt sikkerhetsnett og politiske system imøtekommer folkets krav om sikkerhet og trygg forvaltning.

Hendelsen ble tidlig fanget opp i desember og januar. Den ble rapportert og undersøkt internt og gradert. Det involverte flere departementer og etater og var selvfølgelig en utfordring og en test på flere måter. Men regjeringen stoppet salget, og en uheldig trussel mot vårt land og våre allierte sikkerhetspolitiske interesser ble stanset. Det er alle glade for, selv om det var divergerende syn underveis i prosessen.

At opposisjonen hadde behov for høring med fem statsråder, PST, Etterretningstjenesten og NSM etter for-

slag fra Senterpartiet – selv etter redegjørelse i Stortinget og gradert møte i den utvidede forsvarskomiteen, fortalte meg at alt er mulig i en valgkamp bare en skyver tilstrekkelig tvil og mistillit foran seg – kanskje like mye for å få publisitet som for å få opplyst saken. Tilleggsopplysningene som kom fram i ekstrarunden, verken påførte eller tilførte grunnlaget for saken noe nyttig mer. Og alle er fornøyd med regjeringens kloke avgjørelse.

Men om ikke annet fikk vi prøve ut sikkerhetslovens funksjonalitet, og flere departementer og etater gjorde en jobb med å belyse og handle etter lovens intensjoner. Flere av statsrådene i høringen sa at det var læringspunkter. Ja, det er bra.

Bergen Engines AS er produsent og leverandør av bl.a. motorer og generatorer til både sivil og militær sektor i Norge og flere allierte land, herunder USA. Det var viktig å stanse salget, for Bergen Engines har teknologi og kompetanse som ville hatt stor militær strategisk betydning for Russlands kapabiliteter, noe som dermed klart ville ha vært i strid med både norske og allierte sikkerhetspolitiske interesser.

Russland har hatt utfordringer med å få tilgang til denne utstyrsproduksjonen siden de vestlige sanksjonene mot landet ble innført i 2014. Det planlagte oppkjøpet ville kunne medført forsøk på å omgå eksportkontrollregelverket eller våre restriktive tiltak for på en fordekt måte å få tilgang til kunnskap og teknologi som har stor militærstrategisk betydning for Russland. I tillegg ville et salg ført til at en stor eiendom strategisk plassert nær innseilingen til Bergen med betydelige forsvarsinstallasjoner hadde inngått i handelen og dermed kunnet svekke Forsvarets og landets sikkerhet.

Det er selvsagt betryggende at vi ved en grundig politisk behandling blir kjent med alle forhold rundt saken. Saken viste oss at vi har et lojalt og godt embetsverk og demokrati, der vi nå er blitt kjent med alle forhold i saken. Det har betydning for allmenn trygghetsfølelse og nasjonal sikkerhet. Saken har avdekket læringspunkter, og heldigvis har vi få slike hendelser.

Det er all grunn til å tro at denne saken blir fulgt nøye fra både alliert og russisk side. Og det er faktisk bred politisk konsensus om at avgjørelsen var rett, helt fra starten av, selv om den ble etterfulgt av solide parlamentariske øvelser.

Avgjørelsen er i tråd med vårt allierte samarbeid med NATO. Avgjørelsen har samtidig en transparent politisk side som blir avgjort i et vennlig demokrati, og det i seg selv gir en tydelig melding til vårt naboland Russland, noe som ikke gir grunnlag for ubalanse.

Bjørnar Moxnes (R) [09:47:09]: Dette var egentlig en ganske enkel sak. Oligarker fra Russland med nære bånd til Putin ville kjøpe opp Bergen Engines og med

det ta over industri som vi trenger i Norge, noe som også kunne gjort at viktig informasjon som var sensitiv og berørte Norges sikkerhet, kunne havnet i Kreml.

I desember ble regjeringen varslet om oppkjøpet. De kunne enkelt og greit løst saken ved å sette ned foten for oppkjøpet og sikre fortsatt drift av Bergen Engines, i tråd med landets sikkerhetsinteresser. Men siden både forsvarsministeren og andre hadde sovnet på post, rullet og gikk oppkjøpet i uker og måneder til tonen av ulike statsråders forsikringer om at Norge ikke ville bruke sikkerhetsloven og gripe inn. Dermed ble denne saken likevel en trussel, både mot rikets sikkerhet og mot viktige arbeidsplasser ved Bergen Engines og det unike kompetansemiljøet som disse ansatte representerer.

Rødt er enig med komitéflertallet, som sier at det er sterkt kritikkverdigg og svært alvorlig at regjeringen ikke har hatt gode nok rutiner når det gjelder sikkerhetsarbeid, og når det gjelder utenlandske oppkjøp som kan true nasjonale sikkerhetsinteresser, og at det også er gitt mangelfull informasjon til Stortinget om regjeringens håndtering av Bergen Engines-saken.

I saker som omhandler forsvar, sikkerhet og utenrikspolitikk, ser vi at Stortinget stanger stadig oftere i regjeringens uforsvarlige hemmelighold, som misbrukes – ikke for å verne om Norges sikkerhet, men for å slippe unna ansvar og åpen kritikk. I denne saken har regjeringen, frivillig eller ufrivillig, i tillegg spunnet et nett av forvirrende feilinformasjon og selvmotsigelser fra ulike departementer, som istedenfor å gi klare svar, peker på hverandre. En statsråd gir ett svar, for så å bli motsagt av en annen, eller som tilfellet var med Frank Bakke Jensen: Den 23. februar sammenliknet han teknologien som russerne ville kjøpe, med en Volkswagen pickup og mer enn antydte at et russisk oppkjøp var uproblematisk. To dager senere sa han det motsatte, at dette handlet om høyteknologi for kompliserte fartøy som måtte vurderes grundig, og til slutt ble sikkerhetsloven nødvendig å bruke likevel.

Det er naturligvis, som komitéflertallet konkluderer med, svært alvorlig at regjeringen har gitt mangelfull informasjon til Stortinget, til offentligheten og til involverte aktører, men det er et mønster at denne regjeringen enten feilinformerer eller misbraker adgangen til hemmelighold, særlig når det gjelder saker som dreier seg om forsvars-, utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det er ille nok at det tok tre måneder å komme fram til at Bergen Engines ikke skulle selges til russiske oligarker – her har regjeringen spilt russisk rulett med norsk sikkerhet og med arbeidsplassene i Bergen Engines og kompetansen de sitter på.

Rødt har en politikk for å rette opp i dette, og vi støtter forslagene fra flertallet. En uavhengig gjennomgang av regjeringens anvendelse av sikkerhetsloven ved opp-

kjøp er helt nødvendig. I tillegg foreslår vi at Stortinget gir regjeringen en klar marsjordre om å ta nødvendige grep for å sikre arbeidsplassene og kompetansemiljøet ved Bergen Engines, f.eks. ved å bruke statens eiermakt i Kongsberg Gruppen eller på annet vis for å ivareta Norges sikkerhet. Sist, men ikke minst: Ukontrollert bruk av private kontraktører, leverandører og underleverandører i forsvarssektoren går ut over norsk sikkerhet. Nå må regjeringen lytte til Forsvarets ansatte og tillitsvalgte, som advarer mot dette, og sette en stopper for snikprivatiseringen av Forsvaret før vi får en ny Bergen Engines-sak med kanskje enda verre resultat i fanget.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [09:51:44]: Jeg har med stor interesse lest innstillingen fra utenriks- og forsvarskomiteen om planlagt salg av Bergen Engines. Det er skapt et inntrykk av at regjeringen ikke tar nasjonal sikkerhet på alvor, at behandlingen har tatt for lang tid, og at regjeringen ikke overholder sin informasjonsplikt overfor Stortinget. Det vil jeg avkrefte. Jeg mener at denne saken viser at regjeringen tar nasjonal sikkerhet på alvor. Salget av Bergen Engines ble stanset – ved bruk av sikkerhetsloven – fordi det ble vurdert som nødvendig for ivaretagelse av nasjonal sikkerhet.

For å ta en så inngripende avgjørelse måtte vi ha en grundig og god prosess og begrunnelse. Dette er første gang regjeringen har stanset et oppkjøp med hjemmel i sikkerhetsloven § 2-5. Vi har nå gått opp løypa for denne typen saker, og det er derfor mulig at neste gang vil kunne behandles raskere. Det er allikevel ikke noe jeg kan garantere. Vi vet ikke hvordan den neste saken ser ut, vi vet heller ikke hvordan den neste saken vil treffe oss, og grunnen til det er at strategisk oppkjøp i sin natur er veldig kompleks. Derfor er det sann at både tjenestene og departementene må få tilstrekkelig tid til å gjøre forsvarlige og grundige vurderinger før en avgjørelse fattes.

Så til det med informasjonsplikt: Jeg tar min informasjonsplikt overfor Stortinget på største alvor. Det gjorde jeg også da jeg svarte representantene Christensen og Enger Mehl på deres spørsmål i februar. Jeg oppfattet at mine svar ble oppfattet feil, og presiserte derfor at vi vurderte alle virkemidler i sikkerhetsloven, i mitt svar til representanten Christensen fire dager senere. Jeg mener at opplysningsplikten her står helt sentralt, men det er også i denne typen saker et dilemma om en skal dele løpende og til dels høyt gradert informasjon i en sak der regjeringen ennå ikke har fattet en beslutning. Det var også tilfellet i denne saken. Derfor ber jeg om forståelse for at ikke all informasjon kunne deles åpent.

Så er jeg fornøyd med at Stortinget konkluderer likt med regjeringen. Dette var en sak der vi måtte gjøre et vedtak om stopp av salget. Jeg registrerer at ingen er uenig i at det vedtaket må begrunnes godt for at det skal stå seg, av mange hensyn, og jeg registrerer at det er et samlet storting som er enig i at denne typen saker er kompleks og viktig for nasjonal sikkerhet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jette F. Christensen (A) [09:54:52]: Vi har stått her mange ganger, og vi har skrevet mye fram og tilbake om denne saken. Men det jeg lurer på, er: Når statsråden nå går igjennom opplysningsplikten til Stortinget, er det én ting som henger fremdeles, for de spørsmålene som han i sitt innlegg henviser til, som kom fra meg og representanten Enger Mehl, dreide seg om bruk av sikkerhetsloven. Vi spurte om dette uavhengig av hverandre, på forskjellige måter, men det vi lurte på, var i hvilken grad regjeringen ønsket å ta i bruk sikkerhetsloven, og hvordan denne saken ble sett opp mot sikkerhetspolitiske interesser. I sitt første svar skriver statsråd Frank Bakke-Jensen at denne bedriften ikke er listeført, og således ville ikke sikkerhetsloven komme til anvendelse. Punktum. Han skriver ikke: Men vi vurderer sikkerhetsloven på andre måter, vi jobber med dette på andre måter, vi vil gå inn i dette på en annen måte. Hvordan kan statsråden framholde at opplysningsplikten er fulgt opp?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [09:56:01]: Nettopp ut fra det jeg behandlet i mitt innlegg. Da jeg svarte, jobbet vi med Forsvarets verdier, og for Forsvarets verdier var det ikke mulig å bruke sikkerhetsloven, den kom ikke til anvendelse her. Bergen Engines var ikke listeført under sikkerhetsloven, for de behandlet ikke den typen informasjon som gjorde at den var det. Så skulle jeg allerede da ha lagt til at vi jobbet videre med saken og så den i lys av de andre paragrafene i sikkerhetsloven, men akkurat da jeg svarte, jobbet vi med Forsvarets verdier, og det var i det lyset svaret ble gitt. Derfor korrigerte jeg også svaret til Christensen fire dager senere, for å vise at vi tok hele sikkerhetsloven i bruk.

Jette F. Christensen (A) [09:56:55]: Dette er jo en «gamechanger» i denne saken. Dette er første gang Frank Bakke-Jensen har sagt: Jeg har gjort noe galt, eller kunne gjort noe annerledes. For senest 9. mars og senest i høringen har Frank Bakke-Jensen sagt: Jeg ser ingen grunn til selvkritikk, jeg har ikke gjort noe galt, jeg kunne ikke gjort noe annerledes. Det statsråd Frank Bakke-Jensen sier nå, er at han burde opplyst Stortinget på en annen måte. Det har vi i Stortinget ment lenge. Derfor mener vi at den opplysningsplikten ikke ble

overholdt fullstendig, for når Stortinget spør, er det en statsråds ansvar å – fullt ut – opplyse om dette. I svaret som han sendte, riktignok fire dager etterpå, til meg, skrev han ikke: Jeg ønsker å korrigere. Så dette er helt nytt. Det er jo strålende, men det er nytt. Men betyr det at statsråd Frank Bakke-Jensen nå går tilbake igjen på uttalelsen sin til NTB 9. mars om at han ikke mener at det er noen grunn til selvkritikk i denne saken?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [09:58:00]: Uttalelsen var til om jeg mente at det var gjort mange feil i denne saken. Jeg mener faktisk ikke at det er gjort veldig mange feil. Jeg mener at jeg kunne ha kommunisert mer presist med Stortinget i de svarene.

Så registrerer jeg at det i den offentlige samtalen også blandes sammen, for når jeg har snakket om Forsvarets verdier, behovet for en ny leverandør til Kystvakten og Forsvarets fartøy hvis Bergen Engines selges, er dette saken vi har jobbet med. Det har vi konkludert med at det er fullt mulig å gjøre. Det er altså ikke sann at for Forsvarets fartøy var dette av nasjonal sikkerhet. Vi kunne finne alternative løsninger. Vi hadde løst den delen. Da kommer ikke sikkerhetsloven til anvendelse på det, og så jobbet vi videre med det. Jeg mener at det er et bilde på at dette er en kompleks sak som må jobbes med på mange felt, og som det har vært jobbet med på veldig mange felt. Og så er det selvfølgelig sann at dette har jeg kommunisert upresist mot Stortinget, og jeg er iallfall veldig glad for at jeg har fått korrigert det nå.

Liv Signe Navarsete (Sp) [09:59:23]: I ein debatt i regi av Utsyn den 23. februar fekk forsvarsministeren spørsmålet om ikkje innsyn i korleis motorane i våre marinefartøy er skrudde saman, ville vere av stor interesse for Russland. Forsvarsministeren svara at «Heimevernet bruker Volkswagen pickup, motoren i den Volkswagen er akkurat lik som den sivile. Og motorene i kystvaktene uten at jeg kan altfor mye om det, om det er vanlige sivile fremdriftsmiddel, nei så vet ikke jeg riktig om det er kritisk for nasjonal sikkerhet at russiske industriinteresser får innsyn i hvordan dette her virker.»

To dagar seinare var det eit nytt dialogmøte i regi av Utsyn. Då sa forsvarsministeren på spørsmål om dette kunne vere kontroversielt: «Nå er det ikke noen Saab-motor vi snakker om. Det dreier seg om høyteknologi.»

Kva skjedde mellom den 23. og 25. februar som gjorde at forsvarsministeren brått hadde eit anna syn?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:00:28]: Vi snakker om to forskjellige ting. Det er mye godt å si om Kystvakten vår, men de dieselmotorene som er i Kystvakten, er ikke veldig kompliserte. Når vi to dager etterpå diskuterte, diskuterte vi motorstyring til marinefartøy, altså annen teknologi.

Spørsmålet fra representanten i den første debatten var faktisk om vedlikehold av Kystvaktens motorer, og Kystvaktens motorer er ikke veldig avanserte. Det er også grunnen til at vi i løpet av forholdsvis kort tid kunne avklare at vi ville kunne flytte vedlikeholdet av den typen maskiner over til andre leverandører – så vi trenger ikke å bruke sikkerhetsloven på det feltet.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:01:07]: Ved å selje Bergen Engines ville Russland få tilgang til den teknologien som ein brukar, anten det var til Kystvakta eller det var til Marinen. Det er ei ganske interessant forklaring forsvarsministeren kjem med, og eg må nesten smile, for i den diskusjonen handla det ikkje om om det var Kystvakta eller andre delar av Sjøforsvaret. Det handla om russisk tilgang til teknologien som er i bedrifta. Etterpå å finne opp at sidan Kystvakta var nemnd i det eine spørsmålet og ikkje i det andre, så var dette plutsleg ei heilt anna sak, er å ta alt ut av kontekst. Dette handla jo om sal av Bergen Engines og om det var kontroversielt. Det var ikkje kontroversielt den 23. Då vart det samanlikna med Volkswagen. Den 25. var det plutsleg vanskelegare enn Saab. Eg kan ikkje forskjellen mellom Volkswagen og Saab sine motorar, men kva skjedde i mellomtida?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:02:18]: Jeg foreslår at representanten går tilbake og ser på spørsmålsstillingen i den debatten. Det er et faktum at når vi ser på Forsvarets verdier, var det – om Bergen Engines var blitt solgt – overkommelig å sikre Forsvarets verdier, altså kystvaktskipene våre, de leveransene Bergen Engines hadde.

Når vi så på det i et sikkerhetspolitisk perspektiv, når vi hadde fått andre rapporter og mer kunnskap om det, ja, så måtte vi gjøre andre vurderinger. Det er også derfor salget ble stanset etter § 2-5 og ikke etter § 1-2 eller § 1-3, nettopp fordi vi ikke hadde noen begrunnelse for det. Vi måtte ha en annen begrunnelse. Og jeg opplever at det er en viktig og riktig begrunnelse som hele dette hus er enig med oss i, det med teknologioverføringen. Men akkurat da vi vurderte de leveransene Bergen Engines hadde til Forsvaret, var det ikke av så sensitiv karakter at det hadde nådd opp på nasjonalt sikkerhetsnivå. Det var ikke nødvendig å stanse det salget på grunn av det, og derfor gikk vi videre og vurderte andre grunner.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:03:32]: Det er interessant å høre på forsvarsministeren. Responsen på ikke å ta selvkritikk er nærmest barnslig. Det er sånt man opplevde i barnehagen, det som sies: Nei, jeg gjorde ikke noe feil. Jeg gjorde ikke noe feil, jeg.

Sånn snakker man på statsrådsnivå. Jeg synes det er flaut at man ikke kan innrømme at man har gjort en feil.

Jeg har fått innspill fra flere om at det har vært sterke reaksjoner i fagmiljøer i Forsvaret om dette mulige salget, som da ble stoppet av Stortinget. Så er det slik at de fagmilitære sjelden deltar i debatter om Forsvaret. Hvorfor tror du det forholder seg sånn?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:04:10]: Først må jeg få lov til å komme med en unnskyldning fra denne talerstolen. Da Tybring-Gjedde kom til meg med en lapp med Bergen Engines på og sa at dette var en sak om salg, om vi var klar over det, sa jeg: Ja, jeg er klar over saken; vi jobber med den, og mer kan jeg ikke si nå.

At jeg da mumlet, det ber jeg om unnskyldning for, at jeg ikke var tydelig den gangen.

Så finner jeg spørsmålet om hvorfor forsvarsansatte ikke deltar i den typen debatter, litt merkelig. Jeg opplever at vi har stor takhøyde for å delta i debatter. Jeg opplever at fagfolk i Forsvaret et til stede i mange rom og er tydelige om sin mening i denne typen debatter.

Men når vi skal gjøre disse vurderingene, bruker vi de institusjonene vi har, for å gjøre disse vurderingene. Vi bruker det lovverket vi har, for å gjøre disse vurderingene. Her var det altså først Forsvarets verdier, og så tok vi de sikkerhetspolitiske vurderingene etter hvert. Så kom vi fram til riktig avgjørelse. Det mener jeg er veldig bra.

Presidenten: Komiteen har foreslått seks replikker, så da forholder presidenten seg til komiteens forslag.

Audun Lysbakken (SV) [10:05:33]: Det har egentlig vært merkbart i flere omganger at selvkritikken sitter litt lenger inne hos forsvarsministeren enn hos andre representanter fra regjeringen. En viktig grunn til at stortingsflertallet, selv om vi har gått langt i denne saken, ikke har gått lenger, er jo nettopp at bl.a. justisministeren har vært tydelig på at regjeringen her ser at ikke alt har gått bra, og at man er nødt til å lære av det. Men når man hører på forsvarsministeren, høres det ofte ikke sånn ut. Derfor skal forsvarsministeren få en sjanse til klinkende klart å vise at stortingsflertallet har hatt rett, ved å fortelle oss hva forsvarsministeren mener det er grunnlag for å ta selvkritikk for både på hans egne vegne og på hele regjeringens vegne. Vær så god!

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:06:19]: La meg få lov til å lese opp litt fra innlegget mitt en gang til. Jeg sa at dette var første gang regjeringen har stanset et oppgjør med hjemmel i sikkerhetsloven § 2-5. Vi har nå gått opp løypa for denne typen saker. Det er derfor mulig at neste sak vil kunne behandles raskere. Det, sa jeg, kan jeg imidlertid ikke garantere, rett og slett fordi den

neste saken kan være så kompleks at den kan være vanskelig å kjenne igjen.

Dette er et fagfelt som er dynamisk, og som må utvikles hele tiden. Vi lærer hver dag om denne typen saker. I forsvarssektoren har vi 500 kontrakter som vi må innom og se på. Vi har levert en sikkerhetslov til Stortinget, der vi forklarer hvor komplekst dette er. Vi implementerer sikkerhetsloven i alle felt nå. Mange jobber for å avdekke hva som er en grunnleggende nasjonal funksjon, hvor sårhetspunktene våre er. Vi lærer noe hver dag.

Hvis jeg ikke høres ydmyk nok ut i dette sakskomplekset, ber jeg om unnskyldning for det, og så skal jeg skjerpe meg på det feltet. Men alle som får ansvar for dette feltet, vil oppdage at her lærer vi noe nytt hver dag. Da er det viktig at vi har et godt lovverk. Det har vi vist at vi har, og så jobber vi med kompleksiteten i disse sakene framover. Så skal jeg gjøre det både mildere, mer følsomt og sensitivt, sånn at representanten blir fornøyd.

Presidenten: Med det er replikkordskiftet omme.

Statsråd Monica Mæland [10:08:03]: I innstillingen fra utenriks- og forsvarskomiteen om det planlagte salget av Bergen Engines skapes det et inntrykk av at regjeringen ikke tar nasjonal sikkerhet på alvor. Det mener jeg selvsagt ikke er riktig, og jeg kan forsikre om at regjeringen tar sikkerhetsarbeidet på det største alvor. Implementering av sikkerhetsloven pågår nå for fullt, og departementene arbeider med dette innenfor sine ansvarsområder ut fra en felles overordnet framdriftsplan som Justis- og beredskapsdepartementet koordinerer. En oversikt over såkalte listeførte virksomheter, som Stortinget etterlyser, vil nettopp framkomme som et resultat av dette arbeidet. I løpet av 2021 skal alle departementene ha meldt inn til NSM sine grunnleggende nasjonale funksjoner, virksomheter av avgjørende og vesentlig betydning for disse funksjonene og avhengigheter til andre for at funksjonene skal være ivaretatt.

Beslutningen som ble tatt om å stanse salget, var riktig. Det å bruke sikkerhetsloven i en helt legitim kommersiell transaksjon mellom to private utenlandske virksomheter er på den annen side også veldig inngripende. Da må vi ha en grundig og god begrunnelse. Det er ikke slik at det er mediene som har drevet fram saken og knyttet den opp mot det nasjonale sikkerhetsperspektivet. Regjeringen brukte nok tid, og forsvarlig tid, til å vurdere hele sakskomplekset i et nasjonalt sikkerhetsperspektiv fra midten av januar og til salget ble stanset gjennom en beslutning i statsråd 26. mars.

Som det ble sagt i både redegjørelsen og høringen, har regjeringen identifisert flere læringspunkt i saken, og for ordens skyld, jeg brukte ordene «og jeg tar kritikk» både i redegjørelsen og under høringen i komiteen. Disse læringspunktene jobbes det nå aktivt med å imple-

mentere. Vi vil selvsagt komme tilbake til Stortinget på en egnet måte med svar på det Stortinget ber om i innstillingen.

Samtidig har regjeringen omtalt i stortingsmeldingen om samfunnssikkerhet at vi arbeider systematisk for å møte de utfordringer som kan følge av nettopp utenlandske investeringer. Det dreier seg om regelverksarbeid, forbedring av oversikter og statistikker og internasjonalt samarbeid. Vi har tatt konkrete og viktige grep. Blant annet er NSM pekt ut som det nasjonale kontaktpunktet for screening av utenlandsinvesteringer.

Norge ligger altså ikke tilbake for andre lands arbeid på dette området og samarbeider aktivt både med EU og utvalgte andre land i implementeringsarbeidet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jette F. Christensen (A) [10:11:16]: Jeg vil benytte anledningen til å rose statsråd Monica Mæland for hennes håndtering av denne saken. For det er hennes måte å gå inn i saken på, hennes måte å svare Stortinget på, hennes måte å gi et signal om at man ønsker å ha en opprydning og man ønsker å se på forbedringspunkter og gjøre endringer, på som gjør at det går an å ha en trygghet om at det faktisk vil bli gjort endringer som gjør at vi vil få en langsiktig forvaltning av norsk sikkerhetspolitikk. Det setter jeg pris på.

Jeg skal ikke spørre statsråd Monica Mæland om når hun oppdaget hvor Bergen ligger, men jeg lurer på når lokasjonen til Bergen Engines ble sett på i et sikkerhetsperspektiv, for det kom ikke helt godt fram i høringen.

Statsråd Monica Mæland [10:12:10]: Jeg takker for tilbakemeldingen, og jeg kan forsikre at jeg oppdaget Bergen det Herrens år 1968, da jeg ble født i Sandviken.

Jeg opplever at tjenestene – og det er de som har gjort denne jobben – fikk oppdrag 13. januar om å se på situasjonen i en helhet. Fra først å ha betraktet dette som en kontrollsak, fikk de i oppdrag å vurdere dette knyttet til nasjonalt sikkerhetsperspektiv. Da oppfatter jeg at de gjorde en totalvurdering. Det var knyttet opp mot Forsvarets verdier, det var knyttet opp mot kjøper, det var knyttet opp mot det landet kjøper tilhører, hvilken kunnskap de har, og det var knyttet opp mot hvilken teknologi det var, og også den strategiske beliggenheten. Så det oppfatter jeg er en jobb som ble gjort fra 13. januar, og som ble samlet i de rapportene vi fikk.

Jette F. Christensen (A) [10:13:13]: I innlegget sitt sier statsråden at hun mener det ble brukt rimelig tid etter midten av januar. Spørsmålet mitt dreier seg om det som skjedde før midten av januar. Det er uforståelig for meg hvordan et varsel kan ligge så lenge uten at man har begynt å arbeide med det, fra midten av de-

semer til januar, for det er den tidsperioden som det knyttes stor usikkerhet til i denne saken. Det var jo et eksternt varsel til Næringsdepartementet som gjorde at det ble satt trykk på denne saken.

Hva er statsrådens teorier om hvordan en mail kan ligge i det departementet som har ansvar for oppfølging av sikkerhetsloven, så lenge, helt fram til et eksternt varsel kommer på bordet i et annet departement?

Statsråd Monica Mæland [10:14:04]: Det er på dette området jeg tar kritikk. Dette er Justis- og beredskapsdepartementets ansvar. Vi fikk et varsel. Det ble ikke fulgt opp. Det skal ikke skje. Så kan man lete etter forklaringer på det. Jeg tror hovedforklaringen var at vi ikke hadde systemer for meldinger knyttet til selskaper som ikke var underlagt sikkerhetsloven, og om noe som i utgangspunktet ble oppfattet som å være en sak knyttet til eksportkontrollregelverket, for det var den oppfatningen tjenestene hadde, det var den oppfatningen mottaker i departementet hadde. Så forklaringen er rett og slett at man oppfattet dette som å være en annen sak enn det det var. Det kan skje. Det burde ikke skje, men det kan skje. Det skal ikke skje igjen, for et av læringspunktene – og det er veldig vesentlig – er jo at vi nå nettopp har fått på plass systemer også for selskaper som vi ikke har kunnskap om, og som vi ikke hadde systemer for. Det systemet er nå på plass, og det er et viktig læringspunkt fra denne saken.

Emilie Enger Mehl (Sp) [10:15:22]: Under høringen var justisministeren den første statsråden som møtte, og så var næringsministeren nestemann. Justisministeren var veldig ærlig, både under redegjørelsen og i høringen, på at regjeringen ikke kom i gang med sikkerhetsarbeidet før i januar, at man da igangsatte og sendte bestillinger til tjenestene, som gjorde at man fikk rapporter tilbake fra E-tjenesten, NSM og PST. Men det er lite forståelig hvorfor ikke justisministeren opplyste om hva som var årsaken til at regjeringen faktisk kom i gang. At det dreier seg om et varsel til Næringsdepartementet, var helt ukjent for komiteen før næringsministeren fikk et spørsmål om det. Hun fikk spørsmål om det varselet som gjorde at de kom i gang. Jeg spurte: Var det varselet fra UD? Da sa hun: Nei, det var en telefon departementsråden fikk fra en ekstern aktør.

Hvorfor opplyste ikke justisministeren komiteen om det i sin del av høringen, hva som var bakgrunnen for at regjeringen faktisk kom i gang?

Statsråd Monica Mæland [10:16:30]: Jeg er litt forundret over det jeg har sett knyttet til en debatt om dette. Jeg tror jeg sa tre ganger i mitt innlegg at vi mottok nye opplysninger. Jeg sa også at de opplysningene inneholdt ordet «Marjata», og jeg sa at det var et møte mel-

lom tre departementsråder knyttet til dette. Og hadde saksordføreren spurt meg, slik hun spurte næringsministeren, ville hun selvfølgelig fått utfyllende svar på dette, i den grad jeg kunne gjøre det i et åpent møte. Men det var nye opplysninger. De var usikre, de var uklare, men de inneholdt ordet «Marjata», og det gjorde at et arbeid ble iverksatt.

Så har jeg også sagt at det var også andre opplysninger i dette tidsrommet. Det var et møtepunkt mellom flere departementer, i en oppfølging av den mailen som ble sendt i desember, som gjorde at Bergen Engines ville stått på dagsordenen. Det var også andre kilder underveis, hvilket ikke er uvanlig. Så jeg opplyste til komiteen at det var nye opplysninger at «Marjata» ble brukt, og mener jeg har opplyst saken så godt jeg har kunnet.

Emilie Enger Mehl (Sp) [10:17:41]: Underveis i saken har det også blitt vist fra regjeringen til at man uansett ville ha tatt tak i den på et tidspunkt, fordi det løpende kom nye opplysninger etter at man begynte å arbeide med saken.

Noe av kritikken fra opposisjonen går på at man ikke kan være avhengig av at det kommer et varsel utenfra for at man skal komme i gang med et sikkerhetsarbeid, og det vil jeg tro at regjeringen er enig i. Men jeg har fortsatt ikke fått noen klarhet i når man eventuelt ville ha kommet i gang med arbeidet hvis varselet til næringsdepartementsråden ikke hadde kommet den 11. januar. Ville det ha skjedd noen dager senere? Ville det ha gått en måned? Kan justisministeren si noe om når man fikk ytterligere varsler som kunne ha igangsatt en saksbehandling knyttet til sikkerhetsvurderingene, hvis man ikke hadde fått den oppringningen den 11. januar?

Statsråd Monica Mæland [10:18:45]: Hvis jeg skal begynne med begynnelsen: Det vi får kritikk for, er å ikke ha hatt rutiner for en sak vi aldri har behandlet før. Det er en kritikk jeg har tatt. Det er rutiner vi nå får på plass. Jeg mener også at vi ikke brukte for lang tid. En må huske på at vi da – knyttet til selskaper som vi kjenner godt, og som er underlagt sikkerhetsloven – har en tidsfrist på 60 dager. Her brukte vi 65 virkedager. Så jeg mener altså at vi ikke brukte for lang tid, men vi kunne kommet raskere i gang.

Så er det slik at representanten ber meg spekulere i hva som ville skjedd, slik man også etter min mening gjør i innstillingen når man slår fast at vi ikke ville gjort en jobb hvis vi ikke fikk et varsel. Jeg mener det er gode grunner for å anta at det kunne skje, fordi det var et møtepunkt mellom de instanser som hadde sendt varsler i desember, hvor Bergen Engines sto på dagsordenen. Det kom andre opplysninger, andre kilder til opplysninger, men den spekulasjonen mener jeg vi skal holde oss for

gode til. Vi satte det i gang, salget ble stoppet, og jeg mener vi ikke brukte for lang tid.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:20:07]: Jeg vil berømme justisministeren både for å ta kritikk og ikke minst for tiltak satt i gang i etterkant. Det er et eksempel til etterfølgelse.

Rolls-Royce rapporterte 12. april at de hadde avsluttet, eller satt på hold, «due diligence», altså flere måneder etter at regjeringen ble klar over dette mulige salget. Det betyr at teknologioverføring og annen form for overføring, naturlig nok, fortsatte frem til 12. april. Til nå har regjeringen nektet for at det er blitt noe teknologioverføring til TMH. Det er svært lite sannsynlig at regjeringen har rett i det. Har regjeringen mottatt dokumentasjon fra Rolls-Royce om at det ikke er overført noe teknologi av vesentlig art til TMH i den perioden, frem til 12. april?

Statsråd Monica Mæland [10:21:07]: Her må jeg, og vil jeg, basere meg på tjenestene våre, de opplysningene de har. De har gått grundig inn i saken og hatt tett kontakt med Rolls-Royce og Bergen Engines. De sier tydelig, både til oss og til dere i høringen, at de oppfatter at det ikke er overført teknologi av betydning i denne saken. Den var kommet for kort. Denne prosessen skulle gå gjennom hele dette året, og vi pauset den 18. mars, hvis jeg husker riktig. Jeg baserer meg på den informasjonen jeg får fra dem som har gått inn i dette. Det er ikke overført teknologi av betydning. Det er veldig bra og betyr at vi fikk stoppet dette i tide.

Audun Lysbakken (SV) [10:22:10]: Jeg vil gjerne tilbake til det justisministeren så vidt var innom i sitt første svar i replikkordskiftet, som gikk på dette med rutiner. Salget ble fanget opp fordi Rolls-Royce varslet om det, og det var de ikke forpliktet til. Justisministeren bekreftet det i svar på spørsmål fra SV den 7. mai, og det reiser spørsmål om hva som hadde skjedd hvis Rolls-Royce ikke hadde varslet. Jeg skal ikke utfordre statsråden til kontrafaktisk historieskrivning her, men det er likevel interessant å stille det spørsmålet: Hva ville skjedd da? Og hva må gjøres, enten med sikkerhetsloven i seg selv eller med rutinene for å redusere den sårbarheten, altså for å sørge for at alle relevante bedrifter og eiere er forpliktet til å melde i tide?

Statsråd Monica Mæland [10:23:07]: Jeg mener det er to ting som er helt vesentlig her. Det ene er det arbeidet som vi er i gang med, og som vi forhåpentligvis snart vil fremme for Stortinget, nemlig revidering av sikkerhetsloven. Det er å se på utvidet meldeplikt for bedrifter som ikke er underlagt loven, men som likevel innehar verdier som har nasjonal interesse. Det er van-

skelige avveininger fordi det er krevende for bedrifter å ha denne type forhold til sikkerhetsloven. Men det er en av de tingene jeg mener er ganske viktig, at vi utvider horisonten for hvem som skal melde.

Det andre er knyttet til rutiner for selskaper som ikke er underlagt loven. De rutinene har vi nå på plass, slik at det ikke skal gå meldinger og informasjon som ikke blir fanget opp. Vi skal ha systemer for å koordinere det på en god måte. Dette har vi ikke gjort før. Det er en stor og alvorlig beslutning å stoppe et salg mellom to parter. Derfor må vi være sikre på måten vi jobber med dette på, og det mener jeg denne saken har vist oss.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anniken Huitfeldt (A) [10:24:33] (komiteens leder): Første gang statsministeren ble spurt om denne saken i Stortinget, sa hun at regjeringa var ganske ydmyk overfor behovet for å se på koordinering og prosess.

Det mener jeg var en viktig erkjennelse, for Bergen Engines-saken avdekker regjeringas manglende evne til samordning av arbeidet for å ivareta nasjonens sikkerhet. Derfor mener jeg at høringen var riktig, fordi jeg tror at det var en forutsetning for at Mæland nå sier at hun tar tak i denne saken.

Jeg må si jeg er veldig overrasket over Kristelig Folkepartis innlegg i denne salen, hvor en nærmest sier at denne høringen var unødvendig. Jeg tror åpenhet er en forutsetning for å rydde opp i denne typen saker.

Det er viktig med styring, samordning og koordinering, og det har vært en av de viktigste sakene for Høyre, har de sagt. Men denne saken viser at dette arbeidet ikke er på plass. Det er ganske mye igjen å gjøre.

Denne saken handlet om å trekke i nødbremsen i sikkerhetsloven, § 2-5, fordi salget etter regjeringens egne utsagn «ville hatt stor militær strategisk betydning» og «være i strid med norske og allierte sikkerhetspolitiske interesser».

For å unngå å bruke denne nødbremsen og ta saken helt til Kongen i statsråd, og for å skape forutsigbarhet for næringslivet, må alle statsråder gjøre jobben sin med å listeføre hvilke selskaper og andre virksomheter som skal være helt eller delvis omfattet av sikkerhetslovens bestemmelser, f.eks. eierskapskontroll.

Denne listeføringen er tydelig omtalt i sikkerhetsloven § 2-1. Unnskyldningen om at sikkerhetsloven er fra 2018 og ny, fungerer rett og slett ikke, for sikkerhetsloven av 1998 hadde også dette kravet til listeføring, så dette er ikke noe nytt.

Det kommer også fram i høringen at regjeringa ikke ønsket å listeføre for mange selskaper, fordi det ville kunne føre til at færre selskaper ville levere anbud til Forsvaret. Statsministeren var opptatt av at «nye melde-

plikter ikke blir et disincentiv til å eksportere eller levere til Forsvaret».

Man vil altså unngå å listeføre for mange selskaper. Det er forståelig. Men det er viktig at ønsket om et fritt marked og mer anbud ikke blir styrende for sikkerhetsarbeidet. Her har vi sett endringer de siste årene. Regjeringa foreslo for en del år siden å selge seg ned i Kongsberg Gruppen, fra 50 til 34 pst. Det ville innebære å åpne for utenlandsk majoritetseierskap i en svært viktig forsvarsbedrift. Dette ble heldigvis stanset.

Sikkerhetstjenestene våre – Etterretningstjenesten, Politiets sikkerhetstjeneste og Nasjonal sikkerhetsmyndighet – advarer nå tydelig om at strategiske investeringer fra fremmede stater påvirker nasjonale sikkerhetsinteresser. Det er viktig. Det var et klart budskap fra de tre sikkerhetstjenestene da de samlet framla sine truselvurderinger i februar i år, midt under Bergen Engines-saken og et par uker før Høyres statssekretær i Næringsdepartementet uttalte at salget av Bergen Engines var et kommersielt anliggende som regjeringa verken burde eller skulle blande seg inn i.

Så her må vi endre fokus. Vi er i en ny situasjon, som sikkerhetstjenestene våre peker på. Tidligere har det vært mye ideologisk diskusjon om privatisering i Forsvaret mellom bl.a. Arbeiderpartiet og Høyre. Nasjonale sikkerhetsinteresser viser at vi må ta denne saken opp på et høyere nivå, se hva som er i nasjonens interesse, og ikke blande dette med ideologiske skylapper.

Ingjerd Schou (H) [10:28:57]: Mye er allerede sagt i denne saken, og mer blir det sikkert, men det avgjørende og ubestridelige poenget her er at Stortinget er samstemt om at regjeringen har tatt en helt rett beslutning i å stanse oppkjøpet av Bergen Engines, og på bakgrunn av dette mener jeg at opposisjonens kritikk kan virke noe overdrevet.

Sakens kjerne er at regjeringen den 18. mars konkluderte med at den hadde tilstrekkelig informasjon til å beslutte at salget av Bergen Engines til TMH måtte stanses – dette for å unngå at nasjonale sikkerhetsinteresser ble truet. Regjeringen påla derfor Rolls-Royce, gjennom kongelig resolusjon av 26. mars, å stanse salget av Bergen Engines AS til Transmashholding Group. Samme dag påla regjeringen stans i enhver overføring av aksjer, eiendeler, eiendom og industriell eller teknologisk informasjon eller andre rettigheter i Bergen Engines eller selskapets datterselskap til nettopp TMH.

Det er særlig fire forhold som det ifølge regjeringen er lagt vekt på i beslutningen, og som jeg synes det er verdt å dvele ved.

Det første er at teknologien Bergen Engines besitter, og motorene de produserer, ville hatt stor militærstrategisk betydning for Russland og styrket Russlands mili-

tære kapabiliteter på en måte som klart ville vært i strid med norske og allierte sikkerhetspolitiske interesser.

Det andre er at selv om Bergen Engines' produkter og teknologi ikke er omfattet av eksportkontrollistene, har Russland hatt betydelige utfordringer med å få tilgang til motorteknologi siden de vestlige sanksjonene mot landet ble innført i 2014.

Det tredje er at det planlagte oppkjøpet ville kunne medført forsøk på å omgå eksportkontrollregelverket eller Norges restriktive tiltak mot Russland for på en fordekt måte å få tilgang til kunnskap og teknologi av stor militærstrategisk betydning for nettopp Russland.

Eksport av teknologiene og motorene til Russland ville vært i strid med norske og allierte sikkerhetspolitiske interesser.

Regjeringen har tatt selvkritikk hva gjelder kommunikasjonen utad om saken. Det må likevel bemerkes at man ikke kan kommunisere åpent om alle forhold i saker når de ligger til behandling i embetsverket eller regjeringen. Så også i denne saken. Det må også understrekes at en eventuell konklusjon i denne saken på et forhastet grunnlag ville kunne volde skade på nasjonale sikkerhetsinteresser. Derfor har beslutningen tatt noe tid. Det må i såpass komplekse saker som denne gjennomføres grundige vurderinger av alle sakens sider. Disse må holde mål. De må holde mål i rettslige prosesser i etterkant av en eventuell stans av et oppkjøp.

Regjeringen har tydelig signalisert at det kan tas lærdom av og settes i verk konkrete tiltak i saker som gjelder utenlandske oppkjøp av norske bedrifter. For eksempel har regjeringen vektlagt at regelverket må endres slik at det vanskeliggjøres å kjøpe norske selskaper for å omgå eksportregelverket. Med andre ord skal det ikke for andre land være adgang til å kjøpe selskaper som ikke ville fått lisens til å selge militært utstyr til det samme landet.

Videre vil regjeringen, slik jeg har sett og hørt, se på muligheten for at virksomheter som har fått avslag på eksportsøknader de siste fem årene, rutinemessig underlegges vurdering etter sikkerhetslovens bestemmelser i kapittel 10. Et slikt system vil heretter kunne fange opp flere saker om mulige omgåelser av eksportregelverket på en bedre måte.

Regjeringens signaler er her i tråd med den sikkerhetspolitiske utviklingen.

Strategiske oppkjøp blir stadig viktigere for en del land og stormakter i jakten på teknologi og posisjonering. Jeg vil derfor avslutningsvis gi min fulle støtte til at regjeringen tar dette på alvor. Jeg har også sett og hørt at regjeringen tydelig har signalisert nettopp det, og at arbeidet for lengst er i gang.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Michael Tetzschner (H) [10:33:48]: Jeg stiller meg av og til spørsmålet: Hvorfor har vi høringer? Hvorfor er høringen i denne saken viktigere enn ellers? Det er den rett og slett fordi vi skal ha dokumentert fakta. I denne saken foreligger det ikke, som det vanligvis gjør når Stortinget behandler kritiske forvaltningsrapporter, et revisjonsfaglig grunnlag. Det foreligger noen utmerkede redegjørelser som er sendt til komiteen, og deretter har man hatt høringer. I de høringene har våre fremste i de overvåkningstjenestene som er førstelinje i disse sakene, møtt. Uten å vite at de bega seg inn i noe partipolitisk minefelt hvor man har en viss interesse av å vedta verden litt annerledes enn den er – det kan man jo tydeligvis gjøre hvis man har flertall – uttaler E-tjenesten der:

«Den 16. desember i fjor mottok E-tjenesten til informasjon en melding om et mulig salg av et norsk selskap, Bergen Engines. (...) Våre vurderinger fulgte to spor. Det ene var hvilke konsekvenser et eventuelt salg kunne ha for vårt fartøy MS «Marjata». Det andre sporet var hvorvidt et oppkjøp ville bidra til å styrke Russlands evne til militær modernisering.»

Så uttaler PST-sjefen:

«Vi ble også først kjent med saken den 16. desember 2020, og der kan jeg bare kort referere til E-sjefens informasjon om det samme. Vi har på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet utarbeidet fem rapporter om det mulige oppkjøpet, og det er henholdsvis 21. januar, 25. februar, 5. mars, 10. mars og 13. mars.»

Det samme fra NSM, som går i samme retning.

Det er noe som er ganske forunderlig. Noen av oss er ganske trent med formell dokumentasjon som fremlegges f.eks. i en rettsal. Da er det vanlig at man kommenterer de bevismidlene som er fremført. Man kan si at man ikke tror på dem, de kan peke i forskjellig retning, men her uttaler E-tjenesten seg i samme retning. Man kommenterer allikevel ikke hvorfor man er disse opplysningene fullstendig overhørig, og fortsetter sin egen mytebygging om at det var et eksternt tips som fikk dette til å svinge. Så hørte vi en representant i dag som til og med påberopte seg selv en slags helterolle langt ute i februar, som en mulig inspirator for å få denne saken i gang. Da hadde allerede E-tjenesten konkludert med det som var det materielle innholdet. Da saken om sikkerhetsloven, vedtatt i dette Stortinget, var oppe, var man opptatt av en retts sikker saksbehandling, og det betød nettopp at man måtte ta den tiden det tok, for å bygge opp til det som ble en kongelig resolusjon som alle er fornøyd med.

Martin Kolberg (A) [10:37:10]: Den kritikken som rettes mot regjeringen i denne saken, bør regjeringen i sin alminnelighet og statsministeren i særdeleshet ta inn over seg, vil jeg si. Jeg slutter meg til dem som ellers i denne debatten har sagt at det ville tjent regjeringen i sin alminnelighet og statsministeren i særdeleshet å si: Dette var rett og slett ikke godt nok. Dette skulle ikke ha skjedd på denne måten. Vi ser at opposisjonen har hatt rett og har rett, og det var derfor vi snudde og brukte sikkerhetsloven og stanset salget. Vi beklager, burde regjeringen sagt.

Med et visst forbehold for justisminister Mæland gjør de altså ikke det. Ikke regjeringspartiene her i salen heller – de presenterer det jeg vil kalle for omgående politisk argumentasjon for å forsøke delvis å dekke over manglende oppmerksomhet om sikkerhetsarbeidet, som saken har avdekket, og selvfølgelig den forvirrende informasjonen som er gitt til Stortinget, og som forsvarsministeren har et særlig ansvar for.

Det er grunn til bare å si veldig tydelig at denne saken er skapt av regjeringen selv. Det er urovekkende å se at det manglende arbeidet med sikkerhetsspørsmål er avdekket fordi det er svikt. Det er regjeringen selv, selvfølgelig, som har stått for dette – også fordi de har gitt Stortinget forvirrende informasjon – og som har bidratt til sakens politiske temperatur.

Så vil jeg si dette, også med bakgrunn i mitt tidligere arbeid i kontroll- og konstitusjonskomiteen: Jeg minnes og minner om statsministerens uttalte kritikk av den tidligere regjeringen om sikkerhetsarbeidet. Alt skulle bli så mye bedre med henne som statsminister. Samordningen skulle komme i fokus og skulle forsterkes. Det er jo det som nettopp er avslørt i denne saken, at samordningen har sviktet, at oppmerksomheten har sviktet. Og det ville tjent denne debatten om statsministeren kom opp og kommenterte akkurat dette.

Dessuten: Det ser rart ut og er uforståelig at regjeringspartiene ikke kan slutte opp om ønsket om en grundig gjennomgang av saken, slik det ble foreslått av opposisjonen.

Audun Lysbakken (SV) [10:40:37]: Det oppstår en litt pussig situasjon, hvor regjeringen ser ut til å være villig til å gå lenger i å ta selvkritikk og erkjenne problemstillingen enn regjeringspartiene på Stortinget er, hvis en skal ta både representanten Toskedals og representanten Tetzschners innlegg på alvor. Men la nå det ligge.

Jeg vil gjerne be næringsministeren om å tegne seg i debatten, for det er en side ved denne saken vi også må innom før vi kan avslutte debatten, og det gjelder framtiden til Bergen Engines. Det er selvfølgelig et stort engasjement i Bergen, og jeg vil si i Industri-Norge, rundt en

trygg framtid for denne bedriften. Det er avgjørende å sørge for at det i denne prosessen, hvor regjeringen må ta sin del av ansvaret for at det både har trukket ut i tid og er blitt skapt usikkerhet rundt framtiden til bedriften, også tas en politisk rolle i å skape trygghet.

Det er fremmet et forslag her i dag fra Rødt, som vi mener er for detaljert i å peke på én bestemt løsning. Det viktige for Bergen Engines og de ansatte der er å få en langsiktig, industriell eier, men det er det til gjengjeld – med det bakteppet vi har i denne saken – et politisk ansvar å bidra til.

Jeg vil også vise til at byrådslederen i Bergen har kommet med en klar oppfordring til regjeringen som går i samme retning som det jeg og SV har sagt i flere omganger. Så jeg vil gjerne at næringsministeren tar ordet og sier noe om hva hun og regjeringen gjør knyttet til framtiden for Bergen Engines, for å få bekreftet at regjeringen vil ha et engasjement og ser en rolle for seg selv i å bidra til å trygge arbeidsplassene.

Statsråd Iselin Nybø [10:42:56]: La meg først benytte anledningen til å rette opp i en feil eller en unøyaktighet i innstillingen. Det var en ekstern aktør som tok kontakt med min departementsråd per telefon den 11. januar. I den samtalen framkom ikke noe informasjon, men det ble avtalt et møte to dager senere, den 13. januar, hvor vi fikk denne nevnte informasjonen og tok saken videre – bare så de datoene er oppklart.

Jeg har ved flere anledninger kommentert min statssekretærs uttalelse som stod på trykk i Bergens Tidende, og jeg har erkjent at det har falt uheldig ut. Som jeg tidligere har sagt, var ikke statssekretæren min på det tidspunkt kjent med de undersøkelsene som var igangsatt. Jeg ønsker å presisere for Stortinget at i Nærings- og fiskeridepartementet er det ikke sånn at alle ansatte – heller ikke i politisk ledelse – kjenner til all børssensitiv informasjon eller sikkerhetsklarert informasjon, og sånn vil det også være i framtiden.

Så litt om framtiden til Bergen Engines: Jeg har stor forståelse for den usikkerheten de ansatte i selskapet opplever, og jeg har stor forståelse for at det har samfunnsinteresse, særlig lokalt i Bergen. Vi vet imidlertid ikke konsekvensene denne stansen av salget har for Bergen Engines, ikke for virksomheten som sådan, heller ikke for de ansatte, for dette er et privateid selskap, og det er selskapet selv som må svare for framtiden og hvilke planer de har for Bergen Engines framover.

Jeg har selv hatt to møter med tillitsvalgte ved Bergen Engines. Jeg har hørt på deres bekymringer, og jeg har hørt på deres ambisjoner og tanker for framtiden. Jeg har sagt at min dør er åpen hvis de ønsker flere møter, men samtidig har jeg understreket at akkurat nå er det Rolls-Royce som sitter med kortene.

Mitt embetsverk skal i neste uke ha et møte med Rolls-Royce om Bergen Engines og hvilke muligheter som finnes i tråd med norsk næringspolitikk og eksisterende virkemidler for en eventuell omstilling av virksomheten framover. Jeg vil selvfølgelig også følge det arbeidet tett framover.

Emilie Enger Mehl (Sp) [10:45:51]: Det har vært en stor jobb med denne saken fra mange sider. En viktig jobb har vært å finne ut hva som er de faktiske forholdene, få informasjon. Derfor var høringen viktig.

Jeg opplever at jeg blir nødt til å kommentere de anklagene som representanten Tetzschner kommer med, hvor han, i mine øyne, på en ganske respektløs måte går løs på hele stortingsflertallet, for det var et flertall på Stortinget som besluttet at vi skulle avholde høring. Vi har avholdt høring, noe som en hel komité sto bak. Det er også et flertall på Stortinget som står bak den kritikk-en Stortinget retter mot regjeringen.

Representanten Tetzschner synes å mene at flertallet ikke forholder seg til det tjenestene sa i høringen, når vi sier at det var et tilfeldig varsel som var årsaken til at sikkerhetsarbeidet kom i gang. Han siterte fra E-sjefens innlegg, hvor E-sjefen sier:

«Den 16. desember i fjor mottok E-tjenesten til informasjon en melding om et mulig salg av et norsk selskap, Bergen Engines.»

Men neste setning er:

«Vurdering av forholdet rundt salget av Bergen Engines til Transmashholding ble gitt som oppdrag fra Forsvarsdepartementet den 14. januar i år.»

Så kan vi gå til det som ble sagt om PST. Der sa representanten Tetzschner at PST-sjefen hadde sagt:

«Vi ble også først kjent med saken den 16. desember 2020, og der kan jeg bare kort referere til E-sjefens informasjon om det samme. Vi har på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet utarbeidet fem rapporter om det mulige oppkjøpet, og det er henholdsvis 21. januar, 25. februar, 5. mars, 10. mars og 13. mars.»

Så er neste setning, som Tetzschner ikke tok opp:

«Den første rapporten kom som et resultat av bestillingen fra Justis- og beredskapsdepartementet den 13. januar.»

Det vil si at før det møtet mellom departementsrådene som kom i stand på grunn av varselet, var det ikke utarbeidet noen rapporter. Det var ikke gitt noe oppdrag om det.

Så ble jeg i replikkvekslingen beskyldt for å spekulere i hva som ville ha skjedd hvis vi ikke hadde hatt dette varselet. Jeg spekulerte ikke, jeg spurte om når regjeringen ville tatt tak i saken. Det er bl.a. på grunn av noe statsminister Erna Solberg sa under høringen, for på

spørsmål fra Audun Lysbakken sa statsministeren – med referanse til sikkerhetsvurderingene:

«som jeg også har påpekt, ville det vært tidspunkt hvor dette ville kommet opp uansett.»

Derfor prøvde jeg å spørre om hvilket tidspunkt regjeringen mener at det uansett ville ha kommet opp, noe som per nå ikke er spesielt klart.

Jette F. Christensen (A) [10:49:07]: Jeg har også behov for å svare på noen av de påstandene som er kommet gjennom høringen, og jeg vil fortsette der Emilie Enger Mehl slapp. Nå skal ikke denne oppsummeringen av debatten handle om E-sjef Stensønes' glitrende innlegg og bare det, men han er god, han får sagt det, og er en bra mann å referere til. Når vi snakker om dette med spekulasjoner, var han den første til å introdusere det begrepet i det hele tatt under behandlingen av denne saken. Han ble, som Enger Mehl påpekte, spurt om dette ville skjedd uansett. Spørsmålet handlet om: Er det sann at denne saken ville blitt politisk behandlet uansett, er det sann at man ville gjort noe med dette uten det eksterne varselet? Så svarer E-sjef Stensønes helt eminent noe som er veldig dekkende for det som er det etterlatte inntrykket av situasjonen, han sier: Noen ville sannsynligvis ha plukket det opp, men igjen, det blir spekulasjoner. Det er den spekulasjonen vi står her og snakker om, det er jo det som er hele utryggheten.

Næringsministeren, justisministeren, utenriksministeren og statsministeren har sagt at her er det læringspunkter, vi vil gjøre ting annerledes, vi vil gjøre endringer, ikke minst, og det gjør at stortingsflertalls forslag vil bli behandlet, tatt opp og jobbet med, sann at en kan få en langsiktig og forsvarlig forvaltning av norsk sikkerhetspolitikk. Det er nødvendig.

Så vil jeg bare knytte en kommentar til det som næringsministeren tar opp. Hun sier at representanten fra Næringsdepartementet ikke var klar over og ikke hadde all informasjon om arbeidet til regjeringen og heller ikke hemmeligstemplet sikkerhetsinfo. Det skjønner jeg også, det er helt i orden. Men alle ansatte i Næringsdepartementet, alle borgere i Norge står fritt til å sette seg inn i og lese den åpne trusselvurderingen til E-tjenesten, den åpne trusselvurderingen til PST og NSM, der det står veldig godt beskrevet hva som er faren med strategiske oppkjøp og investeringer i Norge.

Så vil jeg til slutt si at det er samvittighetsfullt at næringsministeren har møter med Bergen Engines, men de må ta dette som en mulighet til å lage en langsiktig løsning, for hva gjør man når man av sikkerhetsmessige årsaker stopper et salg? Da påhviler det en regjering andre strategiske og politiske løsninger overfor et selskap.

Statsminister Erna Solberg [10:52:38]: La meg bare få kommentere et par punkter.

Regjeringen har sagt at vi har noen tydelige læringspunkter etter denne saken. Det er første gangen vi bruker sikkerhetsloven til å stanse et oppkjøp. Det ville være unaturlig hvis vi ikke hadde læringspunkter etter første gang vi brukte en lov, og det er noen tydelige læringspunkter etter denne.

Det ene er selvfølgelig – som justisministeren også har understreket – at det er behov for å ha et tydelig og klart kontaktpunkt også i Justisdepartementet for å håndtere disse sakene, slik at saker som det ikke er en forhåndsforståelse av, nemlig selskaper som allerede ligger under sikkerhetsloven, og som er listeført, blir fanget opp. Det har vi sagt at vi har forbedringspunkter på. Det tok for lang tid før vi begynte på det arbeidet, og der ser vi at det er mangler ved det arbeidet vi har gjort.

Det er også noen andre viktige læringspunkter. Det er tidsaspektet i slike saker. Jeg hører mange som sier at det tar lang tid. Dette er altså en sak om et selskap som ikke er listeført. Det er en sak der vi trenger å se på teknologien på flere nivåer, forsvarsleveransene deres, den internasjonale situasjonen, spørsmål knyttet til hvilken teknologi som er tilgjengelig, og spørsmål om eierforhold. I selskaper som allerede er kjent, har Stortinget vedtatt at regjeringen skal gjøre dette på 60 dager. I et selskap som vi ikke kjenner, har vi brukt 65 dager første gang vi gjør det, og vi innrømmer at vi har gjort en feil. Vi har ikke brukt lang tid, vi har brukt veldig kort tid på å avklare dette. Det er fordi det er jobbet på høytrykk siden 13. januar.

Ja, det var en ekstern opplysning som gjorde at man fikk satt fullt trykk på det fra 13. januar ved at departementsrådene tok tak i det etter informasjonen som kom om at dette kunne være knyttet til leveranser. Men det er også sann at 13. januar, som Stortinget er informert om i brev fra meg, var det et oppfølgingsmøte i eksportkontrollutvalget der denne saken sto på dagsordenen, og der tjenestene noterte seg at de kom til å jobbe videre med denne. Sporet det gikk i, var selvfølgelig at det var en tydelig bestilling. Det er ikke sann at det er uklart om det ville kommet i gang på annen måte. Det har jeg skrevet til Stortinget at det ville, det har E-sjefen også faktisk sagt i den høringen som var, og vi har oppklart de spørsmålene. Så har det vært jobbet med fullt trykk fremover.

Det er noen som mener at statsministeren skal være informert om alt som foregår i alle spor. Det viktigste er faktisk at sporene fungerer, at det fungerer når det er fullt trykk på det. Derfor tok vi kontakt da det kom opp, og hørte om de jobbet med det, og da jobbet de iherdig med å fremme en sak til Regjeringens sikkerhetsutvalg. I disse fasene mener jeg at det har vært riktig å si det.

Hvis jeg også kan få lov til å si noe om oppfølgingen – jeg må kanskje tegne meg til senere?

Presidenten: Statsministeren kan ta det med en gang.

Statsminister Erna Solberg [10:55:48]: Jeg vil bare si at når det gjelder samfunnssikkerhet, skal vi oppfylle alt dette. Jeg har bare lyst til å understreke én ting. Hvert eneste år gjennomgår vi sikkerhetsnivået i departementene. Stortinget ble også informert om det i budsjettarbeidet i 2017–2018. Det er NSM som gjør det. Så det er ikke sånn at vi ikke gjør en gjennomgang av sikkerhetsarbeidet og kvaliteten og kunnskapen i departementene. Det gjør vi i en årlig revisjon for å være sikre.

Presidenten: Michael Tetzschner har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad på inn-til 1 minutt.

Michael Tetzschner (H) [10:56:34]: Jeg vil fastholde som et prinsipp at det er en fordel hvis man skal rette kritikk, at man også tar inn over seg hvordan forvaltningen arbeider. For den har nemlig to kilder. Det er vist til at det har kommet politiske bestillinger fra Forsvarsdepartementet, men sikkerhetstjenesten arbeider hver eneste dag uten bestillinger fra sine fagdepartementer. De arbeider direkte etter sikkerhetsloven som Stortinget har vedtatt, og deres oppdrag er nettopp det å trygge landets interesser. Derfor blir det en spekulasjon. Det uttrykket er brukt av E-tjenesten selv når vedkommende blir foreslått en forklaring av saksordføringen som man må ta avstand fra ved å si at det er spekulativt, fordi den var på radaren likevel – som man også kunne si at et eksternt varsel kunne vært egnet til å få en sak på radaren. Stortinget selv har sagt at av rettssikkerhetshensyn må man ha bevisbyrden for at det er noe som man kan stoppe.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:57:55]: Jeg forstår på statsråden og på justisministeren at det ikke er overført teknologi av betydning, og det aksepterer jeg. Men allikevel, da statsministeren sto her oppe, sa hun det hadde vært en rekke møter internt fra januar og frem til saken ble avgjort. Men gikk det noen varsler til Rolls-Royce? Jeg undrer på det. Hun sa at det hadde vært flere møter, og informasjon har vekslet mellom departementer og så videre, det vet vi gjennom høringen også, men ingen varslet Rolls-Royce om dette. Rolls-Royce fortsatte og gjorde «Due Diligence» helt frem til 12. april. Hvordan er det mulig? Det er ikke noen vits i å riste på hodet, forsvarsminister, for det har vi dokumentert, og det har Rolls-Royce selv sagt. Hvordan er det mulig å holde på i tre måneder og la Rolls-Royce fortsette med «Due Diligence» hvis man sitter og vurderer om dette kan være et salg man er nødt til å stoppe? Da burde man gi et varsel, et forhåndsvarsel, og

avlede midlertidig med dette. Men det ble ikke gitt noe varsel til Rolls-Royce, de fortsatte prosessen som om dette salget ville skje.

Det er kritikkverdig. Det er fint at man skal gjøre noe med det nå, og fint at ikke noe teknologi av betydning ble gitt til TMH, men det er prinsippet om at dette fortsatte i tre måneder mens regjeringen vurderte den ene veien eller den andre veien.

Jeg må komme tilbake til det jeg siterte fra den utvekslingen som har vært på Instagram mellom fagdirektørene i UD og representanter for Rolls-Royce. Jeg siterte hva som står her: «I believe that» – en saksbehandler – «really loved his Rolls-Royce-time.» Det betyr at en ansatt i UD jobbet i Rolls-Royce. Hvorfor i all verden skulle en ansatt i UD jobbe i Rolls-Royce? Så får man denne nærme kontakten mot eksportdirektøren i Rolls-Royce. Det synes jeg er bekymringsfullt. Hvorfor har ikke noen fulgt opp det sporet, som det er så populært å si? Det synes jeg er ganske alvorlig. Og noen burde spørre: Var det slik at noen jobbet der? Var det noen som tok ansvar for hva slags kontakt de hadde i ettertid? Var det noen som fulgte opp hvem det er vi snakker om her? For navnet er jo slettet fra papirene. Men det står faktisk hva som skjer her, og det har man skriftlig, så det kan man ikke riste på hodet for. Men man burde kanskje følge det opp.

Jeg oppfordrer regjeringen nå, først og fremst utenriksministeren: Ta tak i dette! Hvem var det som jobbet hos Rolls-Royce? Hvilke kontakter foregår, disse kjærlighetserklæringene som kom tidligere i denne utvekslingen?

Jette F. Christensen (A) [11:00:49]: En kort merknad om to ting: Det ene er dette med tidsaspektet. Problemet med tiden er ikke nødvendigvis tiden fra januar til konklusjon. Det synes jeg er en helt rimelig bruk av tid. Problemet med tiden er fra desember til januar.

Så det andre jeg ønsker å knytte noen ord til. Representanten Tetzschner diskuterer hvordan EOS-tjenestene jobber med dette. De jobber veldig bra og samvittighetsfullt hele tiden, det er helt riktig, men det som har vært vår bekymring, og som er viktig å ha med seg i denne analysen, er at det er forskjell på EOS-tjenestenes rapporter, arbeid og vurderinger og politisk handling. Det er to helt forskjellige ting, og det er også viktig å ha med seg hvis man skal være så ryddig som Michael Tetzschner etterspør oss andre om å være.

Statsråd Monica Mæland [11:02:01]: Jeg har bare veldig kort behov for å oppklare noe som jeg tror må være en misforståelse. Det er ikke slik at Rolls-Royce overhodet ikke ble varslet om den prosessen som var satt i gang, i den forstand at tjenestene jo fra 13. januar undersøkte saken og da var i kontakt med Bergen Engi-

nes, som er eid av Rolls-Royce. Så de var jo klar over at det pågikk et arbeid, og at det ble jobbet med dette.

Regjeringen meddelte Rolls-Royce en pause 18. mars. Da stoppet all kontakt mellom kjøper og selger, og det fikk vi skriftlig bekreftet fra Rolls-Royce. Jeg vet ikke hvor 12. april og tre måneder kommer inn, men vi pauset 18. mars, når vi mente vi hadde godt nok grunnlag for det. Det er jo også en alvorlig beslutning. Senere stoppet vi det, som kjent, men fra da av var det ikke kontakt mellom partene knyttet til «due diligence».

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:03:16]: Siden denne saken ble kjent, har det vært en stor utvikling knyttet til ikke bare hva slags informasjon offentligheten og Stortinget har, men også regjeringens holdning til hvorvidt de burde ha gjort ting annerledes, og hvordan de har møtt kritikken som har kommet fra Stortinget helt siden saken ble kjent i media. Vi hadde ikke stått her og diskutert saken etter å ha hatt høring en hel dag med fem statsråder hvis regjeringen hadde tatt saken på alvor med en gang, hvis de hadde reagert når de burde, hvis de hadde snakket sammen, sånn at de hadde vært samordnet i både sikkerhetsarbeidet og kommunikasjonen utad.

Hvis regjeringen uten at Stortinget måtte spørre og grave på alle mulige slags vis, gjennom skriftlige spørsmål, gjennom en kontrollhøring, gjennom spørretimer til ulike statsråder og måtte gjøre alt i vår makt for å få fakta på bordet, på eget initiativ hadde vært mer villige til å dele av hva som hadde skjedd, hadde vi ikke stått i den situasjonen vi er i nå; at Stortingets flertall vedtar den sterkeste kritikken vi kan uten å be regjeringen om å gå av. Jeg synes det er positivt at statsministeren og de andre statsrådene gir uttrykk for noe selvkritikk og at man må se på sikkerhetsarbeidet. Jeg synes det er rimelig negativt at posisjonspartiene på Stortinget bruker mye av tiden sin på å forsøke å betvile hva slags fakta-grunnlag denne kritikken kommer på bakgrunn av.

Stortingsflertallet forholder seg til de opplysninger som foreligger i saken. Det mener jeg er vel begrunnet i både innstillingen og debatten. Jeg opplever at representanten Tetzschner, representanten Toskedal og andre representanter for regjeringspartiene burde hatt mer respekt for det og forholdt seg til kritikken og hva vi kan gjøre videre. Det er det som er viktig nå framover. Etter en lang vår med kritikk og mye graving for å finne ut hva som har skjedd, er det viktig nå at statsministeren og de andre statsrådene tar sikkerhetsarbeidet på alvor og faktisk følger opp Stortingets anmodningsvedtak, som ber dem helt konkret om å gå gjennom sikkerhetsrutinene og sikkerhetsloven og sørge for at nasjonen er i trygghet for sånne typer skandaler.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [11:06:31]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Geir Pollestad, Liv Signe Navarsete, Willfred Nordlund og Ole André Myhrvold om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige naturressurser, bedrifter, infrastrukturer og teknologier (Innst. 504 S (2020–2021), jf. Dokument 8:153 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikkordskifte, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Audun Lysbakken (SV) [11:07:25] (ordfører for saken): Nå skal vi gjennom en historisk begivenhet her. Det er kanskje å dra det litt langt, men det er i hvert fall ikke veldig ofte at utenriks- og forsvarskomiteen enstemmig går inn for et representantforslag, men det har skjedd her.

Komiteen har behandlet forslaget fra flere representanter fra Senterpartiet om å legge fram en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige bedrifter, naturressurser, infrastruktur og teknologier, og komiteen er enig i at det bør skje. Det som er redegjort for i merknadene – hver enkelt partigruppe kan si noe om særmerknadene – er en lang fellesmerknad som peker på flere sider med denne problemstillingen: For det første betydningen av nasjonalt eierskap og kontroll for utvikling av landet, vår historie knyttet til nasjonalt eierskap og kontroll over viktige naturressurser, olje og vannkraft, f.eks., og den store betydningen det har hatt for den økonomiske utviklingen av landet vårt. Andre begrunnelser for nasjonalt eierskap og kontroll kan handle om å holde store selskap i landet istedenfor utflytting, det kan handle om behovet for å ha staten som en motor i samfunnsutviklingen, og ikke minst, vil jeg legge til, i situasjoner preget av det teknologiske paradigmeskiftet som vi nå er i full gang med, knyttet til overgangen fra fossil energi til et grønt skifte. En spesiell problemstilling som er pekt på i dette forslaget, og som komiteen vier mye plass i innstillingen, er dette som går på sikkerhet. Her går det en rød tråd fra den saken vi nettopp har behandlet om Bergen Engines, til denne meldingen.

Stortinget vedtar i dag en rekke bestillinger til regjeringen knyttet til oppfølgingen av Bergen Engines når det gjelder gjennomgang av sikkerhetsloven, av rutiner i departementene. En stortingsmelding vil være en mulighet til å se det større bildet her, til å diskutere hvordan vi skal bl.a. ta vare på grunnleggende nasjonal sikkerhet i en situasjon der vi vet at strategiske oppkjøp og eierskap er noe som kan bli brukt også sikkerhetspolitisk.

Vi imøteser det arbeidet som nå skal gjøres med en slik stortingsmelding. Det tror jeg blir et viktig politisk stykke arbeid. Jeg takker komiteen for godt arbeid med innstillingen.

Ingjerd Schou (H) [11:10:43]: Både regjeringen og vi her på Stortinget tar sikkerhet og beredskap på største alvor. I dag betyr det mer enn forsvar, kontroll over grensene og gode allierte. Sikkerhet i vår tid handler om kommunikasjon, kontroll over høyteknologi og over strategisk viktige bedrifter og infrastruktur. Forrige sak har nettopp vist det. Vi har fått et godt innblikk i nettopp den kompleksiteten ved debatten, som også forrige taler viste til, om redegjørelsen om Bergen Engines.

Som det har fremkommet der, har regjeringen innført den viktige, nye sikkerhetsloven, som bl.a. er ment å gi oss de juridiske redskapene for å håndtere eierskap over viktige selskaper og infrastruktur ut fra et nasjonalt sikkerhetshensyn. Vi mener det er viktig med en bred politisk drøfting av nasjonens holdning til utenlandske oppkjøp, oppfølging av den nye sikkerhetsloven, og ikke minst en oversikt over eventuelle sårbarheter. Ikke alle utenlandske kjøp er det, eller hører hjemme her. Derfor støtter en samlet komité det foreliggende representantforslaget.

Jeg vil likevel komme med noen presiseringer fra Høyre og på regjeringspartiens vegne, og som fremkommer i våre fellesmerknader i denne saken. Vi mener representantforslaget i sin ordlyd ikke i tilstrekkelig grad skiller mellom statlig kontroll og statlig eierskap. Det gis heller ingen klar definisjon av hva som er ansett som strategisk, eller hvilke deler av naturressursene som bør falle innenfor en slik definisjon.

I våre merknader har vi vist til den pågående oppfølgingen av lovgivningen for screening av eierskap og bedrifter i EU. Det er både vårt ønske til norsk praksis og en forventning til en kommende stortingsmelding, at praksis i EU løftes frem. Det er i norsk sikkerhetsinteresse at vår egen lovgivning er mest mulig sammenfallende med EU i spørsmål om strategisk kontroll.

Når vi støtter forslaget, er ikke dette et signal om at vi mener foreliggende praksis i Norge er uforsvarlig, eller at regjeringen ikke er godt i gang med å følge opp implementeringen av den nye sikkerhetsloven, eller av andre

relevante bestemmelser. Vi mener helt enkelt at dette spørsmålet er av så stor betydning at det øker i relevans.

På dette grunnlag ser vi frem til en stortingsmelding om spørsmålet, som vi da kan behandle i fellesskap, og nok en gang belyse og aktualisere den tematikken som både forrige sak og denne saken viser.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:13:55]: Eg vil fyrst takke saksordføraren for eit veldig ryddig og godt arbeid, som munnar ut i ei samrøystes komitéinnstilling. Det synest me i Senterpartiet er gledeleg for saka, for ho fortener ein skikkeleg debatt i Stortinget, utan frontar, men der me diskuterer saka på breitt grunnlag.

I den nasjonale trugselvurderinga for 2021 vart nettopp uønskte oppkjøp og investeringar i norsk næringsliv løfta fram som eit betydeleg trugsmål mot norske interesser. Og det er slik i mange land at dei har tette eller i beste fall uklare og lite transparente forhold mellom styresmakter og bedrifter. Norsk kontroll og eigarskap vert etter Senterpartiets syn svært viktig i tida som kjem, nettopp i lys av stormaktsrivalisering over ei sterkt aukande interesse for Noreg og spesielt nordområda våre.

Dei hemmelege tenestene átvara i trugselvurderinga mot kinesiske og russiske oppkjøp av viktige strategiske norske bedrifter, naturressursar, eigedommar og selskap. Og i nordområdemeldinga vart det òg fleirtal for å påleggje regjeringa å sikre norsk eigarskap på nettopp desse områda.

Saka om Bergen Engines, som me har diskutert i salen i dag, har jo tydeleg vist at det slett ikkje er berre i nordområda at dette fokuset må styrkjast. Difor fremja Senterpartiet det lovforslaget me no behandlar, om å få framlagt ei stortingsmelding om korleis Noreg kan sikre nasjonalt eigarskap og kontroll over strategisk viktige bedrifter, naturressursar, infrastruktur og teknologiar. I den tida me no lever i, er kanskje teknologi og teknologiutvikling vorte like viktig som dei andre områda. Det skjer ei rivande utvikling, og Noreg er i tet. Me har fantastisk dyktige folk i mange bedrifter og organisasjonar, noko som gjer at me òg er interessante for andre statar.

I Senterpartiet er me svært glade for den breie støtta forslaget har fått på Stortinget, og for at òg regjeringspartia, trass nokre merknader, støttar forslaget. Eg trur det er svært viktig, for det borgar for at me får gode debattar i eit viktig saksområde for landet vårt.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:17:07]: La meg først si at jeg er glad for at dette er en sak der vi står samlet i komiteen. Det er en viktig sak for landet. Takk til saksordfører og selvfølgelig forslagsstiller. Det er jo en naturlov at vi liksom ikke vedtar representantforslag på denne måten, så dette er uvanlig, og det skulle bare mangle når saken er såpass viktig som det forslagsstiller

tar opp, med hele bredden med naturressurser, infrastruktur, teknologier, viktige bedrifter osv.

Vi er også glad for at det ikke kommer nå i en opphetet valgkamp, men at det kan tas med litt lavere puls, kanskje tidlig i neste periode. Det tror jeg saken og landet er tjent med. Dette er ikke et udebattert område. Det har vært debattert i ulike settinger og med ulike vinklinger, men kanskje fragmentert, så det kan være greit å samle opp.

Bildet endrer seg raskt. For få år siden var det ikke snakk om oppkjøp i Norge for å kontrollere ressurser på samme måte. I dag opplever vi en annen verden i global sammenheng. Noen av oss er urolige for omfattende kinesiske oppkjøp i afrikanske land. Eiendom er makt, og det er ikke all realmakt som er underlagt nasjonenes parlamentskontroll.

Vi har kanskje tenkt at dette ikke gir grunn til uro på hjemmebane her i Norge, men vi må nok analysere det på nytt, tror jeg. Så uten at dagens praksis nødvendigvis kan kritiseres, må vi se på de lange linjene framover og de scenarioene som kan inntreffe.

For Kristelig Folkeparti er det viktig at vi har en felles holdning til utenlandske oppkjøp, og det reiser seg naturlig nok mange spørsmål når det gjelder forsvarsmateriell og eierskap til bedrifter. Alt dette må vurderes i et sikkerhetsmessig perspektiv, men i tillegg i et retningen-for-Norge-perspektiv, for det angår jo næringslivet vårt, og det angår arbeidsplasser og ikke minst bistands- og hjelpearbeid. Dette har mange sider jeg håper kan bli diskutert når en skal komme tilbake til hvilke vilkår en slik melding skal ha, og hvilke rammer som skal defineres inn. For den kan jo svulme ut til å bli alt – eller ingenting. Den må jo ha et fokus, og dermed må en komme tilbake til vilkårene som skal ligge der.

Det er viktig å få fram at EU og andre land er i gang med tilsvarende prosesser, så her er det nok andre ideer å hente utenfor. Så er det klart at landets både regjering og regjeringspartier har hatt sikkerhet langt framme i pannebrasken hele veien. Derfor er denne saken ekstra viktig, og det er kjekt at det er konsensus.

Statsråd Monica Mæland [11:20:28]: Som jeg skrev i mitt svar til Stortinget på representantforslaget, deler jeg forslagsstillernes syn om at eierskap og kontroll vil ha en sentral betydning for Norges sikkerhetspolitikk i framtiden. Jeg deler også vurderingen om at vi får langt bedre kunnskap om personer og aktører som eier eller råder over våre mest sentrale ressurser og verdier. Derfor svarte jeg til Stortinget på representantforslaget at det aller viktigste tiltaket etter regjeringens vurdering er at vi får fullført arbeidet med å implementere sikkerhetsloven og gjennomført de nødvendige endringene som vi holder på med. Vi mener at dette arbeidet burde

vært prioritert framfor en stortingsmelding om nasjonalt eierskap og kontroll. Da vil vi langt på vei få en oversikt over de virksomheter, infrastruktur og objekter som er viktige for nasjonal sikkerhet.

Nasjonal kontroll kan oppnås gjennom regulatoriske virkemidler uavhengig av eierskap. Statlig eierskap kan imidlertid være viktig for å ivareta evnen til nasjonal sikkerhet på områder som krever spesiell kompetanse, eller der Norge er avhengig av å få dekket sine behov innenfor kritiske områder. Dette er begrunnelsen for å opprettholde statlig eierskap i sentrale deler av bl.a. forsvarsindustrien. Nasjonal kontroll over stedbundne eiendommer og naturressurser er ikke i samme grad avhengig av nasjonalt eierskap. Også her vil regulatoriske tiltak om forvaltning og utnyttelse av slike eiendommer og ressurser kunne bidra til å sikre nasjonal kontroll.

Vi er alle enige om at det er svært viktig at vi får bedre kunnskap om og kontroll med utenlandsinvesteringer som kan true nasjonale sikkerhetsinteresser. Nasjonal sikkerhetsmyndighet er av den grunn utpekt som det nasjonale kontaktknutepunktet for slike saker. Det arbeides i tillegg med endringer i sikkerhetsloven om eierskapskontroll, og det arbeides med rutiner og veiledere for hvordan slike saker skal håndteres. Et godt samarbeid mellom departementene, EOS-tjenestene og andre myndigheter er selvsagt sentralt. Det vil også sikre at kontrollen med utenlandsinvesteringer balanserer behovet for å ivareta nasjonale sikkerhetshensyn og ønsket om å sikre gode vilkår for økonomisk utvikling gjennom slike investeringer.

Avslutningsvis er det slik – og det er sikkert unødvendig å si det – at regjeringen selvsagt vil følge opp det enstemmige vedtaket om stortingsmelding som Stortinget nå fatter.

Willfred Nordlund (Sp) [11:23:09]: Historisk har nasjonalt og langsiktig eierskap til viktige ressurser og selskaper stått sentralt i Norge. Vi ser i dag en raskere teknologisk og sikkerhetsmessig endring både i Norge, i våre nærområder og globalt. I politiets nasjonale truselvurdering for 2021 pekes det på at oppkjøp og investering i Norge kan gi fremmede stater makt og innflytelse som det ikke er i Norges interesse at de har.

Infrastruktur som vei, havner, flyplasser, jernbane, bredbånd, telekom, energi og vann er vitale sektorer for samfunnet vårt. Vår evne som nasjon til å sikre disse er avgjørende for å holde samfunnet i gang dersom en krise skulle oppstå. Flere av våre allierte advarer i dag mot at bedrifter fra enkelte land bl.a. kan brukes til etterretningsformål. På denne bakgrunnen er det behov for en mer omfattende vurdering av potensielle sikkerhetsmessige konsekvenser av at bedrifter fra land som Norge ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med, drifter

viktige deler av norsk infrastruktur. Forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn tilsier også at man må være oppmerksom på sikkerhetsrisikoen som oppkjøp av naturressurser kan utgjøre.

Konsesjonsloven har hatt stor betydning for å sikre lokalt og nasjonalt eierskap både offentlig og privat, bl.a. til vannkraft, jord, skog, fisk, mineraler, olje og gass; det som har bygd vårt samfunn. Det som gjør det litt annerledes i dag, er at vi ser en økende grad av stormaktsrivalisering i Norges nærområder, særlig i nord. Norsk eierskap og kontroll har derfor stor sikkerhetspolitisk viktighet framover. Jeg skal ikke fortsette debatten i forrige sak om Bergen Engines, men jeg klarer ikke å la være å si at den var spesiell å følge. Alt dette, særlig debatten som var tidligere, om Bergen Engines, men også andre saker som Toskedal var inne på, gjør det i dag derfor nødvendig med en grundigere gjennomgang av spørsmål knyttet til nasjonalt eierskap og kontroll. For la meg slå fast: Graden av nasjonal kontroll og eierskap over naturressurser, bedrifter, teknologi og infrastruktur vil nemlig ha en sentral betydning for Norges sikkerhetspolitikk i framtiden og hvordan vi rigger oss. En stortingsmelding er derfor et naturlig sted å starte. Norges sikkerhet og trygghet er nemlig en kjerneoppgave for enhver regjering og ethvert storting. I dagens sikkerhetspolitiske situasjon er det derfor behov for en grundigere gjennomgang av den viktige rollen norsk eierskap og kontroll spiller i å trygge norske interesser, altså våre.

Som en av forslagsstillerne vil jeg derfor gi en honnør til medlemmene fra regjeringspartiene som ser dette, og som ikke er enig med justis- og beredskapsministeren. Ifølge regjeringen er det nemlig ikke naturlig å utarbeide en stortingsmelding om hvordan Norge skal sikre nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige bedrifter, infrastrukturer, naturressurser og andre ressurser. Likevel tilråder en samlet komité dette, og det er jeg svært glad for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [11:26:15]

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Peter Frølich, Per-Willy Amundsen, Jenny Klinge, Petter Eide, Geir Sigbjørn Toskedal, Solveig Schytz og Frida Melvær om forlengelse av midlertidige regler om tiltak for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19 under straffegjennomføring (Dokument 8:294 L (2020–2021))

Presidenten: Presidenten vil ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Peter Frølich (H) [11:26:54]: Neste uke behandler Stortinget Prop. 129 L for 2020–2021, som forlenger noen av de reglene vi har i kriminalomsorgen for håndtering av pandemien. Den debatten ser vi fram til. Det har imidlertid oppstått et problem. Det er at de midlertidige reglene vi har i dag, utløper før Stortinget gjør eventuelle vedtak neste uke. Da ordnet vi det på den måten at vi la fram en kort forlengelse av de midlertidige reglene i dette forslaget. Jeg vil takke partiene for at vi kunne løse dette praktiske problemet på en så hensiktsmessig og grei måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [11:27:39]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i voldsoffererstatningsloven (den øvre grensen) (Innst. 484 L (2020–2021), jf. Prop. 113 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [11:28:16] (ordfører for saka): Eg vil først starte med å seie at dette er ein dag for glede. Den lovendranga Stortinget behandlar i dag, har eg og Arbeidarpartiet jobba i fleire år for. Me har gjort mange forsøk på å få ho fram i Stortinget, og eg vil gje dagens justisminister ros for kanskje å vere den einaste av alle dei justisministrane me har hatt i denne regjeringa som har teke tak i denne saka.

Stortinget behandlar i dag eit forslag som går ut på å endre den øvre grensa for valdsoffererstatning frå å gjelde per sak til å gjelde per person per sak, og ikkje minst om å gje tilbakeverkande kraft. Grensa blir føreslått å gjelde for alle førstegongssøknader som blir fremja etter at endringane har treitt i kraft. I tillegg blir det òg føreslått at den nye øvre grensa skal få verknad for allereie avgjorde saker der søkjar ved dom er tilkjent høgare erstatning frå skadevaldar, men der valdsoffererstatninga har blitt avkorta på grunn av den øvre grensa.

Grensa for valdsoffererstatning er krevjande å forstå og blir opplevd som urettferdig. Særleg er det slik fordi det er handlingstidspunktet som avgjer den øvre grensa som blir brukt. Handlingstidspunktet kan gje så store utslag at beløpsgrensene kan variere frå 150 000 kr til 6 mill. kr. Endringane som blir føreslåtte i dag, gjer det enklare å vite kva den øvre grensa for valdsoffererstatninga er, og at det forhåpentlegvis vil bli opplevd meir rettferdig.

Frå Arbeidarpartiet si side har særleg den mykje omtalte saka etter drapet på Kristin Juel Johannessen i 1999 og uretten dei etterlatne der har opplevd, vore bakgrunnen for dei forslaga me har kjempa for i Stortinget i både 2017 og 2019 – foreldra til Kristin Juel Johannessen som aldri gav opp kampen for rettferd. Deira smertefulle historie viste kor urettferdig og feil lovverket vårt har vore, og i proposisjonen kjem det òg godt fram gjennom fleire høyringssvar kor viktig denne lovendringa er for at fleire skal få den erstatninga dei rettmessig skulle ha fått gjennom domstolane. Det er ein viktig seier for rettssikkerheita og rettferda at lovendringane endeleg er fremja for Stortinget, og at det er ein samla komité og eit samla storting som no støttar dei.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Monica Mæland [11:31:12]: La meg begynne med – og det er kanskje ikke så vanlig, men det er fullt fortjent i denne saken – å gi saksordføreren honnør for det store engasjementet hun har vist i denne saken. Det har også veldig mange av partiene på Stortinget, og jeg er glad for at vi nå får behandlet en sak hvor voldsoffererstatningens øvre grense skal bli enklere å forstå og oppleves mer rettferdig.

Grensen varierer fra 150 000 kr til 6 mill. kr, og handlingstidspunktet avgjør hvilken grense som gjelder. Det oppleves urimelig, særlig når handlingen har skjedd langt tilbake i tid og voldsutsatte får utbetalt mye mindre enn det den ansvarlige er dømt til å betale. I Kristin-saken, som det ble referert til, ble gjerningsmannen dømt til å betale de etterlatte 4,6 mill. kr, men de fikk bare utbetalt 200 000 kr i voldsoffererstatning fordi handlingen skjedde tilbake i 1999. Saken var bakgrunnen for at det ble fremmet et representantforslag om at det i gjenopptakelsessaker skulle være tidspunktet for domfellelse som skulle avgjøre hvilke regler som kommer til anvendelse. Jeg mener det var riktig å ta seg tid til en helhetlig tilnærming til problemstillingen. En lovendring i tråd med representantforslaget ville utelukkende fått virkning for denne saken.

Det har vist seg i ettertid at det er et tosifret antall voldsutsatte som ved dom er tilkjent millionerstatning av skadevolder, og som har fått voldsoffererstatningen

avkortet på grunn av en lavere øvre grense. Det er ikke bare i gjenopptakelsessaker at det går lang tid før endelig domfellelse. Det kan f.eks. også skje når barn utsettes for seksuelle overgrep og anmelder først når de blir voksne, og i saker som det er komplisert å etterforske. Jeg mener det ville vært urimelig om ikke også disse voldsutsatte skulle være omfattet av lovendringen. Jeg tror vi har funnet en god løsning når vi nå forslår at det er søknadstidspunktet som avgjør hvilken øvre grense som kommer til anvendelse, og i tillegg gir den nye øvre grensen virkning for allerede behandlede saker med dom for erstatning.

Jeg er glad for at vi nå kan hjelpe de etterlatte etter Kristin Juel Johannessen, men også alle de andre som har blitt utsatt for veldig alvorlige handlinger, hvor de er tilkjent høye erstatningsbeløp fra skadevolder. Jeg håper endringen vil gi disse menneskene bedre forutsetninger for å kunne komme videre i livet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [11:33:59]: Eg vil takke statsråden for innlegget.

Dette er ei sak som er viktig, ikkje berre for meg, men etter kvart for heile justiskomiteen, og det er gledelig at me har samla oss om ei endring. Det er også positivt at regjeringa valde å ta ein del av valdsoffererstatningslova og kome til Stortinget, slik at det skulle gå raskt, for det har jo gått mange år kor ein har venta på dette.

Det eg lurar på, gjeld Kontoret for valdsoffererstatning, som mest sannsynleg skal handsame dei søknadene ein må sende inn for å kunne krevje inn det beløpet ein har rett på, og der er eg litt bekymra for saksbehandlingstida. Eg veit ikkje om statsråden kan seie noko om kapasiteten ved Kontoret for valdsoffererstatning og om lag kor lang tid ein må berekne at det framleis kan ta.

Statsråd Monica Mæland [11:34:47]: Det tør jeg faktisk ikke svare på. Det er ikke slik at disse sakene vil skape et stort press på kontoret, for det er veldig få saker, og de er veldig avklart. Det er avsagt dom. Det er avsagt beløp, så det skal ikke være komplisert å behandle. Det må jeg rett og slett få lov til å komme tilbake til, og jeg vil vel tørre å si at disse sakene blir prioritert fordi de har ligget og ventet så lenge. Det skal jeg selvfølgelig undersøke nærmere, men jeg håper ikke at det blir en propp i systemet, selv om det – og det må jeg bare si på vegne av alle som jobber under vanskelige forhold nå, i karantene og på hjemmekontor, under vanskelige forhold med korona – godt kan være at også dette kontoret har hatt utfordringer, men det skal jeg altså komme tilbake til.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [11:35:49]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeloven mv. (deling av krenkende bilder mv.) (Innst. 459 L (2020–2021), jf. Prop. 159 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [11:36:28] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Takk for samarbeidet om saka. På sjølve kvinnedagen i 2018 vedtok Stortinget å be regjeringa utarbeide eit lovforslag som skulle tydeleggjere at det er ulovleg utan samtykke å dele eller på annan måte offentleggjere bilde av andre som er avslørande, nedverdiggjande eller av krenkande karakter, og som eksplisitt forbyr hemnporno, og dessutan vurdere behovet for endringar i strafferammene for denne typen lovbrøt. Bakgrunnen for det vedtaket var eit representantforslag sett fram av Arbeidarpartiet i 2017, der me ynskte at det eksplisitt skulle gå fram av lovteksten at deling av slike bilde utan samtykke må vere ulovleg.

I 2017 hugsar kanskje mange saka med Nora Mørk, ei sak som viste veldig tydeleg at me har eit hol i lovverket og ei klart for låg straff. I 2017 var me heilt einige om at ein måtte tydeleggjere loven. Me var ikkje heilt einige om auka strafferamme, me blei nedrøysta på det, men me fekk som sagt vedteke at ein skulle vurdere det. No fylgjer ein opp dette vedtaket gjennom eit forslag om nytt straffebod retta mot deling av bilde av krenkande eller openbert privat karakter.

Deling av seksualiserte og andre krenkande bilde utan samtykke utgjør eit stort samfunnsproblem, og det kan få alvorlege og langvarige konsekvensar for dei som blir ramma. Kripos har meldt at mange brukar truslar om å dele bilde som utpressing for å få bilde, seksuelle tenester eller for å hindre ein part i å avslutte eit forhold. Det blir dessverre òg jamleg meldt om personar som er utsette for denne typen kriminalitet.

Formålet med forslaget er å sikre at all urettkomen deling av krenkande bilde er straffbart, og at dette kjem tydeleg til uttrykk i loven. Eg er veldig glad for at forslaget er her, at me er samla om det, og at me får gjort eit slikt vedtak. Det har vore ei veldig viktig sak for Arbeidarpartiet, og også for andre parti, og eg trur det er på tide at me

får eit lovverk som er i takt med tida, som tek inn over seg dei nye kriminalitetsformene, og som også sørgjer for ei styrkt rettssikkerheit for dei som er utsette for denne typen kriminalitet.

Peter Frølich (H) [11:39:06]: Stortinget har tidligere vist god evne til å kunne oppdatere regelverket i møte med ny teknologi og nye trender. I dag gjør vi nettopp det, vi finner et svar på en ekstremt skadelig ny trend, nemlig deling av krenkende innhold. Dette er veldig bra av to grunner. Den første grunnen er litt juridisk. Det er nok sånn i dagens lovverk at man kunne ha funnet måter å straffe dem som deler denne typen materiale, men det er en juridisk gråsone. Ja, det kan være injurier, det kan være krenkelser av privatlivets fred osv., men det har vært uklart, og det har nok ført til at mange tilfeller har falt mellom to stoler. I dag får vi en tindrende klar rettslig klargjøring av hvor skapet skal stå, for å si det sånn. Dette er ulovlig, og vi sender et veldig sterkt signal.

Det bringer meg over til punkt nummer to for hvorfor dette er viktig. Det er fordi vi den siste tiden har sett en oppblomstring av deling av f.eks. voldsvideoer hvor personer helt umotivert blir overfalt på gaten eller andre steder, og så filmes det – som en eller annen slags underholdning. Dette må vi slå knallhardt ned på.

Saksordføreren har gjort et godt stykke arbeid. Jeg synes regjeringen fortjener ros for at de har tatt seg tid til å gjøre dette på en grundig og god måte, og jeg ønsker å takke komiteen for et godt samarbeid i saken.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:41:05]: Vi har i økende grad sett at unge mobbes og utsettes for sjikane gjennom deling av seksualiserte og krenkende bilder uten samtykke. Barn og unge bruker mobiltelefoner og apper som legger til rette for at dette går enkelt og under foreldrenes kontrollmyndighet. Mange seksualiserte bilder, videoer og voldsinnslag kommer på avveier. Politiet har sett mange saker der ungdom sender nakenbilder til noen de stoler på, og at bildet spres videre og blir en stor påkjenning for dem som opplever dette. Kripos har meldt at mange bruker trusler om å dele bilder som utpressing for seksuelle tjenester eller for å hindre at man avslutter et forhold. Med dagens endring i straffeloven blir det ettertrykkelig slått fast at slik deling er forbudt og i tillegg straffbart. Kristelig Folkeparti er svært tilfreds med det.

Kristelig Folkeparti er bekymret for seksualiseringen og kroppspresst barn og unge utsettes for gjennom sosiale medier og samfunnet for øvrig. Bak økende seksualisering i samfunnet ligger en kynisk pornobransje med profittmotiv. Barn og ungdom trenger i stedet å få med seg verdien av forpliktende og livslange forhold.

En annen side ved det er at unge gutter og jenter setter ord på fortvilelsen over ikke å passe inn i den kroppsnormen som de møter. Selvbilde og identitet er under forming, og ønsket om å bli akseptert er sterkt. Reklame og innlegg fra influensere framstiller jenter med langt hår og slanke kropp, guttene er veltrente, sunne og barske, og på sosiale medier er forherligelsen av noen som utsettes for vold eller andre ydmykelser, blitt et problem. Dette kroppspresset og eksponeringen av noen som befinner seg i en sårbar og utsatt situasjon, skaper usikkerhet og utrygghet blant barn og unge.

Psykisk helse blant barn og unge er et hovedfokus for Kristelig Folkeparti i revidert nasjonalbudsjett. Blant annet er det foreslått 150 mill. kr til styrking av eksisterende behandlingstilbud innen psykisk arbeid og rusarbeid. Dette arbeidet skal øke tilgangen til lavterskelhjelp for psykiske plager og rusproblemer. Ytterligere 30 mill. kr er foreslått for å styrke psykisk helse i skolen. Dette er én side av samme sak. God forebygging er viktig, slik at flere kan unngå å utvikle psykisk lidelse. For å forebygge psykiske plager kan skolehelsetjenesten spille en viktig rolle.

Til slutt: Kristelig Folkeparti er glad for at vi i dag sender et kraftfullt signal ut i landet om at deling av seksualiserte og andre krenkende bilder og videoer uten samtykke er forbudt og straffbart.

Så må vi alle være forbilder og samtalepartnere for barn og unge, slik at den negative utviklingen vi har sett, kan bli snudd.

Statsråd Monica Mæland [11:44:20]: Deling av intime og andre krenkende bilder uten samtykke er alvorlig kriminalitet som kan få store negative konsekvenser for den som rammes. Jeg er derfor veldig glad for at en samlet justiskomite har stilt seg bak regjeringens forslag om et nytt straffebud rettet mot deling av bilder, filmer og lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter.

I dag bærer så å si alle med seg mobiltelefoner med kamera overalt. Vi har sett en uheldig utvikling hvor det er blitt vanligere å spre seksualiserte og andre krenkende bilder uten samtykke, f.eks. gjennom sosiale medier.

Vi har også sett at deling av bilder og filmer av voldshendelser etter hvert har blitt et økende problem, særlig i enkelte ungdomsmiljøer. Vi frykter at deling av voldsfilmer bidrar til å hardne miljøer og normalisere straffbar og uakseptabel oppførsel.

Deling av seksualiserte og andre krenkende bilder er i mange tilfeller straffbart også i dag. Dagens regler fanger likevel ikke opp alle situasjoner hvor krenkende bilder deles uten samtykke fra den avbildede. I tillegg er straffansvaret fordelt på flere ulike bestemmelser, og det fremgår ikke direkte av loven at deling av krenkende bil-

der er straffbart. Vi ser derfor at det er ønskelig med en egen bestemmelse i straffeloven som uttrykkelig forbyr deling av krenkende bilder og filmer. Under høringen var det bred støtte til å innføre en slik bestemmelse.

Sammenlignet med dagens rettsstilstand vil forslaget gjøre det mye tydeligere at slik deling ikke er lov. Dette vil kunne bidra til økt rettsbevissthet, særlig blant unge.

Regjeringens forslag innebærer at uberettiget deling av krenkende bilder skal kunne straffes med bot eller fengsel inntil ett år. Grove overtredelser skal kunne straffes med fengsel inntil to år. Det foreslås en skjerping av straffenivået for de groveste overtredelsene.

Med dette forslaget styrker vi det strafferettslige vernet mot ulovlig bildedeling. Forslaget vil ikke i seg selv kunne løse alle problemene, men vi tror at en mer spisset bestemmelse vil kunne være et nyttig virkemiddel også i det øvrige informasjons- og forebyggingsarbeidet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [11:46:42]: Det er ein god dag. Her er det sak etter sak som me er einige om, og regjeringa leverer på oppmodingsvedtak som er fatta i Stortinget. Det er ei kjensgjerning at oppmodingsvedtak har lege lenge, særleg når det gjeld justis. Me merkar oss at det er skjedd ei endring, kanskje særleg etter at Monica Mæland blei justisminister, men eg vil likevel stille statsråden spørsmålet: Kva kan vere årsaka til at arbeidet med akkurat dette oppmodingsvedtaket har teke tre år?

Statsråd Monica Mæland [11:47:16]: Jeg er enig i at programmet i dag har høynet seg etter hvert. Jeg begynte litt tidligere enn justiskomiteen i dag, i en annen sak. Men dette er viktige saker.

Jeg har litt vanskelig for å svare for hva som skjedde før 24. januar i fjor, da jeg kom til Justisdepartementet. Vi jobber ufortrødent med å få sakene unna, også i en pandemisituasjon. Men det er klart at selv om det er nokså innlysende at f.eks. deling av bilder er et stort problem, og at det kan være vanskelig å finne fram i lovjungelen, har det jo vært nødvendig med høring, og det har vært deler av forslaget som vi ikke har kunnet fremme i dag, bl.a. på grunn av innspill fra presseorganisasjoner etc.

Lovarbeid er komplisert. Jeg er veldig glad for at vi likevel får dette på plass. Vi har fortsatt en jobb å gjøre på en del andre felt, som representanten vet. Det må vi jobbe litt mer med, og det må vi bruke litt mer tid på.

Jan Böhler (Sp) [11:48:32]: Jeg er glad for at både statsråden og representanten Frølich fokuserte på den veldig farlige trenden med spredning av voldsvideoer på ulike sosiale medier. Jeg må si at hvis man kan få

rammet noe av den aktiviteten, vil det bety veldig mye for forskjellige hendelser i disse miljøene, for dette er ofte starten på hevns spiraler. Hvis noen blir ydmyket, blir de ikke bare ydmyket, men det kan utvikle seg ulike voldsspiraler ut fra én hendelse. Jeg ser eksempler på det i saker som går for retten, der det startet på denne måten.

Det jeg ville spørre statsråden om, er: Det som er komplisert her, er at dette f.eks. ligger på Snapchat og forsvinner fort, eller at det er på andre typer krypterte steder, der man utveksler disse videoene innenfor bestemte miljøer, med de mest ekstreme ting man gjør – og så blir det borte. Det krever at politiet har kunnskap om å trenge inn i disse krypterte kommunikasjonskanalene. Vil statsråden si noe mer om hvordan det jobbes med?

Statsråd Monica Mæland [11:49:48]: Ja, kriminalitet utvikler seg jo i takt med teknologien. Ny teknologi er veldig bra, men det har også sider ved seg som gir redskaper til dem som ikke har gode hensikter. Derfor er jeg, i motsetning til representantens parti, veldig for politireformen – at vi får bygget opp distrikter med sterke fagmiljøer, og at vi får ny teknologi, nye verktøy. Jeg har vært i politidistrikt der de sier at takket være ny organisering, bedre kvalitet og bedre metoder avdekker de nå overgrep som f.eks. skjer på nettet via Snapchat, og man har mobile patruljer, etc. Så det er veldig viktig at politiet både er i stand til å utvikle nye metoder og tar i bruk ny teknologi. Jeg opplever at politiet løper i takt med utviklingen, men det er krevende, og veldig ofte har vi et lovverk som ligger etter. Så vi må alle bestrebe oss på å modernisere måten vi jobber på, i takt med det de kriminelle gjør.

Jan Böhler (Sp) [11:50:50]: Takk for svaret. Jeg var ikke ute etter en bred debatt om nærpolitireformen, men man bruker enhver anledning.

Når jeg har hatt kontakt med politidistriktene om dette, har problemet vært at de ikke har kompetanse eller utstyr til å trenge inn i disse løsningene, og ikke har nok folk som har erfaring og kunnskap om det. Problemet som jeg har sett, i hvert fall, når jeg har spurt om enkelte av disse sakene, er at man er avhengig av at Kripos går inn, som jo virkelig har den høye kompetansen, utstyret og ressursene knyttet til dette. Samtidig er det så mange tilfeller av dette og såpass lave strafferammer at det skal mye til for å engasjere Kripos i de spørsmålene. Dette er ikke noe direkte spørsmål, men vi har en jobb å gjøre – det tror jeg statsråden må innrømme, uavhengig av type reform – for å ruste opp denne kapasiteten i politiet til å gå inn i disse sakene.

Statsråd Monica Mæland [11:51:49]: Helt seriøst mener jeg at politireformen er viktig i denne sammenhengen, men jeg skal heller ikke invitere til å debattere den en vakker fredag i solen.

Det som er situasjonen, er at vi har en jobb å gjøre. Vi har det i lovverket, vi har det når det gjelder verktøy, og vi har det når det gjelder kompetanse. Vi ser at politiet nå – og det varslet vi i politimeldingen – også trenger annen kompetanse, ingeniørfaglig, teknisk kompetanse, for å kunne holde tritt med utviklingen til de kriminelle. Så denne jobben blir vi aldri ferdig med.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [11:52:34]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeprosessloven og tvisteloven mv. (bevisforbud for patentrådgivning) (Innst. 458 L (2020–2021), jf. Prop. 165 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Frida Melvær (H) [11:53:24] (ordfører for saka): Prop. 165 L for 2020–2021 inneholdt eit forslag om endringar i reglane om bevisforbod i straffeprosesslova § 119 og tvistelova § 22-5. Forslaget går ut på å innføre eit bevisforbod for kommunikasjon med patentrådgjevarar som er oppførte på lista over autoriserte rådgjevarar etter artikkel 134 nr. 1 i den europeiske patentkonvensjonen.

Føremålet med forslaget er å vareta behovet til norske verksemdar for fortruleg og kompetent rådgjeving om patentspørsmål, og å gje norske patentrådgjevarar dei same rammevilkåra når det gjeld vern av fortruleg kommunikasjon med klienten som slike rådgjevarar alt har i nabolanda våre.

Proposisjonen inneheld i tillegg eit forslag om endringar i tollova §§ 15-7 og 18-8, som har samanheng med endringar vedtekne ved lov 12. juni 2020 nr. 67, om endringar i varemerkelova og tollova mv. (gjennomføring av nytt varemerkedirektiv mv.).

Eg vil takke komiteen for godt samarbeid i saka. Eg må seie at det nærmast er idylliske tilstandar i denne komiteen for tida, for det er nok ein gong ein samla komité som stiller seg bak forslaget.

Komiteen har merka seg synspunkta til Økokrim og Politidirektoratet om at ei utviding som føreslått, vil kunne føre til at andre yrkesgrupper vil fremje ynske om liknande unntak frå straffelova. Komiteen meiner likevel at unntaket er godt grunngjeve, at det i Noreg er snakk om ein svært avgrensa personkrets med ei spesiell godkjenning gjennom det europeiske patentverket, EPA, og at det av den grunn ikkje vil vere naturleg å kunne nytte dette unntaket i argumentasjonen for å innføre ein liknande regel for andre yrkesgrupper seinare.

Innføringa av eit bevisforbod for patentrådgeving vil innebere ei forenkling samanlikna med praksisen i dag. Ei harmonisering av dei norske bevisreglane med reglane i våre naboland vil gje norsk næringsliv like gode rammevilkår i form av vern for fortruleg patentrådgeving som konkurrentlanda har, og norske patentrådgivevarar vil verte gjeve moglegheit til å konkurrere med sine utanlandske kollegaer på like vilkår.

Presidenten: Presidenten antar at saksordførerenes beskrivelse av idyll er grunnen til at flere ikke har bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [11:56:22]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Petter Eide om å stoppe nedbyggingen av grøntområdene på Bredtvet i Groruddalen (Innst. 470 S (2020–2021), jf. Dokument 8:142 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Jan Böhler (Sp) [11:57:21] (ordfører for saken): Dette er en sak hvor jeg tror mange i justiskomiteen kjenner innholdet. Jeg tror de fleste av oss har besøkt Oslo fengsel opp gjennom årene og sett det enorme behovet for rehabilitering eller nytt fengsel. Vi har i hvert fall sett at de lokalene ikke lenger er egnet. Nå har den kjente avdeling A vært stengt en god stund, og det er avdeling B som brukes, men også der er det dårlige soningsforhold og vanskelig å gjøre en god jobb med de innsatte. Det er bl.a. lett å kaste narkotika inn i lufteområdene fremdeles – eller muligheter for det – og det oppstår voldsepisoder og annet inne i fengselet som skyldes at det ikke er lokaler som er godt nok egnet for bl.a. betjentene å jobbe i. Så det er et stort behov for å se

på hvor man kan bygge et nytt fengsel, eller eventuelt en rehabilitering av det på Grønland.

Det som har skjedd i saken, kjenner komiteen godt til. Regjeringen og departementet har vært innom mange tomtealternativer og har endt med å se nærmere på åtte. Til slutt konkluderte man med å anbefale Bredtvet i Groruddalen. Det førte jo til en stor mobilisering for å beholde grøntområdene der og unngå nedbygging av det, det var stort engasjement, og det er bakgrunnen for representantforslaget. Men nå har saken tatt en ny vending ved at det i går ble meddelt via media at det ikke er aktuelt å bygge på Bredtvet likevel, og heller ikke aktuelt å rehabilitere på Grønland, og at man vil se etter tomter utenfor Oslo.

Jeg går da ut av saksordførerrollen og vil si at vi – altså mindretallet i justiskomiteen – legger vekt på nærhet til Oslo, og jeg regner med at andre i justiskomiteen også mener det hensynet er viktig. Det er snakk om at dette fengselet i stor grad brukes til varetekt, og man skal også transporteres inn til rettssaker i tingretten eller framstilles for tingretten, og da er nærheten til Oslo viktig. Så det forslaget vi i Senterpartiet og SV har fremmet, om å be regjeringen vurdere alternative lokaliteter for et nytt fengsel i dalbunnen av Groruddalen, mener vi er svært aktuelt. Det er store områder der, og det har stadig vært spørsmål om å bruke tomter der, f.eks. den gangen det var aktuelt å ha et beredskapssenter, hvor det ligger en stor tomt nær det som skal bli den felles politistasjonen. Så vi håper man kan gå nærmere inn på forslag nr. 2, og at også flere partier vil være med og diskutere det i dag.

Presidenten: Da er taletiden ute, og jeg antar at representanten vil ta opp det forslaget han refererte til.

Jan Böhler (Sp) [12:00:37]: Det vil jeg – og de andre forslagene vi har fremmet.

Presidenten: Representanten Jan Böhler har da tatt opp de forslagene han refererte til.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:00:59]: Et fengsel er en naturlig del av og en naturlig konsekvens av en stor by.

Arbeiderpartiet har selvsagt stor respekt for innbyggerne i Bredtvet-området som er skeptiske til å få et nytt fengsel i sitt nabolag og i sitt grøntområde. Arbeiderpartiet har både hørt og lyttet til protestene. Likevel synes jeg det er viktig at vi er klar over hva det er vi sier nei til når vi sier nei til å bygge nye Oslo fengsel på Bredtvet. Forslaget, slik det var skissert, tegner nemlig ikke bare opp et nytt mannsfengsel, men også et nytt kvinnefengsel. At mannsfengselet i Oslo er overmodent for oppussing og modernisering, er, som saksordføreren nevnte, godt kjent. Kanskje er det ikke like godt kjent at dette

også gjelder for kvinnefengselet på Bredtvet. Med et nytt fengsel kunne man f.eks. sørget for at både menn og kvinner fikk dusj på cella, at de kunne fått arbeidstilbud som ville skape kunnskap for tiden etter soning, og en infrastruktur som la opp til meningsfylte rehabiliterende aktiviteter snarere enn isolasjon og passivitet.

Det er ikke mange tomter som er egnet til dette formålet i Oslo, og slik jeg forstår det, har man lett grundig. Det er uheldig at det også denne gangen er utenforliggende omstendigheter som hindrer et likestilt soningstilbud for kvinner. Men protestene er hørt og lyttet til av Arbeiderpartiet, både lokalt og her på Stortinget, så nå ser det ut til at veien går videre for å finne en egnet tomt og plassering av Oslo fengsel. Et nytt kvinnefengsel ser dessverre ut til å være skjøvet ut i framtiden.

Statsråd Mæland har begynt denne prosessen. I går var hun ute i Aftenposten og informerte litt om det. Men noe skurrer i planene til statsråden, for her ser det ut til at det planlegges for et fengsel utenfor Oslo. Dette kan være uheldig. Saksordføreren nevnte kjøreveien til tinghuset. Statsråden argumenterer med at det kan digitaliseres. Men dette vil jo også påvirke ansatte og kompetansen, og det vil få konsekvenser for de innsatte. Det får konsekvenser for frigangsplassene, og det får konsekvenser for pårørende, samarbeidet med politiet, frivilligheten og øvrige tjenester.

Et fengsel er en naturlig del av og en naturlig konsekvens av en stor by. Det tror jeg vi må ha med oss når vi nå framover skal diskutere veien videre for Oslo fengsel.

Frida Melvær (H) [12:04:00]: Det er liten tvil om at det er stort behov for eit nytt Oslo fengsel som kan erstatte dagens Oslo fengsel på Grønland. Fengselet er nedslite med uhensiktsmessige areal både inne og ute. Av dei 180 tomtene som er vurderte så langt i prosessen, har vi registrert at alternativet på Bredtvet i Groruddalen har stått fram som eit svært godt alternativ både samfunnsøkonomisk og ikkje minst på grunn av dei synergiane dette ville ha gjeve for kvinnefengselet som er etablert der i dag, og som òg har stort behov for oppgradering.

Øg i Høgre har vi merka oss at det har vore stor lokal motstand mot å ta i bruk grøntarealet på Bredtvet til eit nytt fengselsbygg. Vi registrerer at Oslo kommune no har valt å seie nei til dette alternativet, og at dette er noko regjeringa har valt å lytte til og respektere. Bredtvet-alternativet er, slik vi har forstått det, difor ikkje lenger aktuelt. Eg oppfattar det slik at regjeringa no vil konsentrere seg om andre løysingar og alternativ. Statsråden kan sikkert gjere nærare greie for den vidare prosessen i innlegget sitt.

Når det er sagt, vil eg meine at det er prinsipielt uheldig om Stortinget skulle danne ein praksis der dei

aktivt går inn for å avbryte førebauande prosessar i departementa og underliggjande etatar. Eg meiner vi bør halde på ein praksis der vi tek stilling til denne typen saker når vi får dei lagde fram for oss i Stortinget. Når saken då vert handsama her, i denne salen, er det opp til denne forsamlinga å vere einig eller ueinig i dei vurderingane og konklusjonane saka måtte innehalde.

Eg har forståing for regjeringa si avgjerd og håper at denne avgjerda ikkje vil medføre at etablering av eit nytt Oslo fengsel tek altfor lang tid, men eg har tillit til at dette er ei sak som har høg prioritet i regjeringa.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:06:38]: Ungene på Veitvet og Kalbakken bor mellom to store motorveier som skjærer gjennom deres områder. Gjennom vennene, skolene, barnehagene og fritidsaktivitetene blir de splittet opp av disse veiene. Og det gjelder ikke bare her, det gjelder hele Groruddalen, der tre store motorveier skjærer gjennom og beslaglegger enormt mye areal. Mellom veiene er det blokker og rekkehus. Grøntområder og friområder er det vesentlig mindre av.

Bredtvet skogen, som vi snakker om her, er faktisk det eneste sammenhengende grøntområdet mellom Trondheimsveien og Østre Aker vei – to firefelts motorveier, for dem som ikke kjenner leveområdene til enormt mange mennesker. Mellom disse veiene bor det altså tusenvis av mennesker, og det er mange av dem som bor trangt, og som har lav inntekt, mange flere enn i mange andre deler av landet. Vi vet det er betydelige levekårsutfordringer. En tredel av ungene som vokser opp på Veitvet, lever i fattige familier.

Det er altså her regjeringen har villet bygge nye Oslo fengsel, noe som Arbeiderpartiet tidvis også snakker varmt for. Det kommer til å ødelegge denne skogen, dette enormt viktige friområdet, som brukes av lokalbefolkningen, barnehagene og skolene som ligger der, hver eneste dag. Her lever grevling, ekorn og rådyr, og her er det store trær. Her kan ungene få boltre seg og bevege seg, og det er enormt viktig. Jeg er derfor veldig glad for at regjeringen varsler at de nå legger planene om å bygge ned Bredtvet skogen på is, og vil lete etter nye tomter i nærheten av Oslo. Det er viktig.

Så vil jeg likevel understreke de innleggene vi har hørt i dag om at både Oslo fengsel og ikke minst kvinnefengselet, som ligger på Bredtvet i dag, og som er godt integrert i det lokalsamfunnet vi har der, trengs å rustes opp. Som en av dem som har vært inne i det kvinnefengselet, og som jeg også er nærmeste nabo til der jeg bor, på Veitvet, vet jeg at det i aller høyeste grad er behov for å ruste opp der. Jeg er skuffet over at ikke flere partiet støtter SVs forslag om nettopp det. Vi kan ikke holde de kvinnelige innsatte nærmest som gisler for ikke å få bedre

soningsforhold, fordi man ikke vil akseptere utbyggingen av Oslo fengsel på dette området.

Jeg har lyst til å avslutte med å takke alle dem som har stått på i denne saken lokalt. Forslaget fra regjeringen og planene om å bygge ned Bredtvet skogen har skapt et enormt og massivt lokalt engasjement. Folk har virkelig stilt opp for å bevare sin skog, sitt naturområde, sitt friområde, og alle som er her i salen, kan være sikre på at den motstanden ikke kommer til å gå noe sted som helst. Den kommer til å være der videre og følge saken.

Med det tar jeg opp forslagene SV har alene.

Presidenten: Da har representanten Kari Elisabeth Kaski tatt opp de forslagene hun refererte til.

Per Espen Stoknes (MDG) [12:09:57]: Da Botsen sto ferdig i 1851, lå det langt ut på landet. Med tiden har landets hovedstad vokst seg sakte omkring alle murene, og i dag ligger fengslet der som en gigantisk barriere. Tiden har definitivt løpt fra fengslet på Grønland. Nå må det flyttes.

Situasjonen for dagens fengsel i Oslo er begredelig. Bebyggelsen er falleferdig, og de innsatte fortjener bedre soningsforhold. Vi står altså i en felles erkjennelse av at noe må gjøres, og valget står mellom å flikke på den utdaterte bygningsmassen, eller å flytte fengselsdriften lenger vekk fra Grønland.

For oss i MDG er valget enkelt – vi ønsker å få fengslet bort fra den sosialt utsatte bydelen. Vi finner ingen logikk i at vi skal tviholde på et digert fengsel midt i hjertet av hovedstaden. Tomten har et enormt potensial for byutvikling, og ikke minst som friområde for folk i bydelen. Bydel Gamle Oslo sliter med levekårsutfordringer og er dessuten et av landets tettest befolkede områder. Nye grøntområder er påkrevd.

Ved Botsfengselet ligger Klosterenga. I 30 år har befolkningen blitt lovet en ny skulpturpark. Byrådet har tatt løftet og bevilget pengene, og nå er første spadetak satt. Om to år er det største kunstprosjektet i Oslo siden Vigelandsparken klart. Dette blir et enormt løft for både Oslo og bydelen. Hvis regjeringen går inn for å tvinge igjennom fortsatt fengselsdrift, vil nye bygg og gigantiske sikkerhetsgjerdar ødelegge parken, bo- og bymiljøet. Det kan vi ikke akseptere.

Med en så utdatert bygningsmasse og et så enormt oppussingsbehov framstår alternativet med nytt fengsel som fornuftig. Å renovere fengslet vil være krevende og dyrt. Derfor må vi tenke helhetlig og se hvilke muligheter flyttingen gir. Hvis regjeringen går for renovering, vil det låse tomten i nye hundre år. Det vil være et historisk feilgrep når vi nå har sjansen til å sikre at området åpnes, og at folk i Oslo atter kan ferdes på kryss og tvers i denne bydelen.

Vi befinner oss ved et veiskille. Å flytte fengslet vil gi så mange positive ringvirkninger for folk og byutvikling at valget burde være enkelt. Dette må vi i dag sikre med et tydelig og klart vedtak, slik at befolkning, ansatte og innsatte kan få ro og trygghet for at fengslet skal flyttes.

Det er på tide å gi de innsatte bedre forhold og innbyggerne i Gamle Oslo en bedre byutvikling og et langt hyggeligere nabolag. Flytt fengslet fra Grønland!

Med det tar jeg opp MDGs forslag.

Presidenten: Da har representanten Per Espen Stoknes tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Monica Mæland [12:13:04]: Oslo fengsel er, som mange har sagt, nedslitt, og det foreligger også et stengningsvarsel fra Statsbygg, som ikke kan garantere for videre drift etter 31. desember 2019. I tråd med statens prosjektmodell er det utredet flere alternativer for et nytt Oslo fengsel, herunder nybygg og rehabilitering. Det er også gjort et omfattende tomtesøk, hvor Statsbygg og Kriminalomsorgsdirektoratet har vurdert nærmere 180 tomter.

Tilrådingen fra statsråd og ekstern kvalitetssikrer er å bygge et nytt Oslo fengsel på Bredtvet. Bredtvet er det mest samfunnsøkonomisk lønnsomme alternativet og vil, i tillegg til 290 fengselsplasser for menn, gi 50 nye fengselsplasser for kvinner fordi eksisterende fengselsbygg tas i bruk som administrasjon og fellesfunksjoner.

Jeg har hatt en god dialog med byrådsleder i Oslo kommune om et nytt fengsel på Bredtvet, og har selv sagt stor forståelse for at naboer ikke ønsker et nytt fengsel i nærområdet, selv om grøntarealer i stor grad ville ha blitt bevart som i dag.

Grønlandsalternativet med rehabilitering og nybygg blir, etter at vi nå har jobbet med det, uforholdsmessig dyrt, og vi vet også at Oslo kommune ønsker at fengslet flyttes ut av bykjernen. Derfor mener vi at det ikke er aktuelt å gå videre med dette alternativet.

Tomtene som Oslo kommune ellers har foreslått, er blitt vurdert på nytt. De er uaktuelle fordi de ikke tilfredsstiller ett eller flere av utvalgskriteriene. Vi må derfor jobbe nå med å finne andre løsninger. Et første trinn, som vi umiddelbart går i gang med, er å bygge ut Ullersmo med 76 plasser. Dette vil være et risikoreduserende tiltak dersom eksisterende fengsel stenger. Vi vil også igangsette grunnundersøkelser ved Romerike fengsel Kroksrud, for også der å sjekke mulighetene for en utvidelse.

Representanten Aasen-Svensrud hadde gode vurderinger knyttet til lokalisering i Oslo. Jeg skal også møte de tillitsvalgte neste uke for å diskutere dette, men vi er i en situasjon hvor alle andre kommuner enn Oslo ønsker en statlig virksomhet, som et fengsel er. Og vi har altså

en utfordring, og det haster med å få på plass et alternativ. Derfor har vi gitt stor prioritet til denne saken nå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:15:48]: Statsråden var ute i går med tanker og planer for plassering av et nytt Oslo fengsel – samt utvidelsen som statsråden nettopp redegjorde for på Ullersmo; den lar jeg ligge for nå. Vi er godt kjent med behovet for en kapasitetsøkning, og jeg har stor forståelse for at det er krevende å finne ny lokasjon for et nytt Oslo fengsel, men dette var kanskje litt vel kreativt. Hvordan har statsråden kommet fram til denne ideen om at fengselet må ligge utenfor Oslo? Jeg er fullt klar over at mange ønsker seg det, men var dette forankret blant ansatte og ledelse ved Oslo fengsel eller hos KDI? Var de kjent med planene før statsråden la dem fram i Aftenposten?

Statsråd Monica Mæland [12:16:32]: Denne saken har jeg jobbet med siden jeg kom inn i Justisdepartementet. Det har vært mange og vanskelige prosesser, det har vært møter, og jeg har hatt møter med tillitsvalgte, med KDI, med Statsbygg og ikke minst med Oslo kommune flere ganger – både administrasjonen og byrådet – i tillegg til at vi har sondert mot partigruppene i bystyret. Så dette har det vært jobbet veldig grundig med.

Vi mener at det nå har vært gjort 180 tomtesøk. Vi har vært overalt i Oslo, og vi finner altså ikke egnede lokaliseringer for dette fengselet innenfor Oslo kommunes grenser, rent bortsett fra Bredtvet, som altså er det vi foretrekker. Det er ingen tvil om at det vil være det beste, det vil være det billigste, det vil være det som raskest kan gjennomføres, og vi vil også få et nytt kvinnefengsel der. Det er vinn-vinn, men når Oslo kommune ikke vil, står vi i en veldig vanskelig situasjon. Vi kan jo tvinge oss på, men det har vi ikke noe ønske om, og alle andre kommuner ønsker altså staten velkommen.

Vi har en regulert tomt på Ullersmo; den benytter vi umiddelbart.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:17:39]: Men var de ansatte, de tillitsvalgte, ledelsen eller KDI kjent med planene før statsråden gikk ut med dem? Var dette forankret i etaten før statsråden gikk ut i Aftenposten med planene om å legge Oslo fengsel utenfor Oslo?

Statsråd Monica Mæland [12:18:03]: Dette var forankret i regjering. Det er en regjeringsbeslutning knyttet til hvordan vi skal jobbe videre med viktige prosjekter, slik at regjeringen har gjort en vurdering av dette. Så har jeg i dag bedt om at det blir tatt kontakt med de tillitsvalgte, for de ble i går ikke kontaktet. Det skulle de

ha blitt. Det er mitt ansvar. Det ble ikke gjort av ulike grunner. Jeg har avtalt et møte med dem neste uke.

Nå vil ikke tomte vurderinger og tomtealternativer bli noe som avgjøres av ansatte, men de skal informeres. Vi skal ha en god dialog, og der glapp det i går, men den håper jeg vi skal få på plass. Dette er som sagt en ny mulighet til å søke etter en egnet tomt. Den kan ikke ligge langt fra Oslo heller, det forstår alle. Men vi er i en veldig vanskelig situasjon, jeg må innrømme det. Det er litt rart, for jeg bor jo i en kommune, jeg har vært kommunalminister, og jeg vet at alle ønsker seg statlige arbeidsplasser, bortsett fra Oslo.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:19:04]: Det er helt riktig at veldig mange ønsker seg fengsler rundt om i landet, og det er en spesiell situasjon i Oslo. Men det er godt at statsråden nå skal ha møte med de tillitsvalgte og orientere. Vil statsråden etter møtet med de tillitsvalgte – og sikkert etter møter med direktoratet og etaten generelt, Oslo fengsel og ledelsen der – legge vekt på innspillene som kommer, og lytte til behovene, som meg bekjent tidligere har gått i retning av alt det jeg tok opp i mitt innlegg, om hvorfor det er viktig å ha et fengsel i Oslo? Vil statsråden legge vekt på hva partene og etaten mener om dette?

Statsråd Monica Mæland [12:19:43]: Det vil jeg selvsagt, og utgangspunktet her er jo at vi alle er enige. KDI er enig, Statsbygg er enig, de ansatte er enig, ledelsen er enig. Alle er enige, men ikke vertskapet for et nytt fengsel, og det er det som gjør det litt komplisert. Så ja, jeg vil absolutt lytte.

Vi jobber nå under et veldig press. Derfor er det viktig i hvert fall å få i gang byggingen av 76 plasser på Ullersmo. Der har vi tomten, den er regulert. Det lar seg fort gjennomføre, og da kan vi bruke den tiden vi trenger, til å komme videre på Oslo fengsel.

Jan Böhler (Sp) [12:20:33]: Som de forrige som hadde replikk, har vært inne på – statsråden også – er nærhet til Oslo, til politiet, til tingretten osv. veldig avgjørende. Veldig mye tid, bl.a., vil gå tapt hvis man skal kjøre f.eks. 40 minutter, som det ble antydnet i Aftenposten i går.

Det jeg ikke forstår helt, er når statsråden viser til at det ikke finnes tomter som er aktuelle i Oslo. Jeg holdt på å si at jeg skulle gjerne tatt med statsråden på en tur i Groruddalen. Der er det aktører, ikke kommunen – jeg forstår at kommunen ikke har foreslått tomter – som i mange år har prøvd å foreslå tomter, enten det har vært til beredskapssenter, politihøyskole eller OL-anlegg. Det er private eiere, og til dels Bane NOR, som har tomter i det området, særlig de tomtene som ligger nær der hvor det skal bli en felles politistasjon. Der hvor Manglerud

og Stovner politistasjon nå skal få en ny beliggenhet, nær Nedre Kalbakkvei, er det tilgjengelige tomter. Jeg forstår ikke at man kan utelukke at det området er aktuelt.

Statsråd Monica Mæland [12:21:41]: Jeg kan bare forholde meg til den jobben som er gjort, et veldig grundig arbeid, av Statsbygg, KDI og av departementet. Jeg har en statssekretær som har reist på kryss og tvers av denne byen for å se på mulige tomter. Oslo kommune har pekt på tomter øst i byen, de har vært vurdert, men vi har altså ikke funnet at de tilfredsstiller de krav vi har. Det har vært gjort en kjempegrundig jobb. Jeg tror representanten bare må forholde seg til at basert på de faglige vurderingene som er gjort av ulike tomtealternativ, har vi p.t. ikke noen annen aktuell tomt enn Bredtvet, og den ville ikke Oslo ha.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:22:31]: Statsråden var i sitt innlegg inne på at det fortsatt vil være et grøntareal igjen på Bredtvet dersom man la fengslet dit. Det er klart, noen trær og litt skog vil være igjen der, men det vil ikke være det sammenhengende grøntarealet som man har i dag. Hver eneste dag går bl.a. jeg med min datter, og veldig mange andre, til barnehagen som ligger på Bredtvet. Vi går langs en liten grusvei, og det er en veldig fin og kjærkommen pause etter å ha gått 10 minutter langs en firefelts motorvei, der en har bilene kloss oppi seg, på vei til barnehagen. Når en går langs den veien, får en på vei til barnehagen se rådyr og høre fuglene synge, en får en ganske kjærkommen pustepause fra den ganske konstante motorveistøyen vi har gjennom Groruddalen. Den veien forsvinner. Naboene som bor på Kalbakken, får fengslet rett oppi seg. Kvinnefengslet i dag er godt integrert der. Det er vi vant til å ha, og det skal vi ha videre. Men at Bredtvet-fengslet ville ha ødelagt det skogområdet, er det ingen tvil om.

Statsråd Monica Mæland [12:23:37]: Jeg unner representanten alt det friluftslivet hun kan få med sin lille datter, men jeg må nok si at representanten ikke har sett de tegninger som er gjort nå etter at fengslet er nedskalert, for da bygger man nettopp en vei ut mot motorveien. Man lager faktisk en demper til motorveien. Man beholder ikke bare noen buskvekster, man lager et fint grøntareal. Min vurdering er at dette ville være veldig bra for området. Man ville fått opprustet området og fått en støyvegg mot motorveien, man ville fått et nytt kvinnefengsel, og man ville fått flere arbeidsplasser i en del av Oslo som jeg tror trenger det. Men dette ønsker ikke Oslo kommune, og det har vi så langt forholdt oss til. Det skal vi fortsatt prøve å forholde oss til, selv om det er det beste alternativet, målt etter alle parametre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Ola Elvestuen (V) [12:24:48]: Selv om jeg har forståelse for at man rent faglig hadde ønsket å ha et fengsel på Bredtvet, mener jeg regjeringen i denne saken har gjort en veldig klok beslutning med å være tydelig på at Oslo fengsel på Grønland skal legges ned, og at vi der åpner opp for en byutvikling, men også at man legger på is Bredtvet som et alternativ.

Bredtvet er ikke bare viktig som grøntområde, det er et viktig naturområde i Groruddalen, og det har ligget til grunn for alle planene som har vært for Groruddalen siden det ble en helhetlig plan for Groruddalen på slutten av 1990-tallet, at det skal være et sentralt område, det skal være et friområde og binde dalen sammen i årene framover. Så jeg tror dette er en klok beslutning, også det med å sette i gang umiddelbart med å få nye plasser på Ullersmo og se bredere på områder hvor vi kan få på plass et nytt fengsel. Jeg er helt sikker på at dette vil det være mulig å få på plass innenfor rimelig avstand til Oslo, med gode løsninger for det. Samtidig kan Bredtvet være et område som utvikles for Groruddalen, man skal ta vare på naturområdene som er der, og videreutvikle dem. Dette er et viktig eksempel på hvordan man ivaretar natur i by.

Så fra Venstres side ser vi dette som en god løsning, og det er et godt valg av regjeringen. Det er viktige prosesser som nå settes i gang, som vil være med på å forme Oslo i mange tiår framover.

Petter Eide (SV) [12:26:54]: Mye klokt er sagt i denne saken, ikke minst fra min kollega Kari Elisabeth Kaski. Det er viktig for meg her på slutten å framheve at SV ikke er en bremsekloss for et nytt fengsel i Oslo. Vi ønsker definitivt et nytt fengsel i Oslo, av mange av de hensyn som har vært tatt opp tidligere. Det er at eksisterende fengsel er nedslitt. Det er dårlig kapasitet, og Sivilombudsmannen har påpekt betydelige utfordringer med dem på grunn av bygningsmessige forhold, bl.a. med utetid og problemer med isolasjon. Så vi trenger definitivt et fengsel i Oslo, men plasseringen av fengsel et må selvfølgelig ikke komme i konflikt med lokale interesser. Det har Kaski på en utmerket måte framholdt, så jeg støtter det hundre prosent.

Det jeg derimot ikke støtter, er at fengselet skal flyttes ut av Oslo. Det er viktig at når justiskomiteen skal diskutere det senere, forhåpentligvis i forbindelse med nye planer, må vi opprettholde det grunnleggende prinsippet om viktigheten av nærhet. Innsatte skal ha en rett til å være i nærheten av både venner, familie og tidligere arbeidskollegaer. Vi mener definitivt at rehabilitering av innsatte i fengsel vil bli mye, mye bedre hvis man kan ha

en naturlig og litt enkel kontakt med sitt eksisterende sosiale miljø. Selv om det å flytte Oslo varetekt f.eks. til Ullersmo og fengselsplasser som naturlig vil være nær T-bane eller buss i Oslo, til langt ut av byen, tidsmessig kanskje ikke vil være mer enn noen minutter annerledes, vil terskelen for å kunne dra til Kløfta eller til Grønland eller til kvinnefengselet på Bredtvet være helt annerledes. I likhet med representanten Jan Böhler er jeg opptatt av at regjeringen ikke skal gi opp planene om å lete etter en mulig tomt i Oslo, og vi bør sette pris på å få noen slike forslag tilbake til Stortinget.

Et par andre kommentarer: Jeg ser at MDG har lagt fram noen løse forslag. Jeg setter pris på at de har kommet opp, men de tilfører egentlig ikke saken noe nytt. De er bare omskriving av de forslagene SV har skrevet. Vi kommer likevel til å støtte dem.

Så er det viktig å få fram at når det gjelder Bredtvet-skogen, er det ikke slik at befolkningen i Grorud-dalen, som vi har hatt mye kontakt med, ikke vil ha et fengsel der. Det er ikke fordi man er engstelig for kriminelle at man ikke vil ha bygging der. Det handler om at dette skogsområdet skal bevares. Vi ønsker heller ikke et industribygg eller en videregående skole eller noe annet. Vi ønsker dette som en skog. Vi ønsker ikke at det skal bygges ned. Så det er viktig å få fram det perspektivet at når vi nå sier nei til fengsel i Bredtvet-skogen, er det ikke fordi vi er engstelige for at kriminelle skal reke rundt i området, og dermed ønsker å stigmatisere dem. Det er ikke vårt utgangspunkt.

Jan Böhler (Sp) [12:30:17]: Jeg vil bare si at jeg håper statsråden og departementet ikke vil la muligheten gå fra seg til å sjekke om igjen det arbeidet som er gjort når det gjelder tomter i Oslo. Man har nå bestemt å ha en ny fellesstasjon; Manglerud og Stovner politistasjon skal lokaliseres i Nedre Kalbakkvei. Rett i nærheten av det avklarte man under den forrige regjeringen at det var egnet å legge et beredskapssenter, men så ble det flyttet sør for Oslo, som vi vet, på grunn av plassmangel. Men det var jo fordi man skulle ha øvingsområder og helikopterbase osv. Den tomten som man da gikk gjennom og fant egnet til det, ligger tilgjengelig ennå. Da burde den jo f.eks. være egnet til fengsel.

Det kan også gjelde den tomten, som også er i nærheten der, som man gikk inn for til OL-anlegg, og som var en del av Oslos plan for hvor OL-anlegget i Oslo skulle ligge.

Jeg er litt engstelig for at det at man har fokusert på å bygge ut på Bredtvet, som det mest egnede stedet i dette området, kanskje har låst tankegangen litt når det gjelder å se på egnede lokaliseringer nær ved.

Vi er også opptatt av arbeidsplassene i Oslo og vil som andre kommuner selvsagt ønske å beholde disse ar-

beidsplassene, og vi har det tunge faglige argumentet om nærhet til tingrett og politi. Man kunne få en veldig fin samling av de tjenestene hvis man legger dem nær den nye politistasjonen som kommer.

Det jeg også gjerne vil kommentere, er bare noe om forslagene som ligger her i dag. Vi har to forslag som vi har fremmet sammen med SV. Vi vil også stemme for forslag nr. 3, fra SV, som kan være greit – forslagene har noe av det samme innholdet, men dette utfyller. Når det gjelder forslag nr. 4, fra SV, om å ruste opp i eksisterende Oslo fengsel og Bredtvet kvinnefengsel i påvente av nytt fengsel, er vi veldig enig i at Bredtvet kvinnefengsel, som har vært oppe i debatten her, må rehabiliteres. Jeg er litt usikker på formuleringen om å ruste opp eksisterende Oslo fengsel i og med at det nå skal flyttes, og hvordan ressursbruken skal være når det gjelder innsatsen på den delen. Men vi vil stemme for forslaget. Hvis SV ikke justerer det, vil vi uansett stemme for forslaget, og det er vel for sent å justere det nå.

Når det gjelder Miljøpartiet De Grønnes forslag, slår de, som representanten Eide var inne på, inn veldig åpne dører. Det er jo sagt fra alle, også fra regjeringen, at det nå skal flyttes fra Grønland, og det klart at man nå jobber med nye plasseringer. Jeg ser at representanten ikke er i salen nå heller, men holdt innlegget, og det er vanskelig å forstå hva disse tilfører i det hele tatt. Men vi vil stemme for forslag nr. 5, som tross alt har et moment om at tomten på Grønland skal komme innbyggerne i bydel Gamle Oslo til gode.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [12:33:40]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Martin Henriksen, Maria Aasen-Svensrud, Åsmund Aukrust og Anette Trettebergstuen om å fjerne støtten til Human Rights Service (Innst. 474 S (2020–2021), jf. Dokument 8:164 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Petter Eide (SV) [12:34:36] (ordfører for saken): Justiskomiteen legger fram for Stortinget en innstilling i en

sak med bakgrunn i et forslag fra Arbeiderpartiet, hvor forslagsstiller ønsker å fjerne støtten til Human Rights Service. Det er med andre ord en anmodning til regjeringen om ikke å foreslå statsstøtte til Human Rights Service i neste års budsjett.

Det ligger også inne i saken at forslagsstiller mener regjeringen skal fjerne Human Rights Service sin status som humanitær organisasjon. Forslagsstiller mener – slik saksordfører har oppfattet det – at Human Rights Service ikke tilfredsstiller de kravene som ligger i kriteriene om å tilføre økt kunnskap til innvandringsfeltet. Forslagsstiller mener at Human Rights Service har blitt en blogg for innvandringskritikk, og dermed er de ikke verdig en statsstøtte.

Saksordfører oppfatter også at forslagsstiller ikke mener at man vil fjerne statsstøtten til Human Rights Service fordi man er uenige med dem. Det handler altså ikke om at man ikke liker Human Rights Service – det gjør de heller ikke, riktignok – men det formelle er at man mener det er noen kriterier som Human Rights Service ikke tilfredsstiller for å få denne støtten.

Denne saken støttes av Arbeiderpartiet, som har lagt den fram, men også av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Arbeiderpartiet vil redegjøre nærmere for dette, vil jeg regne med. I saksframlegget er det Fremskrittspartiet som markerer seg tydeligst imot. De mener at Human Rights Service er en viktig aktør i dagens debatt, og at de definitivt fortjener statsstøtte. Det regner jeg med at representanten fra Fremskrittspartiet vil redegjøre nøye for.

Så vil jeg bare takke justiskomiteen for samarbeidet i denne saken. Det er en interessant sak som har mange prinsipielle sider som det skal bli spennende å diskutere nå.

Åsmund Aukrust (A) [12:37:08]: De siste ukene har vi brukt mye tid i Norge på å diskutere netthets og hvordan enkelte politikere utsettes for så mye hets at det er en trussel mot ytringsfriheten i Norge. Jeg vil takke alle dem som har stått opp mot netthets de siste ukene, bl.a. flere medlemmer i regjeringen.

Det jeg etterlyser, er at vi har en litt mer ærlig debatt om netthets, for netthets oppstår ikke i et vakuum; det kommer fra et sted. Og vi vet at hva myndighetene sier, er spesielt viktig. Det fremste eksempelet på det så vi da justisminister Sylvi Listhaug la ut sin Facebook-post. Etter det meldte Kripos at på grunn av den sosiale medieaktiviteten til Norges justisminister ble antall hatmeldinger tredoblet i Norge. Det er for meg et eksempel på at hva myndighetene sier, ikke kan bagatelliseres med at man ville valgt noen andre ord, for det er med og snevrer inn ytringsfriheten for andre, det er med og pisker opp stemningen.

Human Rights Service er en blogg som av denne regjeringen har fått 2 mill. kr hvert år. Jeg mener at det åpenbart er sløsing med skattebetalernes penger. Men viktigere enn det – det er å bruke penger på farlig tankegods i Norge. Human Rights Service skriver mye som er latterlig. De skriver om hvordan Vy er blitt islamisert fordi de har grønne uniformer. De skriver hvordan pornosøk i Sverige skal være et eksempel på at Sverige har blitt islamisert. Men mye farligere enn det: De oppfordrer til trakassering av muslimer i Norge. De oppfordrer deg til å bilder av vanlige muslimer man ser på gata, og de navngir konkrete muslimer. Det var bl.a. et innslag på NRK som gjorde et veldig stort inntrykk på meg, hvor tre kvinner fra Rogaland fortalte om hvordan de fikk en hatstrøm mot seg etter at de hadde deltatt på familieprogrammet Familiekokkene. De sa at de aldri skulle ha deltatt hvis de hadde visst hva slags dritt de ville få i etterkant. Dette kom etter oppslag fra Human Rights Service. Samfunnsdebattanten Sumaya Jirde Ali har blitt sammenlignet med en kakerlakk, hun har mottatt en hatstrøm. Hun fortalte i går om hvordan hun har opplevd denne tiden.

Denne regjeringen har gitt støtte til Human Rights Service. En ting var da Fremskrittspartiet var inne. Alle skjønnte at det var Fremskrittspartiets hjertebarn. Nå er Fremskrittspartiet ute, og allikevel fortsetter regjeringen å gi dem statsstøtte. Monica Mæland skriver til Stortinget at hun begrunner og argumenterer for de pengene med at tilskuddet skal medvirke til å gi bedre kunnskap om innvandring og integrering i befolkningen, inkludert kunnskap om muligheter og utfordringer i denne sammenheng. Det har så langt vært umulig å få svar på hva slags kunnskap Monica Mæland, Høyre, Venstre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener at denne bloggen representerer. De vet at det er blitt et hardere miljø på sosiale medier. Det er mye vi må gjøre med det, men det første vi må gjøre, er å frata Human Rights Service og andre statsstøtte. Vi har nå prøvd på alle mulige måter, både i budsjett og her i Stortinget. Vi får det ikke til. Den eneste måten å få det til på, er å få en ny regjering etter valget.

Ingunn Foss (H) [12:40:31]: Høyre er enig med statsråden i at hvorvidt Human Rights Service skal få tilskudd over Justis- og beredskapsdepartementets budsjett for 2022, er et spørsmål som hører til i de ordinære budsjettprosessene. Og regjeringa vil høsten 2021 oversende sitt forslag til statsbudsjett for 2022 til Stortinget, og det er derfor ikke naturlig å si noe om innholdet i det nå.

Medlemmer til Utlendingsnemnda, UNE, oppnevnes med hjemmel i utlendingsforskriften § 16-3, og departementet gjør før hver oppnevningsperiode hvert

fjerde år en konkret vurdering av hvilke organisasjoner som oppfyller kriteriene til utlendingsforskriften § 16-3, og som således kan gi forslagsrett når nye medlemmer skal oppnevnes. Det understrekes at personene som blir nemndmedlemmer, ikke representerer den organisasjonen de er foreslått av, men kun seg selv. Så Høyre har tillit til at departementets vurdering gjøres etter kriteriene i utlendingsforskriften § 16-3.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:41:53]: Det er forstemmende å oppleve hvordan Arbeiderpartiet i denne saken opptrer åpenbart illiberal, antidemokratisk og autoritært i sin tilnærming til det som er en svært viktig organisasjon som har jobbet på integreringsfeltet i Norge over flere tiår. Det vitner om mangel på kunnskap, mangel på historieforståelse, mangel på viten om hvor de viktige spørsmålene i integreringsdebatten har kommet frem, hvem som har tatt dem opp, hvordan de har blitt løftet, og hvorfor vi har fått debatter.

Ja, det er forstemmende å oppleve en såpass liten innsikt i norsk integreringsdebatt. Og for å si det: Hvis man ønsker eksempler, som representanten Aukrust er ute etter, så er det bare å vise til tvangsekteskap, søskenbarnektenskap og sammenhengen mellom ufrivillige ekteskap og seksuelle overgrep. Det er bare å se på kjønnslemlestelse, utsending og dumping av barn i utlandet – gjerne på koranskoler – muslimske kvinners manglende rettigheter særlig i forbindelse med eksempelvis skilsmisse, sharia – mange problemstillinger som Human Rights Service har vært instrumentell for å løfte inn i norsk politisk debatt.

Men man velger heller å forsøke å stilne de politiske ytringene til den ene organisasjonen som faktisk er en motstemme til et hav av venstreorientert propaganda som vi opplever på dette feltet. De ønsker man å stilne, og man ønsker å bruke udemokratiske virkemidler for å oppnå det. Ja, dette vitner om en venstreside i fri dressur, og vi ser i større grad – særlig på områdene som handler om innvandring og integrering – at man ikke har et like demokratisk sinnelag som det har vært naturlig å ha i det politiske ordskiftet i Norge tidligere.

Det handler også om berøringsangst overfor religionen islam. Ja, det er riktig at Human Rights Service kanskje har vært en enslig svale i det å tørre å ta opp konkrete utfordringer knyttet til islam som representerer skumle, farlige tankegodts, som vi ser undergraver frihet i store deler av verden. Dette må man tillate seg å diskutere, men det er selvfølgelig ikke behagelig når man heller ønsker å tegne et bilde av en kose-islam som på ingen måte er representativ for virkeligheten der ute. Jeg er bekymret for utviklingen i norsk politikk når dette er standarden for det politiske ordskiftet på innvandrings- og integreringsfeltet.

Statsråd Monica Mæland (H) [12:45:27]: Under kap. 291 i statsbudsjettet, post 71, som gjelder tilskudd til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjoner, er det i 2021 tilskudd på til sammen 153,7 mill. kr. Dette inkluderer navngitte organisasjoner med status som nasjonale ressursmiljøer samt ulike ordninger hvor organisasjoner kan søke om midler til integreringsfremmende tiltak. Tilskuddet til Human Rights Service har et tilsvarende formål og var i mange år gitt over den samme posten. Fra 2019 ble imidlertid tilskuddsordningen delt opp, slik at tilskuddet til HRS spesielt ble plassert under justisministerens ansvarsområde.

Jeg er ikke enig med HRS i deres ytringer. Jeg er heller ikke alltid enig med andre organisasjoner som mottar støtte over statsbudsjettet. Det er heller ikke poenget. Støtte til HRS er ikke regjeringens prioritet, men følger av tidligere budsjettenighet i Stortinget, hvor man ble enige om å øke støtten også til andre organisasjoner med om lag 17 mill. kr.

Hvorvidt tilskuddet også skal gis over statsbudsjettet for 2022, er – som jeg har gitt uttrykk for i brev til komiteen – et spørsmål som vil bli vurdert i forbindelse med at regjeringen høsten 2021 skal oversende forslag til statsbudsjett for neste år til Stortinget.

Våren 2020 behandlet Stortinget reglene om oppnevning av nemndmedlemmer, og departementet redigerte i lovproposisjonen for regelverket og for hvilke organisasjoner som hadde blitt invitert til å fremme forslag til kandidater i 2015. Det ble herunder vist til at dette omfattet HRS.

Stortinget gikk inn for enkelte lovendringer. Det er ikke lenger Kongen i statsråd, men departementet som oppnevner nemndmedlemmer. Videre fremmer verken Justis- og beredskapsdepartementet eller Utenriksdepartementet lenger forslag til nemndmedlemmer. Deres oppgave i denne forbindelse er overført til Samfunnsviterne og statsforvalterne.

Stortinget gikk imidlertid ikke inn for noen endringer i reglene om at det innenfor kategorien «humanitære organisasjoner» er organisasjoner som arbeider på flyktning-, asyl- eller innvandringsområdet som skal kunne fremme forslag til nemndmedlemmer. Utvelgelse av konkrete organisasjoner ble derfor også høsten 2020 overlatt til en vurdering fra departementets side innenfor rammen av forskriften.

Da departementet våren 2020 valgte ut organisasjoner som skulle inviteres til å fremme forslag, fulgte man praksisen fra 2015 med å invitere organisasjoner som på det tidspunktet mottok tilskudd til organisasjoner som arbeider på feltet.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke organisasjoner departementet bør invitere til å foreslå nemndmed-

lemmer i 2024, mener jeg at det ikke er en drøfting vi trenger å ta nå. Vi ønsker å foreta en evaluering av fjorårets oppnevningsprosess, som altså skjedde med grunnlag i de nylig endrede prosedyrene. Det er da også naturlig å vurdere om det er grunn til ytterligere justeringer i regelverket, herunder om det er grunn til å endre kriteriene for hvilke humanitære organisasjoner som kan gis forslagsrett. Og det vil i så fall bli lagt opp til en høring om det i god tid før neste oppnevning i 2024.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsmund Aukrust (A) [12:48:39]: Etter innlegget til Per-Willy Amundsen er jeg mest fristet til å spørre justisministeren hva hun tenker om at han har sittet i regjering i så mange år, og at han har vært hennes forgjenger som Norges justisminister – hva hun tenker om at det var den forrige justisministeren hun hørte – men jeg skal la henne slippe å svare på det.

Jeg skal gå til hva hun faktisk sa. Hun sa at dette ikke er regjeringens prioritet. Men det er regjeringen som har foreslått det. Monica Mæland står ene og alene ansvarlig for hva hun foreslår for Stortinget, og hva hun skriver til Stortinget. I statsbudsjettet skriver Monica Mæland selv at tilskuddet skal medvirke til bedre kunnskap om innvandring og integrering i befolkningen.

Mitt konkrete spørsmål til Monica Mæland – og det har vært umulig å få Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti til å svare på det, og jeg ser at ingen har tegnet seg til debatten heller – er: Hvilken kunnskap om innvandring og integrering mener justisministeren at HRS bidrar med i samfunnet?

Statsråd Monica Mæland [12:49:30]: Som jeg har sagt mange ganger i disse debattene, har ikke dette vært regjeringens prioritet, men regjeringen tar fullt ansvar for å ha fremmet forslaget. Det var en avtale som ble gjort med Fremskrittspartiet, og som medførte en økning til andre organisasjoner på i overkant av 17 mill. kr. Da var vår vurdering at skulle vi ta ut HRS, ville vi også måtte ta ned det økte bidraget. Vi måtte ikke, men det er noe med at vi står for avtaler, og vi har respekt for dem vi har avtaler med.

Jeg er for mangfold, jeg er for ytringsfrihet, og jeg er for å støtte også organisasjoner som jeg er dypt uenig med.

Når det gjelder HRS' bidrag på innvandringsfeltet, kan representanten mene hva han vil, men det er på dette feltet de diskuterer. De setter dagsordenen for vanskelige debatter og med meninger som veldig mange av oss tar sterkt avstand fra. Det er ikke poenget. Poenget er å ta ansvar også for organisasjoner som mener noe annet enn det mange av oss gjør.

Åsmund Aukrust (A) [12:50:34]: Det var interessante svar. For det første har vi fått avdekket at det ikke finnes noen avtale. Det er det blitt argumentert med i denne salen, men da Justisdepartementet måtte svare, svarte hennes politiske rådgiver at en slik avtale ikke finnes. Hun ville selvfølgelig ikke svare selv, men sendte rådgiveren foran seg – så det har vi fått avdekket.

Nå hører jeg justisministeren argumentere med at det er helt riktig å gi denne støtten så lenge det er innenfor ytringsfriheten. Da er mitt spørsmål til justisministeren: Hva slags inntrykk gjør det når hun hører stemmer som forteller om hvor mye hat de mottar på grunn av HRS? Når tre vanlige kvinner stiller opp i Familiekokkene og sier at de mottar en flom av hat etter det, er hennes svar at vi må tåle at noen er uenig med oss.

Jeg tåler at folk er uenig med meg. Men det er ikke det det handler om. At dette handler om ytringsfrihet, er en helt malplassert debatt. Jeg håper at justisministeren ikke kommer til å bruke det argumentet lenger, for dette handler om hva som skal få statsstøtte av Norge. Da er mitt spørsmål til justisministeren, og da går jeg ikke på lovverket: Finnes det noen nedre grense for hva HRS kan tillate seg å skrive før det får konsekvenser for deres statsstøtte?

Statsråd Monica Mæland [12:51:37]: Denne oppfattheten av avtale er veldig viktig. Poenget er at vi gjør en budsjettavtale med et parti. Vi sitter i mindretall og gjør en budsjettavtale. Det medfører økninger, det medfører noen justeringer. Den avtalen valgte vi også å forholde oss til da vi la fram statsbudsjettet for i år, fordi planen var å inngå samarbeid med det samme partiet. Om man kaller det en avtale eller ikke – jeg innestår for at vi har levert et statsbudsjett, og jeg forsøker å forklare bakgrunnen for det.

Jeg forstår at representanten ikke liker det og har en rekke premisser for sitt spørsmål, som jeg ikke innestår for. Jeg tar sterkt avstand fra hatefulle ytringer.

Så ønsker ikke representanten at jeg forholder meg til rammeverket i loven. Jo, det gjør jeg. Jeg forholder meg til at vi har ytringsfrihet, og at den også er av et slag som mange av oss kan føle kan gå veldig langt, men det er domstolene som tolker loven, og det er domstolene jeg forholder meg til.

Hva som står på statsbudsjettet neste år, får vi ikke vite før vi legger fram statsbudsjettet.

Åsmund Aukrust (A) [12:52:44]: Jeg er ikke veldig opptatt av en avtale. Jeg er opptatt av at regjeringen skal stå for det den står for. Det er statsråden som argumenterer med en avtale. Og det er Høyre, Venstre og Kristelig Folkepartis representanter som argumenterer med at det finnes en avtale, og at de derfor må foreslå det når de er både med og uten Fremskrittspartiet.

Statsråden sa at det er lovverket hun forholder seg til. Jeg er klar over at statsråden forholder seg til lovverket. Det gjør vi selvfølgelig alle sammen. Men mitt spørsmål handlet ikke om det. Det handlet om: Finnes det noen nedre grense for hva man kan tillate seg å skrive og likevel få statsstøtte? Det er ingenting i lovverket som sier at man skal kunne få statsstøtte bare man oppretter en blogg. Jeg tolker statsrådens svar slik at den grensen ikke finnes. Så lenge det er innenfor lovverket, kommer regjeringen til å fortsette å gi penger til Human Rights Service.

Til slutt har jeg lyst til å ta opp spørsmålet om Human Rights Service som en humanitær organisasjon. Mener statsråden det var riktig at Human Rights Service skulle få status som en humanitær organisasjon i 2016?

Statsråd Monica Mæland [12:53:41]: Bare for å gjøre det klinkende klart: Det er ingen menneskerett for noen å få statsstøtte. Det er en vurdering vi må gjøre, og det er en vurdering vi gjør. Det er ingen menneskerett å få det. Det er en konkret vurdering som må gjøres for hvert eneste statsbudsjett, og det kan jeg love at vi skal gjøre også i neste års statsbudsjett.

Representanten hopper glatt over at også i de rød-grønnes tid fikk HRS statsstøtte. Det høres ut som det er en nykomling med denne regjeringen, men det er det jo slett ikke. Det har de også fått tidligere, antakeligvis også ut fra begrunnelsen at man støtter også dem man er dypt uenig med.

Når det gjelder hvem som fremmer forslag til nemnd-medlemmer, mener jeg det er helt grunnleggende at takhøyden for hvem som kan fremme forslag, bør være kjempehøy. Egentlig burde alle kunne fremme forslag til nemnd-medlemmer. Det er ikke poenget. Poenget er hvem som velges ut som nemnd-medlemmer. Det er det altså vi som gjør, og det innestår vi for, men jeg mener takhøyden for å melde inn forslag bør være kjempehøy.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:54:55]: 12. mai i år ble det publisert en rapport på det amerikanske utenriksdepartementets nettsider med tittelen «2020 Report on International Religious Freedom: Norway». På side ti i denne rapporten påstås det at Human Rights Service støtter en ekstrem høyreekstrem ideologi som inkluderer antisemittiske og rasistiske holdninger som assosieres med nazistene. Det fremgår også at kilden til dette er Antirasistisk Senter, en av de andre organisasjonene som får driftsstøtte over statsbudsjettet.

Hvis vi skal snakke om desinformasjon, er det kanskje andre organisasjoner vi burde se nærmere på enn Human Rights Service. Min utfordring til statsråden er: Vil hun ta initiativ til å se nærmere på også organisasjoner som Antirasistisk Senter, om de fortjener tilskudd over statsbudsjettet?

Statsråd Monica Mæland [12:56:00]: Jeg kjenner ikke rapporten og ikke kilden for rapporten. Generelt vil jeg svare slik som jeg har gjort tidligere i dag. Det er ingen menneskerett for noen å få statsstøtte. Det er en vurdering man bør gjøre konkret hvert eneste år, og som regjeringen skal gjøre. Det inkluderer alle, enten man er enig eller uenig med dem.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:56:22]: Jeg tar opp dette spørsmålet fordi de andre organisasjonene som får penger på statsbudsjettet, ikke akkurat har utmerket seg med å bidra noe særlig inn i den politiske debatten, kommet med konstruktive innspill, annet enn å plassere seg på venstresiden i norsk politikk og snakke monomanisk ut fra en ganske venstreorientert holdning til innvandrings- og integreringspolitikk, etter mitt skjønn totalt unyttige organisasjoner som ikke har noe på statsbudsjettet å gjøre. Men den eneste organisasjonen som har et noe annet utgangspunkt, som utfordrer selvfølgeligheter som politikere har vedtatt, og som stiller konkrete spørsmål om forhold langt inn i innvandremiljøer og islam som det er nødvendig å fokusere på, skal fratas støtte.

Igien: Er det ikke problematisk at vi har organisasjoner som bidrar til å spre holdninger om andre organisasjoner i utenrikspolitiske øyemed, som egentlig indirekte sier at den norske regjering støtter en antisemittisk, rasistisk og nazistisk organisasjon? Bør ikke det få konsekvenser for Antirasistisk Senter?

Statsråd Monica Mæland [12:57:40]: Jeg synes det er ganske åpenbart at vi ikke skal støtte organisasjoner som begår straffbare handlinger og som dømmes for det. Ellers mener jeg at vi skal ha gode rutiner for å følge opp hvordan statlige penger blir brukt, uansett hvem som mottar dem, at de blir brukt i tråd med formålet, at man følger regnskapsprinsippene, at man leverer inn rapporter etc. Generelt mener jeg vi bør gjennomgå dette hvert eneste år. Så er det til slutt regjeringen, og deretter Stortinget, som må vurdere hvilke organisasjoner som får statsstøtte.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:58:34]: La meg aller først si til representanten Aukrust at det at noen blir forfulgt og tatt på sosiale medier: Jeg kan fortelle representanten at jeg selv måtte rømme, ikke på grunn av blogger, men på grunn av mediene, organisasjonslivet, rømte jeg til Danmark sammen med min kone i tre måneder. Det finnes faktisk andre som også er utsatt for det som representanten Aukrust er opptatt av.

Venstresiden ønsker å eie denne debatten, de vil ha definisjonsmakten. Fremskrittspartiet løftet disse HRS-

problemstillingene frem for mer enn 20 år siden. Det ble avvist som intoleranse, etter hvert ble hardere ord brukt – med mediene på slep. At en representant fra Fremskrittspartiet kunne være opptatt av likestilling, var et oksymoron. Det var nemlig venstresiden som hadde monopol på kvinners rettigheter og likestilling. Det var venstresiden som hadde monopol på kvinnens plass i samfunnet og hvordan hvite konservative menn holdt kvinner tilbake.

Etter hvert som innvandringen økte, ble det stadig mer åpenbart at nå var det ikke lenger etnisk norske, konservative menn, men innvandrere fra land hvor kvinners rolle var definert som en del av det kulturelle, politiske, historiske og religiøse narrativet, som ikke praktiserte likestilling. Nå var det ikke lenger likestilling man kunne vedta i Stortinget – man kunne ikke gjøre det lenger, det var rett og slett ikke politikerne som sto bak dette.

Venstresiden og Senterpartiet fortsetter med å argumentere for høy innvandring og vil ikke akseptere at som konsekvens settes kampen for likestilling og et likestilt samfunn tilbake. Da måtte venstresiden endre argumentasjonsform. Nå var det plutselig venstresiden som snakket om enkeltmenneskers frihet, mangel på likestilling ble unnskyldt med kulturell frihet og religionsfrihet – venstresiden, som tidligere hadde stått hardt på at det var klassekamp og det kollektive som var samfunnets «guidelines». I dag erfarer de at de selv står ansvarlig for økte utfordringer, men nekter å akseptere premissene. De vil uansett ikke bli påmint om hvordan det henger sammen. Derfor er kampen mot HRS' 1,8 mill. kr så hard og så veldig viktig for venstresiden. Hege Storhaug har nemlig sviktet sine egne. Hun var en del av venstresiden, men brøt da hun så paradokset venstresiden lukket øynene for. Dermed ble hun personlig og HRS lagt for hat.

Venstresiden insisterer på at frihetskampen skal fremmes av kvinner fra innvandrer miljøer, gjerne med en stramtsittende hijab. Derfor blir etter hvert ord og uttrykk som benyttes i debatten, analysert. Og de insisterer på å være faktaresistente, støtter kun påstanden om at det er intensjonen som er feil. Nettopp derfor blir Fremskrittspartiets ønske om lavere innvandring stemplet som nasjonalisme, intoleranse, egoisme, mangel på raushet og gjerne også islamofobi – som den gangen dagens kulturminister i en debatt kunne rope ut i salen at Carl I. Hagen burde sparke en rasist som meg ut av partiet. Da ble han belønnet med en statsrådpost. Kulturministeren har senere fremstått med identiske anklager mot eget innvandrer miljø, så det er ikke hva som blir sagt, men hvem som sier det.

Det samme gjelder Hege Storhaug – jeg ser at tiden løper ut, så jeg skal komme tilbake til det i neste innlegg.

Lene Vågslid (A) [13:01:36]: Framstegspartiet skal ha respekt for at dei står her på denne talarstolen og seier det dei meiner. Det er ingen som er overraska over dei synspunkta representantane frå Framstegspartiet har i denne debatten. Det eg er overraska over, og det eg er skuffa over, er: Kvar er Kristeleg Folkeparti og Venstre? Og: Kvar er representantane frå Høgre, som ser ut til å like å vise fram i media at dei meiner det er riktig å kutte støtta til Human Rights Service? Eg meiner ein bør stå for det ein meiner og seier, og sjølv om eg verken deler analysane eller innhaldet i dei innlegga frå Framstegspartiet som har vore til no, står dei i alle fall her oppe og seier noko og tek standpunkt.

Eg meiner at regjeringspartia bør vere med og ta denne debatten og ikkje stikke hovudet i sanden. Det er ikkje slik at det ikkje er mogleg å stemme for forslaget frå Arbeidarpartiet om å kutte støtta til Human Rights Service viss ein meiner det. Det kan ein gjere, og eg meiner òg heilt ærleg at det kunne vore ein ganske real ting å gjere overfor organisasjonen Human Rights Service, slik at dei får greie på allereie no at frå 2022 blir det slutt på det, nesten uavhengig av kven som kjem i regjering. Men det er akkurat som min kollega Åsmund Aukrust sa i innlegget sitt: Det er ingen tvil om at viss ein meiner at ein organisasjon av dette kaliberet ikkje skal motta statsstøtte, treng me ei ny regjering. For debatten handlar ikkje om me likar kva Human Rights Service seier eller meiner. Spørsmålet er om dei skal få pengar frå fellesskapet basert på dei kriteria som er omtalte i budsjettet. Det meiner eg ikkje er riktig.

I den førre debatten var både representanten Ola Elvestuen og fleire frå Kristeleg Folkeparti og Venstre her. No er dei ikkje i salen. Det synest eg er trist, for eg veit at det eigentleg er eit fleirtal i denne salen for å gjere det me føreslår i dag, men me får heller ikkje no gjennomslag for det.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [13:03:57]: Demokrati og ytringsfrihet kan være vanskelig, og det er litt overraskende for meg at Arbeiderpartiet, som burde vite noe om demokrati og ytringsfrihet, har så store problemer med å akseptere det. Det er overraskende at et parti som Arbeiderpartiet går til angrep på en organisasjon fordi de ikke liker budskapet, og spesielt på et felt der det er et hav av statsstøttede organisasjoner som mener cirka det samme. Og så er det én organisasjon som skiller seg lite grann fra de andre, og da ønsker man å ta statsstøtten deres fordi man ikke liker budskapet.

Det er ikke noe problem å finne utsagn og overtramp fra en rekke organisasjoner som får statsstøtte. Antirasistisk Senter har blitt nevnt. De gjør mye bra,

men de har også en rekke ganger tråkket langt over streken og spredt desinformasjon og holdninger som ikke hører hjemme noe sted, spredt ting de ikke får statsstøtte for, og brutt kriteriene, hvis man skal være detaljert på det. Da hører vi ingenting. Da er det ingen som ønsker å gå til angrep på statsstøtten – fordi de har det politisk rette ståstedet. Det er et demokratisk problem.

Vi har NRK, som absolutt lever av statsstøtte, som har hatt journalister som sprer grov antisemittisk propaganda, uten at vi får krav om å kutte pengestøtten til NRK av den grunn. Det er et demokratisk problem at vi har partier som opererer på den måten.

Og når vi snakker om desinformasjon – hvis det skal være et krav: Jeg skal være den første til å si at jeg er meget uenig i mye av det som har kommet fra HRS, og jeg er uenig i nesten alt som kommer fra alle de andre, men jeg har ikke tatt til orde for å ta statsstøtten fra enkelte. Jeg mener vi bør være prinsipielle og ta statsstøtten fra alle hvis man mener at dette er feil. Det er Fremskrittspartiets standpunkt.

I innvandringsdebatten spesielt spres det desinformasjon over en lav sko – som at asylordningen i dagens Europa er bra, men egentlig fører til at folk dør i forsøket. Det mener jeg er grov desinformasjon som spres av organisasjoner som f.eks. NOAS, og politikerne lytter og gjennomfører politikken deres, med det resultatet at folk drukner i forsøket. Det synes jeg er grovt. Men jeg har ikke tatt til orde for å ta statsstøtten deres fordi jeg ikke liker meningene deres. Når Arbeiderpartiet har en så lite prinsippfast holdning til demokrati og ytringsfrihet, blir jeg litt skremt.

Petter Eide (SV) [13:07:10]: Jeg skal innrømme at dette er en krevende debatt, og vi hører også på ytringene som kommer, at det er veldig sterke fronter. Vi diskuterer jo ikke nå innvandring generelt – det er noen som prøver å trekke opp dette til en bredere innvandringsdebatt, og det er også noen som prøver å trekke opp til å diskutere statsstøtten til Antirasistisk Senter. Det er faktisk ikke det vi diskuterer. Vi diskuterer hvorvidt vi skal gi statsstøtte til Human Rights Service i tråd med de kriteriene som regjeringen har satt, og kriteriet som er satt, er at denne typen organisasjoner skal få statsstøtte hvis de bidrar til å øke kunnskapen om innvandringsfeltet.

I replikkordskiftet ble, som vi hørte i stad, justisministeren utfordret på hvilken kunnskap om innvandring Human Rights Service har tilført oss, og vi greier altså ikke å få noe svar på det. Så hvis vi skal holde oss litt til formalitetene her: Det vi nå utfordrer regjeringspartiene på, er om de kan komme opp med en slags bevisførsel for at Human Rights Service tilfredsstiller de formelle kriteriene for statsstøtte. Opposisjonen, som står bak

dette forslaget, greier ikke å høre det. Dermed mener vi at det er riktig nå å komme med en anmodning til regjeringen om at den støtten skal fjernes, nettopp fordi vi ikke greier å se, og regjeringen heller ikke greier å bevise, at Human Rights Service ivaretar de kriteriene som regjeringen selv mener er viktige.

Dette handler altså ikke om hvorvidt vi skal gi statsstøtte til dem vi ikke liker, som representanten Engen-Helgheim prøver å få det til å lyde som. Jeg tror alle i den salen, også Arbeiderpartiet og SV, er enige om at statsstøtte til organisasjoner skal bidra til mangfold og ytringsfrihet, og statsstøtten skal faktisk også verne om og støtte dem vi ikke liker. Det er viktig å påpeke. Statsstøtten skal verne om og må kunne være et bidrag til dem vi faktisk ikke liker. Det er helt avgjørende i et moderne demokrati. Så det er ikke det det handler om, som representanten Engen-Helgheim prøver å få det til å høres ut som – det handler ikke om det. Det handler om hvorvidt Human Rights Service faktisk ivaretar de grunnleggende kriteriene.

Jeg har gått igjennom skriveriene til Human Rights Service. Det er utelukkende kritikk – det er utelukkende ganske hard kritikk av norsk innvandringspolitikk. Det finnes ikke noe opplysende eller kunnskapsformidlende i dette, og hvis man summerer opp det som står i kommentarfeltene, ender det opp med en ganske hatefull stemning mot innvandring. Så ut fra min litt amatør-messige lesing av dette greier ikke jeg å se at Human Rights Service ivaretar det grunnleggende kriteriet som regjeringen selv har satt for statsstøtte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:10:40]: I kriteriene for dette tilskuddet til HRS står det at tilskuddet skal medvirke til å gi bedre kunnskap om innvandring og integrering i befolkningen, inkludert kunnskap om muligheter og utfordringer i denne sammenheng. Dermed som representanten Eide ikke har fått med seg at HRS peker på utfordringer i innvandringspolitikken, da lurer jeg på hvor han har vært hen. Er det noe HRS gjør, er det å utfordre den politikken som praktiseres, men også å peke på utfordringer generelt, internasjonalt og i Norge. Så de imøtekommer det som er kriteriene for å få støtte. De har også utgitt rapporter.

I merknadene sier man at de har ikke bidratt med noen ting. Det er jo opp til partiene selv å invitere dem inn – representanten Aukrust og Arbeiderpartiet. De kan invitere HRS inn i gruppa, så får de den informasjonen de sier de ikke får. Den kan man få fra HRS selv. Det er Arbeiderpartiet som må ta kontakt med dem, det er jo ikke de som tar kontakt med Arbeiderpartiet. Det er ikke noe problem. Det kan de gjøre neste gang, så slipper de å fremme forslag som er basert på uvitenhet.

Så er det interessant – det er jo kampen mot Hege Storhaug som ligger bak. Hun er en kjetter. Hun forlot flokken. Hun var aktivist på venstresiden, sammen med enkelte i denne salen. Men hun så bedraget som venstresiden bedrev når det gjaldt innvandring. Hun kunne ikke akseptere den manglende likestillingen som kom gjennom innvandringspolitikken. Hun ville ikke være med på det. Hun var den som marsjerte i tog 1975, i kvinneåret, den ivrigste for likestilling, og også homofil. Hun så enda en trussel som kom med innvandringen. Denne skal de nå ta, henne personlig, for 1,8 mill. kr, er det viktig for representanten Aukrust å ta henne. Da tror han dette skal gå bra. Da skulle Islamnet få 5 mill. kr. Da går det fint. Kanskje representanten Aukrust skulle gå inn på rights.no og lese hva som står der, gå tilbake og se på rapportene og hva de har fått til, som representanten Amundsen var inne på. Følg med i tiden. Se ut av vinduet. Se hva som skjer rundt oss. Se hva folk erfarer i sitt eget nabolag. Hva er problemene med innvandring? Jo, man ser det overalt. Så er det én organisasjon, for 1,8 mill. kr over statsbudsjettet, som er det store problemet. Det faller jo på sin egen urimelighet. Men det har tydeligvis for representanten Aukrust blitt et slags ideologisk kamptog mot HRS.

Men de vil ha definisjonsmakten, det er jo det det står om. Venstresiden vil ha definisjonsmakten over likestilling, likeverd og ytringsfriheten. Men da må de gå ned på personlig-frihet-nivå, og det er det høyresiden som har hatt monopol på. Det passer ikke. HRS passer ikke inn, uansett om det finnes 20 eller 30 andre organisasjoner; HRS må bort. Derfor vil en ny regjering fjerne støtten til HRS. Så jeg advarer folk der ute: Stem på den blå siden hvis du ønsker å ha balanse i argumentasjonen.

Åsmund Aukrust (A) [13:13:54]: La meg starte med å takke Tybring-Gjedde, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim, ja, Fremskrittspartiet, for at de faktisk deltar i debatten. Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti er det ikke mulig å få et ord ut av. Og statsråden kommer med noen byråkratiske svar.

Men der stopper også skrytet til Fremskrittspartiet. Det er jo så man nesten ikke tror hva man hører. Det er nesten ikke til å tro at Erna Solberg mente at Per-Willy Amundsen var den mest egnede justisministeren Norge kunne ha. Jeg lurte faktisk oppriktig på hva Monica Mæland tenker om at hun har sittet rundt Kongens bord sammen med Per-Willy Amundsen, når hun hører hva som forfektes fra Stortingets talerstol.

Denne sommeren er det ti år siden 22. juli – ti år siden 77 mennesker ble drept. Vi vet at det var én person som sto bak handlingene, men det er mange som deler holdningene. Det blir snakket om en ensom ulv. Men hvis det er noe vi har lært de siste ti årene, er det at det

ikke er en ensom ulv, det er en hel flokk, og de møtes på nettet.

Da PST skulle komme med sin sikkerhetsvurdering for i år, skrev de at tilstedeværelse på høyre-radikale digitale fora fungerer som en inngangsport til høyreekstremisme. Men selv ikke de advarslene gjorde inntrykk på justisministeren.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti snakker om 2 mill. kr og på en måte bagatelliserer det bort med at det er lite penger det er snakk om. Men da har de misforstått hva dette handler om. Dette handler ikke om en hvilken som helst budsjettpost. Det handler om at man bidrar til at staten er med og finansierer en blogg som vi vet fratar mange mennesker i Norge ytringsfriheten, som bidrar til et mer hatsk debattklima, og som PST i tillegg mener utgjør en trussel for Norge.

Jeg har ingen behov for å bli belært av Fremskrittspartiet om demokrati. Partiet som krever at flyselskap fjerner magasinene fra flyene sine – partiet med utnevnte justisministere som brenner lokalavisen fordi de er uenig i det som står der. Vi i Arbeiderpartiet vet veldig godt hva demokrati handler om. Og det handler ikke om hva man liker og ikke liker. Det har ingenting med debatten å gjøre. Det finnes heldigvis en hel haug av organisasjoner som får statsstøtte, og som jeg ikke liker, jeg er uenig i det meste av det de står for, men det er ikke det det handler om. Det handler om at det finnes en grense for hva vi aksepterer i det norske samfunnet. Det finnes en grense for hva slags holdninger staten skal være med og finansiere og gi statsstøtte til.

La meg avslutte med igjen å si at til sommeren er det ti år siden 22. juli. Det har vært snakket om at vi ikke har fått tatt det politiske oppgjøret med det. Det har blitt snakket om at AUF og Arbeiderpartiet har vært overlatt til seg selv i det oppgjøret.

Jeg leste en veldig god kronikk Unge Høyre skrev i Vårt Land, der de sa at høyresiden ikke har vært til stede i debatten, og at partiet Høyre må gjøre mer for å ta disse holdningene på alvor. Da oppfordrer jeg Høyres representanter i denne debatten til å se seg selv i speilet og tenke på hvordan de har bidratt i denne debatten, når saken faktisk blir diskutert i Stortinget.

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [13:17:12]: Det vart nemnt ny regjering, av representanten Vågslid, og dei etterlyste andre debattantar i denne saka, bl.a. Kristeleg Folkeparti. Trumfen i denne saka er ytringsfriheit. Vi har mange organisasjonar på venstresida som får mykje støtte, og som vi heller ikkje er einige i standpunkta til, men opposisjonen liker ikkje HRS, for dei stiller andre spørsmål enn det dei kan lika.

Kristeleg Folkeparti er for ytringsfriheit, og vi stoler på at kriteria for støtte er tekne omsyn til, slik statsråden

nemnde. Opposisjonen kan heller ikkje bevisa det dei etterspør sjølve, at kriteria er brotne. Eg har ikkje høyrte eitt ord om det i debatten så langt.

Lene Vågslid (A) [13:18:18]: Det er jo ikkje slik at me berre står her og synsar. Me har jo skrive ei innstilling til denne saka, som passar bra som svar på utfordringa eg fekk.

Ein kan vurdere sjølv om HRS kvalifiserer til dei kriteria som står. I innstillinga kan me lese at HRS sidan 2015 ikkje har publisert nokon rapportar, notat eller andre konkrete produkt. Stiftelsen fokuserer arbeidet på nettstaden rights.no og deling av desse tekstane på Facebook.

Me viser òg til ein rapport om høgreekstremisme frå PolitiHøgskolen og C-REX – senter for ekstremismeforskning frå 2018. Der nemner forskarane at HRS er blant nettstadene som hyppigast blir brukte som oppspark til kommentartrådar med hatefullt innhald og konspirasjonssnakk i Facebook-grupper i ytterleggåande høgrelandskap.

Som eg seier, er det – slik desse medlemene, som er Arbeidarpartiet og SV, ser det – problematisk at ein blogg som gjev ut både einsidige og tidvis diskriminerande nyheitsartiklar, blir gjeven legitimitet av den norske regjeringa og stortingsfleirtalet gjennom statleg støtte over statsbudsjettet.

Om det er slik at Kristeleg Folkeparti meiner at det er greitt å gjere det, er jo det Kristeleg Folkepartis syn. Det er berre det at det etter kvart er ganske mange representantar frå Kristeleg Folkeparti, særleg frå Venstre, men òg frå Høgre, ved Lene Westgaard-Halle, som har vore ei klar røyst om at denne støtta må vekk.

Framstegspartiet og Arbeidarpartiet er jo heilt ueinige i denne saka. Det er inga overraskning, men at Framstegspartiet skal begynne å snakke om respekt for ytringsfriheit, har eg nesten vanskeleg for å ta seriøst. Partiet har hatt representantar som har brent aviser, oppfordra til boikott av aviser og vilja fjerne pengestøtte til eit flymagasin fordi det stod noko der som dei ikkje likte. Eg trur kanskje ikkje me skal ta debatten ned på det nivået.

Her er forslaget at me meiner at statsstøtta Human Rights Service får, ikkje er i tråd med dei kriteria som står, og me meiner òg det er forskingsmessig godt belegg, som me viser til i innstillinga, for at myndighetene ikkje bør gje statsstøtte, og slik sett kronene til fellesskapet, til den organisasjonen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:20:54]: Framskrittspartiet har alltid vært den eneste tydelige, kompromissløse forvareren av ytringsfriheten. Til det representanten Vågslid er inne på når hun snakker om å trekke debatten ned på et lavmål, er det vel kanskje bedre om hun henser til sin egen medrepresentant fra hennes

eget parti, representanten Aukrust, som, avslørende nok, senker seg ned på et nivå som jeg ikke er kjent med fra denne talerstolen. Vedkommende representant benytter personangrep på undertegnede på et vis som jeg aldri gjennom min tid i Stortinget har opplevd noen gang. Det sier kanskje mest om den representanten og kanskje mer om hvorvidt man har rett i debatten. Man har kanskje tapt når man benytter seg av personangrep.

Jeg kunne selvfølgelig hevdet tilbake at representanten er kunnskapsløs, intolerant og autoritær, men det holder jeg meg for god til.

Det jeg derimot vil etterlyse i denne debatten, er Senterpartiet. For Senterpartiet er jo i lag med de rødgrønne og ønsker å ta statsstøtten fra HRS. Hvor er Senterpartiet? Jeg har ikke hørt dem i dag. Hva mener de? Hvorfor mener de at det er riktig å fjerne statsstøtten til HRS? Det er det kanskje litt mer betimelig å spørre dem om enn hva småpartiene i regjering mener, hvis en skal stille spørsmål ved det.

Så var jeg i min replikkveksling med statsråden inne på at vi har en organisasjon, Antirasistisk Senter, som kommer med påstander som også er grunnlag for rapporter som det amerikanske utenriksdepartementet legger ut på sine nettsider, der det hevdes at den organisasjonen vi diskuterer i dag, og som får statsstøtte, bedriver antisemittisme, er rasistisk og fremmer nazisme – ganske ekstreme påstander, og særlig når det er en organisasjon som mottar statsstøtte.

Det er grunn til å stille spørsmål ved flere av disse organisasjonene og mottak av pengene de får. Dersom man skal stille krav til resultater, hvis en skulle måle resultater som Arbeiderpartiet liksom er så opptatt av i denne debatten, er det ingen av de andre, venstrevridde organisasjonene som i det hele tatt bidrar med noe annet enn ordskifte på venstresiden i den politiske debatten. Så la oss fjerne gjerne alle tilskuddene til alle organisasjonene – la oss slutte med å dele ut penger til organisasjoner som ikke gjør noe annet enn å fremme en politisk holdning som hører til langt ute på venstresiden.

Presidenten: Åsmund Aukrust har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Åsmund Aukrust (A) [13:24:02]: Per-Willy Amundsen kan ikke være vant til et veldig hardt debattklima hvis han mener at mitt innlegg er det hardeste han noen gang har hørt. Jeg sa bare at jeg var helt uenig i Erna Solbergs vurdering av at han var den best kvalifiserte i Norge til å være justisminister. Det var det jeg sa. – Så kan man mene at det er et hardt angrep, men jeg står nå i alle fall for det.

Men én ting Per-Willy Amundsen skal ha, er at han deltar. Jeg vil bare si at Høyre, Venstre og Kristelig Folke-

parti overlater hele høyresidens scene til Fremskrittspartiet og lar Fremskrittspartiet bli talspersonene for den pengestøtten HRS får. Vi vet at de er tøffe på sosiale medier. De sier i sosiale medier at HRS ikke fortjener en krone i støtte, men de bevilger penger og deltar ikke i debatten.

Da er jeg i alle fall glad for at en ny regjering kommer til å si at den blir fjernet. Jonas Gahr Støre har sagt at han gjør det første dag på jobb. Derfor skal jeg avslutte med å gjøre noe jeg ikke hadde trodd jeg skulle gjøre, jeg skal sitere Tybring-Gjedde, som avsluttet sitt innlegg med å si at hvis man vil at HRS fortsatt skal få statsstøtte, må man stemme på de blå partiene, for det er fortsatt garantisten for at HRS skal få statsstøtte. Vil man ha noe annet, må man stemme på et av de rød-grønne partiene.

Presidenten: Per-Willy Amundsen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:25:23]: Jeg vil egentlig bare kommentere litt det som delvis har vært kommentert i denne debatten, det som handler om netthets.

Jeg synes det er interessant at det er kun når venstresiden rammes av netthets, det slås opp i store oppslag i mediene, at det er da diskusjonen kommer opp og det er da venstresiden er så bekymret. Det er mange i det politiske landskapet – og det er veldokumentert at det først og fremst er Fremskrittsparti-politikere – som er utsatt for hets. Jeg registrerer at det ikke er like interessant å diskutere. Det man er opptatt av, er venstresiden. Igjen viser det den slagsiden vi har i det politiske ordskiftet, særlig på dette området. Det er en taus majoritet der ute som mener noe veldig annerledes enn den viljen dette stortinget står for, og det er det grunnleggende problemet. Synserne og forståelsepårne er i utakt med hva folk der ute mener.

Presidenten: Lene Vågslid har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lene Vågslid (A) [13:26:34]: Det er berre å konstatere at kollegaen min i Framstegspartiet Per-Willy Amundsen ikkje tek omsyn til forsking. Han meiner det er synsing – det får han stå for.

Eg har berre lyst til å avslutte med at eg og Arbeidarpartiet vil ta avstand frå alle former for netthets, hets, sjikane og trugslar, uansett kven det rammar, uansett parti, uansett kvar ein kjem frå. Difor er det utruleg synd at Framstegspartiet vil gjere denne debatten til Arbeidarpartiets og venstresidas konspirasjonsteoretiske haldning.

Forslaget me fremjar i dag, blir eit siste forsøk før stortingsvalet. Eg er heilt einig med Åsmund Aukrust, og eg vil òg sitere Tybring-Gjedde. Viss ein framleis vil ha støtte til Human Rights Service, er det nok trygt å stemme på dei blå – vil ein ha forandring, må ein stemme på dei raud-grøne partia.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [13:27:01]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim og Himanshu Gulati om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet (Innst. 481 S (2020–2021), jf. Dokument 8:189 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Petter Eide (SV) [13:28:29] (ordfører for saken): Vi regner jo med at debattertemperaturen kanskje senker seg litt med dette, selv om dette også er et interessant og prinsipielt forslag hvor det er tydelige uenigheter. Vi i justiskomiteen legger her fram et forslag fra Fremskrittspartiet om strengere straffereaksjoner mot bruk av brannbomber og andre farligheter mot politiet. Jeg skal lese forslaget:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som sikrer at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger som er rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet.»

Forslagsstiller legger til grunn at politiet varsler om økt aggresjon mot politiet fra barn helt ned til 13 år, kommer det fram i forslaget. Og forslagsstilleren mener da at den type aggresjon som brannbomber og andre typer farligheter representerer, må straffes like strengt som terror. Og de mener da at man skal ha en straffereettslig behandling av dette tilsvarende terrorlovgivningen. Det er det forslaget går ut på.

Så er det viktig for meg som saksordfører bare å nevne at denne komiteen også i Stortinget har behandlet

flere saker det siste året som handler om strengere straffereaksjoner for vold og ulike angrep mot politiet. De forslagene som Fremskrittspartiet, som nå er forslagsstiller, har foreslått i de sakene, har da ikke fått flertall.

Komiteen fordeler seg slik at Høyre og Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet avviser Fremskrittspartiets forslag, og jeg regner med at Fremskrittspartiet selv som forslagsstiller vil komme opp og orientere om bakgrunnen for sitt forslag.

Det har for så vidt vært en enkel og ryddig sak å lede dette arbeidet, og komiteen har oppført seg pent og ryddig, og vi har fått fram en ryddig framstilling av saken.

Peter Frølich (H) [13:30:49]: Jeg tror vi skal starte med det vi alle er enige om, det at brannbomber og andre alvorlige angrep på politi og domstoler er forkastelig kriminalitet. Det er belagt med streng straff, og det er også belagt med enda strengere straff etter at vi vedtok skjerpede straffer for dette – i fjor høst, var det vel.

Så er jeg nok uenig i forslaget som vi debatterer akkurat i dag. Jeg tror vi starter i litt feil ende. Vi snur opp ned på noen av de juridiske prinsippene og det strafferettslige systemet som vi kjenner. Forslaget legger opp til at vi skal ta utgangspunkt i metodene som brukes, framfor å ta for oss selve terrorforsettet, som jo bør være det sentrale.

Det går kanskje an å lese forslaget på litt ulike måter. Enten ønsker man nærmest å rubrisere angrep på politi og domstoler som terrorisme, og det tror jeg ikke har noe for seg. Et brannbombeangrep på en politistasjon kan være terrorisme, det kan også være annen alvorlig kriminalitet, men det er terrorforsettet som må være det sentrale, ikke hvilke metoder man bruker. Man kan også lese forslaget som at man ikke anser det om terror, men at man ønsker å løfte det opp som en egen strafferettslig kategori, likestilt med krigsforbrytelser og likestilt med terror og annen alvorlig kriminalitet. Og det er kanskje det som er det mest naturlige å lese forslaget som. Jeg synes fortsatt at det kanskje er en litt primitiv lovgivningsteknikk, hvis jeg skal være ærlig. Det avgjørende for hvorvidt man skal straffe noe med 30 år eller med en maksimumsgrense på 21 år, kan ikke være om man bruker pyroteknikk i angrepet eller ikke, for å sette det litt på spissen.

Høyre er definitivt med på en diskusjon om strengere straffer. Det er en debatt som vi prøver å reise hele tiden. Vi er grunnhengende tilhengere av strengere straffer for den kriminaliteten som rammer andre, eller som rammer statsstyrelsen, demokratiet vårt. Det er en debatt vi tar når som helst, men vi må på en måte holde oss litt innenfor de systemene og prinsippene som vi kjenner. Det at vi nå skal løfte dette opp nærmest på nivå med krigsforbrytelser og terrorisme uten videre reflek-

sjon rundt det, det er nok kanskje å gå litt for langt. Men jeg synes det er en interessant diskusjon isolert sett, og jeg tror som sagt at Stortinget kan samle seg om et ønske om å slå kraftig ned på det som måtte være av trender og utvikling i retning av angrep og manglende respekt for rettsstaten og politiet, som skal håndheve lov og orden.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:33:58]: Vi har over tid sett en utvikling der politiet blir stadig mer utsatt for angrep og vold, og de blir mer og mer ansett som et fiendtlig og legitimt mål i demonstrasjoner og diverse sammenhenger, noe som er en veldig farlig utvikling. Dette er noe som er importert til Norge, som vi har sett i andre land, men som nå brer rundt seg i Norge, og vi har sett det over tid. Derfor er det viktig å sette foten tydelig ned. Angrep på politiet blir ikke tatt lett på. Angrep på staten og statens viktige funksjoner – på domstoler – blir ikke tatt lett på. Ja, det skal ha store konsekvenser og gi betydelig straff dersom man velger å gjøre det.

Utgangspunktet for denne saken var jo en enkelthendelse. Lørdag 20. mars i år ble det kastet en brannbombe mot Stovner politistasjon i Oslo. Og ja, det handler ikke om pyroteknikk, som representanten fra Høyre var inne på. Det handler om alvorligheten. Heldigvis gikk det ikke ille denne gangen, men å angripe politiet med brannbomber er prinsipielt så alvorlig at det må straffes hardt. Det må straffes tydelig, og det må få konsekvenser for dem som er involvert.

Når vi ser at ungdommer, barn ned i 13-årsalderen, utøver vold og forsøker å angripe politiet, er det på tide å reagere. Det er riktig, som flere har vært inne på, at Fremskrittspartiet har tatt opp disse problemstillingene ved en rekke anledninger, og det kommer vi til å fortsette å gjøre. For dersom statens voldsmonopol, statens maktmonopol, skal utfordres av kriminelle elementer som til og med tar i bruk virkemidler som brannbomber, ja, da må vi som samfunn reagere, og vi må reagere sterkt.

Det er også en politisk slagside ved disse tingene. Vi ser stadig vekk demonstrasjoner hvor det på en måte blir mer og mer legitimert, og hvor det fremstår som mer og mer greit for ungdom å ta i bruk vold og angripe politiet. Vi har mange eksempler på det i hovedstaden, og vi ser det også i en rekke andre byer i Norge, og da er det på tide å reagere sterkt og tydelig. Det er det Fremskrittspartiet gjør med disse forslagene. Det skal være sterkt avskrekkende, det skal bidra til at folk ikke velger å utfordre politiet eller velger å utfordre domstolene med den typen virkemiddel som vi så et eksempel på lørdag 20. mars.

Presidenten: Vil representanten ta opp det forslaget Fremskrittspartiet står bak?

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:37:12]: Det vil jeg.

Presidenten: Da har representanten Per-Willy Amundsen tatt opp det forslaget han refererte til.

Jan Böhler (Sp) [13:37:25]: Jeg kjenner området og miljøet hvor denne hendelsen skjedde, og jeg har fulgt med på lignende problemstillinger, bl.a. var jeg til stede sammen med andre natteravnere da man for to–tre år siden prøvde, litt på liksom, å tenne på den politistasjonen. Så det er ikke en enkeltstående hendelse. Tirsdag kveld før denne lørdagen var det bl.a. også et – man kan bruke forskjellige ord – angrep på politiet hvor 15–20 ungdommer i dette området var involvert, og så kom denne hendelsen denne lørdagen.

Det har vært denne typen hendelser eller alvorlige ting som har skjedd, som det er grunn til å ta på største alvor, som bl.a. representanten Amundsen og alle som har hatt ordet, var inne på. Det jeg vil si at gjelder dette området spesielt, er at Satudarah – som er en internasjonal farlig, kriminell organisasjon som er kjent globalt, og har hovedutgangspunkt i Nederland, men som er både i Sørøst-Asia og i Danmark – nå har et «chapter» også i akkurat dette området, hvor lederen for det chapteret holder til. Det er klart at dette er en hardbarket profesjonell kriminell gjeng som nettopp har det som en del av sin strategi å bygge fiendskap og fronter mot politiet og skyve ungdommer foran seg. Dette er ungdommer vi kan forebygge overfor, men vi må være klar over at det ligger bevisste kriminelle krefter bak, også i dette området. Det er i aller høyeste grad grunn til å ta dette spesielt på alvor, særlig i lys av det bildet. Vi skal heldigvis behandle et forslag om forbud mot kriminelle gjenger senere i sesjonen, og der kommer vi tilbake til noen av disse problemstillingene.

Jeg vil si at jeg har hatt god og nær kontakt med politiet, enhet øst, om arbeidet med denne saken, for den bekymrer meg. De har tatt det på største alvor og virkelig jobbet godt og satt inn mye ressurser på å etterforske saken grundig. Fire stykker ble varetektsfengslet, og så vidt jeg vet, ligger det i hvert fall an til tiltale mot to. Jeg er innstilt på at vi først bør se på hvilke lovhjemler og strafferammer som politiet kan bruke når de får etterforsket denne saken og skal stille disse for retten. Derfor mener jeg også at det ikke er grunnlag for å gå inn på dette forslaget i dag, fordi jeg gjerne vil ha erfaringen med hvordan en sånn type sak, som vi ikke har sett så mange lignende eksempler på i Norge, kan irettesettes, og hvordan politiet finner ut at de kan gå fram i retten.

Lene Vågslid (A) [13:40:43] (leiar i komiteen): Eg stiller meg bak innlegget til Frølich som grunngeving for kvifor heller ikkje me støttar forslaget. Eg meiner

også kollega Jan Böhler hadde ein del gode betraktningar på slutten om kvifor det kan vere fornuftig å vente.

Det blei sagt frå Per-Willy Amundsen at no er det viktig at det blir teke grep. No skal eg gjere noko som kanskje er litt rart, for det er eigentleg å skryte litt av regjeringa, men i juni 2020 gjekk me samrøystes inn for å skjerpe strafferammene for avfyring av våpen eller bruk av sprengstoff eller andre reiskapar som kunne vere eigena til å valde fare for polititenestepersonar, slik det også står i innstillinga. Det blei også vedteke eit straffebod om grov vald eller truslar mot offentlege tenestepersonar der strafferamma er fengsel inntil seks år. Eg meiner det var veldig viktig at dei grepa blei tekne. Truslar og vald mot politiet er svært alvorleg, og me har også sett i Politiforum at me har hatt saker som viser grove, alvorlege valdsepisodar mot norsk politi.

Eg ville berre gjere greie for kvifor heller ikkje me røystar for forslaget frå Framstegspartiet, og synest det er også gjort greie for elles i innstillinga.

Statsråd Monica Mæland [13:42:23]: Innledningsvis vil jeg få gjøre det helt klart at bruk av brannbomber og andre angrep mot politiet er svært alvorlige lovbrudd som må straffes strengt.

Politiet har et særlig samfunnsoppdrag i å bevare offentlig ro og orden, og slike lovbrudd påvirker politiets mulighet til å utføre tjenesteoppdrag og beskytte befolkningen. Slike handlinger representerer også en betydelig fare for tap av liv eller alvorlig skade. Jeg vil derfor understreke betydningen av at denne typen kriminalitet bekjempes.

Etter forslag fra regjeringen vedtok Stortinget i fjor å skjerpe strafferammen for angrep mot politiet. Angrep mot en polititjenestemann ved bruk av skytevåpen eller sprengstoff gir en minstestraff på ett års fengsel, men kan medføre fengsel i inntil ti år. Dersom drapsforsett kan bevises, kan handlingen straffes som forsøk på drap, som kan ha en strafferamme på fengsel i inntil 21 år.

Strafferammene er tilstrekkelig vide til å gi domstolene fleksibilitet til å utmåle en straff som i det konkrete tilfellet gjenspeiler lovbruddets alvor, utvist skyld og andre relevante omstendigheter. For å kunne straffes for en terrorhandling må gjerningspersonen ha begått nærmere angitte straffbare handlinger, f.eks. drap eller kroppsskade, med terrorhensikt. Villkårene er veldig strenge. Strafferammen er fengsel inntil 21 år, og straffenivået ligger meget høyt. Terrorhandlinger begås som oftest med overlegg og etter grundige forberedelser og planlegging.

For de groveste terrorhandlingene er strafferammen fengsel i inntil 30 år. Alvorlige terrorhandlingar står i en særstilling for så vidt gjelder straffverdighet, og den hevede strafferammen er forbeholdt ekstraordinære tilfel-

ler. Jeg har merket meg at et solid flertall i justiskomiteen mener at en maksimumsstraff på 30 år i straffeloven bør forbeholdes grove terrorhandlinger og folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten. Det er vi enig i.

Petter Eide (SV) [13:44:49]: Aller først vil jeg bare som saksordfører gjøre oppmerksom på at det er en trykkfeil i innstillingen, og det er greit at det blir sagt. På side 2 i innstillingen – jeg ber spesielt komitélederen om å sjekke det, sånn at vi er 100 pst. sikker på at det er riktig – står det under komiteens flertall:

«medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det ikke er vanskelig å være uenig i».

Der er det altså en dobbel nektelse. Det skal stå: «viser til at det ikke er vanskelig å være enig i».

Lene Vågslid (A) [13:45:23] (leiar i komiteen) (frå salen): Det er rett.

Petter Eide (SV) [13:45:27]: Fint, tusen takk.

Da skal jeg holde et innlegg om selve saken. Jeg synes det er viktig at vi diskuterer straffenivået i Norge, og det er selvfølgelig viktig at vi diskuterer straffenivået for angrep på politiet. Straff skal være en naturlig reaksjon mot en kriminalitet, men den skal også, som vi er enige om, virke forebyggende, eller til og med avskrekkende, som mange vil mene.

Fremskrittspartiet har i slike saker og i det siste året lagt fram en rekke forslag til strengere straffer, spesielt for angrep mot politiet. Jeg mener at dette skal Stortinget ta på alvor, men når Stortinget skal behandle slike saker, må det være et beslutningsgrunnlag og en kunnskap som ligger til grunn i de forslagene. Vi må altså vite om de forslagene til strengere straffer faktisk virker. Det legger ikke Fremskrittspartiet opp til i sine framlegg. Vi må vite hvor stort eller lite problemet er. Det vet vi heller ingenting om ut fra Fremskrittspartiets forslag. Vi har heller ikke kilder til Fremskrittspartiets påstander i slike saker om at dette er et økende problem. Hvor har de det fra? Vi har heller ingenting i Fremskrittspartiets forslag om andre måter å forhindre denne typen kriminalitet på. Jeg mener, som jeg har skrevet i en merknad, at det er ganske uansvarlig av oss, Stortinget, å vedta strengere straffer på et så svakt beslutningsgrunnlag som det Fremskrittspartiet legger opp til.

Så vil jeg bare si rent generelt at forholdet mellom straff og kriminalitet er komplisert. Norge er et land med lite kriminalitet om vi sammenligner oss med internasjonale forhold, og vi har også ganske lave strafferammer, så bare der faller Fremskrittspartiets logikk. Sammenligner vi stater i USA med dødsstraff og stater i USA uten dødsstraff, vil vi se at det er ikke noen sam-

menheng mellom drapsraten i stater med dødsstraff og stater uten dødsstraff. Så den logikken at strengere straffer umiddelbart fører til mindre kriminalitet, henger ikke nødvendigvis sammen, og dermed faller veldig mye av den logikken. Vi må da også lure på om Fremskrittspartiet stadig vekk foreslår dette uten å ta hensyn til kunnskapsgrunnlaget for det, men utelukkende gjør det ut fra politiske og høyrepopulistiske poeng.

Presidenten: Da har presidenten med tilfredshet sett at en liten bokstav kan endre hele meningen – en dobbel nektning med en «u» som ikke hørte hjemme der. Det er rettet.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:48:21]: Det er for så vidt en interessant diskusjon representanten Eide drar opp, om forholdet mellom forbrytelse, bruk av straff og de allmennpreventive hensyn. Jeg tror det er hevet over enhver tvil at den allmennpreventive virkningen av strenge straffer er helt udiskutabel. Det er helt åpenbart at det er å ta allmennpreventive hensyn å benytte strengere straffer. Det handler også noe om hvordan vi som samfunn velger å reagere når vi ser den negative utviklingen som er – for øvrig i motsetning til hva representanten Eide hevder fra denne talerstol – som er godt dokumentert, som er blitt veldig synlig, som har endret seg relativt raskt i løpet av noen få år, og som åpenbart er et problem som er importert fra det store utland.

Dersom man skal diskutere bruken av straff og hvorvidt det har noen virkning, er det helt riktig som representanten Eide sier, at i Norge har vi heldigvis, i hvert fall historisk sett, hatt lite kriminalitet. Men vi ser endringer på det området som også må ses i sammenheng med kulturell bakgrunn. Det er helt åpenbart at norsk kultur er en ganske sterk årsak til at det er relativt lite kriminalitet i dette landet. Det handler om tillit mellom folk, det handler om et godt samfunn som er bygd over århundrer. Jeg tror det blir for lett vint dersom man skal sammenligne Norge med land hvor de har dødsstraff, og si at man har likevel mer kriminalitet der man har dødsstraff, enn man har i Norge. Det er helt andre variabler – og det tror jeg egentlig representanten Eide er fullstendig klar over – som må legges til grunn dersom man skal vurdere sammenhengen mellom straff og omfanget av kriminalitet som vi ser i samfunnet.

Det er altså helt åpenbart at det finnes allmennpreventive virkninger ved å bruke strenge straffer – det bygger egentlig hele vårt rettssystem og vår bruk av straff på. Men fra oss som ser at noen forsøker å fremstille det som litt populistisk at vi tar opp disse sakene: Nei, det er ikke populistisk. Jeg tror det er viktig at vi reagerer så tidlig som mulig, i en tidlig fase, og at Stortinget er svært tydelig på at å angripe politi og å angripe domstolene er så til

de grader lite akseptabelt og så samfunnsnedbrytende at det skal få strenge konsekvenser. Det er bakgrunnen for vårt forslag, og vi tar en diskusjon om sammenheng mellom straff og kriminalitet på et annet tidspunkt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15.

Sak nr. 16 [13:51:26]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Kulturdepartementet (Innst. 509 S (2020–2021), jf. Prop. 176 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Henriksen (A) [13:52:32] (ordfører for saken): Denne saken handler om Norges deltagelse i Kreativt Europa-programmet. Det ble oppnådd politisk enighet i EU om programforordningen, og saken ble vedtatt 19. mai i år. Europaparlaments- og rådsforordningen etablerer nå dette programmet for 2021–2027, og Stortinget inviteres til å gi sin tilslutning til at Norge kan bli deltaker i programmet.

Det vil bli opprettet en egen komité, og i den vil Norge delta med samme rettigheter og plikter som medlemsstatene, med unntak av stemmerett. Deltakelsen krever at vi deltar økonomisk. For hele perioden vil det beløpe seg til om lag 25 mrd. kr i 2021-priser.

EØS-beslutningen medfører ikke endringer i norske lover. Programmet er en del av EUs langtidsbudsjett 2021–2027 og kapitlet «Investering i mennesker». Her inngår andre programmer, f.eks. innenfor utdannings- og sosialområdene. Kreativt Europa skal i likhet med disse fremme felles europeisk identitet, samhörighet og mangfold, og det skal styrke politisk og sivilt engasjement og deltakelse og beskytte grunnleggende verdier og rettigheter.

Formålet med Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor, er todelt: Det skal fremme kulturelt og språklig mangfold og kulturarv, og det skal også fremme økonomisk konkurranseevne i sektoren.

Helt konkret betyr det at aktører innen film, tv, kunst og kultur får muligheter til å samarbeide internasjonalt og nå ut til et større marked. Deltakelsen gir store økonomiske gevinster og også kunstnerisk og kulturell erfaring og kompetanse til norske medlemmer.

Evalueringen, utført av Menon Economics i 2018, viste at programdeltakelse gir store gevinster utover prosjektfinansieringen. Programmets mål og prioriteringer samsvarer med norske nasjonale mål og prioriteringer nedfelt i kulturmeldinga. Deltakelsen i dette programmet bidrar derfor også til nasjonal måloppnåelse. Innstillinga har to forslag, ett om selve innlemmingen og ett om budsjettbevilgningene.

Olav Urbø (Sp) [13:55:15]: For Senterpartiet handler det i denne saka om det prinsipielle når det gjeld sakshandsaming. Det er Senterpartiet si klare oppfatning at denne typen saker skal vere ferdighandsama i EØS-komiteen før dei vert handsama i Stortinget. Det har diverre ikkje vore tilfellet i ei rekkje EØS-saker som har vore fremja i denne stortingssesjonen, altså 2021. Difor føreslår vi å sende saka attende til regjeringa, og forslaget er på denne måten fremja.

I tillegg – noko som i og for seg isolert sett ikkje har så mykje med denne saka å gjere: Senterpartiet er bekymra for den totale summen som vi må betale inn til EU kvart år, og som etter det eg har forstått, no er oppe i 4,5 mrd. kr per år.

Presidenten: Da har representanten Olav Urbø tatt opp forslaget fra Senterpartiet.

Carl-Erik Grimstad (V) [13:56:25]: Jeg tar ordet i denne saken ikke bare for å berømme komiteen for å ha fått inn en riktig og viktig beslutning, men for å bruke saken om Norges deltakelse i europaprogrammet Kreativt Europa som en illustrasjon på et særtrekk ved norsk politikk som jeg synes begynner å nærme seg det parodiske. Det tør være kjent at særlig ett parti i denne salen har gjort et nummer av å ligge som gjedden i sivet og vente på at noe skal gå galt i forbindelse med Norges EØS-avtale og de fordelene det europeiske samarbeidet har for Norge. Når man ikke kan peke på noe som går galt, henfaller partiet rutinemessig til enten at prosjektet er for dyrt, eller at det kan utsettes eller forpurses av ymse administrative, formelle eller byråkratiske årsaker. Vi ser at alle punktene gjelder for saken og Senterpartiet i dag.

Jeg våger den påstand at Kreativt Europa har tilført norsk kulturliv uvurderlige gevinster i årene som har gått siden Norges deltakelse i 2014. Menon-rapporten fra 2018 peker på en rekke faktorer utover det rent økonomiske som norske selskaper, institusjoner og organisasjoner har fått tilgang til gjennom årene. Norge har

fått ut mer enn det vi har puttet inn i det kreative Europa. Jeg skal nøye meg med å vise til et par eksempler.

Norske aktører har lært betydelig av europeisk kultursektor gjennom disse årene. Dette har gitt innovasjonskraft, skjerpet oss gjennom konkurranse med de beste og bidratt til en rekke prosjekter som når høyt opp i internasjonal sammenheng.

Å søke om midler i høyt oppdrevet internasjonal konkurranse bidrar til kompetanseheving i seg selv. Skal norsk kultur og medieuttrykk ha noe å gjøre internasjonalt i tiden framover, må vi være forberedt på å måle oss med de beste, og det gir Kreativt Europa oss mulighet til.

I en spørreundersøkelse i 2018, utført av Menon, svarer 72 pst. av respondentene – der alle hadde deltatt i programmet – at Kreativt Europa i svært stor grad eller i stor grad tilbyr muligheter som norske aktører ikke har tilgang til andre steder.

Dette er det altså Senterpartiet vil trenere ved å sende saken tilbake til regjeringen. Årsaken er at man vil ha saken behandlet i EØS-komiteen, for øvrig en komité jeg jevnlig møter i. Dette vil Senterpartiet til tross for at det fra Kulturdepartementets side gjøres klinkende klart at skulle EØS-komiteen gjøre om på vedtaket i sitt møte i juni eller juli, vil saken bli framlagt for Stortinget på nytt.

Kulturministeren legger vekt på at det er av betydning at Norge er med i dette nye programmet fra starten av. Det mener også jeg. Og med det kjennskapet jeg har til EØS-komiteen, der for øvrig også Senterpartiet er representert, er det all mulig grunn til å forskuttere en støtte til programdeltagelsen derfra. Jeg kan derfor ikke oppfatte Senterpartiets merknader i denne innstillingen som uttrykk for annet enn en ren trenering, en trenering jeg mener Bodø som kulturhovedstad i 2024 og norsk kulturliv i sin alminnelighet bør merke seg.

Statsråd Abid Raja [13:59:47]: Jeg vil takke familie- og kulturkomiteen for arbeidet med innstillingen og for tilråding om Stortingets samtykke til at EUs kulturprogram, Kreativt Europa, kan innlemmes i EØS-avtalen. Norge får dermed tilgang til den absolutt største og viktigste samarbeidsplattformen for alle bransjer i hele kultursektoren i Europa. 40 land deltar i Kreativt Europa-programmet nå – det finnes ikke noe lignende.

Programmet arbeider for europeisk kulturelt og språklig mangfold og europeisk kulturarv. Samtidig fremmer programmet økonomi, konkurranseevne og innovasjon i kulturell og kreativ sektor i Europa. Programets mål samsvarer med våre nasjonale mål og med norsk europapolitikk.

Norge har deltatt i europeisk kultursamarbeid siden begynnelsen av 1990-tallet med stort utbytte. Evalueringene viser at norsk kultur- og mediesektor og norske kulturelle og kreative næringer får kunnskap og innova-

sjon, nytt publikum og nye markeder, nye faglige nettverk og ny finansiering.

Kreativt Europa gir økonomiske tilskudd og tilgang til et europeisk marked for kulturprodukter som gir inntekter, samarbeid, nettverk og kompetanse. Vi har tjent på Kreativt Europa, og investeringen lønner seg. Totalt har Norge til nå hentet ut mer økonomisk støtte enn innbetalt kontingent, og det er potensial for å hente ut mer i årene framover.

Kreativt Europa har topp prioritet i EUs langtidsbudsjett for 2021–2027 sammen med de store høyt profilerte programmene for utdanning, forskning, digitalisering og helse. Med økt budsjett vil programmet gi særlige bidrag til gjenoppbygging, jobbskaping, vekst og utvikling etter pandemien. EU viser med dette at kulturelle og kreative sektorer er avgjørende for å styrke Europa nedenfra både økonomisk, politisk og kulturelt.

Kreativt Europa-programmet inngår også i en bredere satsing fra EU med tiltak for å motvirke desinformasjon og styrke redaksjonelle nyhetsmedier og innholdsmangfold. Kreativt Europa er også en stadig viktigere europeisk arena for kulturpolitisk samarbeid, erfaringsutveksling og innovasjon. EUs kulturministre utvikler agendaer og handlingsplaner som følges opp i programmet. Norge drar nytte av muligheter og gevinster som skapes gjennom internasjonalt samarbeid.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:02:53]: Det spørsmålet som representanten Urbø tok opp her i stad, om det prinsipielle rundt hvordan denne saken blir behandlet, er noe som Stortinget bør legge seg på minnet.

Til representanten Grimstads beskrivelse av behandlingsformen – som om vi bidrar til å utsette og forpurre av byråkratiske årsaker: Nei, det handler om hvordan vi demokratisk, i landets nasjonalforsamling, behandler spørsmål som omhandler Norges deltakelse i EU-beslutninger som har økonomiske konsekvenser for Norge over år. I saken her ble det beregnet til over 600 mill. kr i perioden.

Til representanten Grimstad, som – når vi viser til at saken ikke er behandlet i EØS-komiteen – sier at både han selv og representanter fra Senterpartiet møter i EØS-komiteen stadig vekk, og at det ikke er noe grunnlag for å tro noe annet enn at en får tilslutning der til dette forslaget: Da roter representanten Grimstad fullstendig med hva dette handler om. EØS-komiteen er jo ikke et organ på Stortinget – jeg vet ikke om det er Europautvalget som representanten Grimstad forsøkte å vise til. EØS-komiteen er et fellesorgan i EØS-strukturen, mellom EFTA-landene i EØS på den ene siden og EU på den andre siden, der de formelle rammene for EFTA-landene

i EØS sin deltakelse i ulike beslutninger blir avklart. Det er først gjennom beslutningen der at rammene for norsk deltakelse og hva som til sjuende og sist blir norske forpliktelser gjennom de vedtakene, blir avklart. Det er nettopp derfor det er viktig at vi gjør ting i riktig rekkefølge.

Senterpartiet er åpen for å diskutere saken når vi har et grunnlag fra EØS-komiteen å ta stilling til. Men at en her har en førtidig behandling i Stortinget, før vi vet hva som er de endelige rammene for den beslutningen som Stortinget takket ja til, er avklart – det er uklokt. Stortinget bør som landets nasjonalforsamling vite å behandle saker i riktig rekkefølge og på en ansvarlig og klok måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16.

Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil sakene nr. 17 og 18 behandles under ett.

Sak nr. 17 [14:05:39]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 59 av 5. februar 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2016/2102 om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (Innst. 457 S (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2020–2021), S-delen)

Sak nr. 18 [14:06:08]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i likestillings- og diskrimineringsloven mv. (universell utforming av IKT-løsninger) (Innst. 456 L (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2020–2021), L-delen)

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [14:07:01](ordfører for sakene): Stortinget gir i denne saken sin tilslutning til gjennomføring av EUs direktiv om tilgjengelighet til offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner og nødvendige endringer i lov om likestilling og forbud mot diskriminering, for å gjennomføre direktivet i norsk rett. Dette vil i hovedsak innebære nye krav om universell utforming av nye intranett og ekstrainett og forhånds-

innspilte tidsbaserte medier samt nye krav om tilgjengelighetserklæringer og tilbakemeldingsfunksjon.

Direktivet bidrar til at tjenester og innhold som legges ut på offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner, blir mer tilgjengelige for brukere ved at det brukes felles europeiske standarder. Innføringen av direktivet og nødvendige lovendringer bidrar til et mer tilgjengelig samfunn, og det er derfor også et bidrag til oppfølging av våre forpliktelser gjennom FNs konvensjon om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne – en konvensjon som et enstemmig storting har sluttet seg til.

Når nye regler innføres, er det nødvendig at myndighetene følger opp, og gjennom lovendringer blir det nå nye krav til rapportering og håndheving, bl.a. ved at det innføres en tilgjengelighetserklæring.

Den saken vi behandler i dag, har en lang forhistorie. Direktivet ble første gang hørt i 2017 – da med en vurdering av om direktivet også skulle omfatte bl.a. privat sektor. Så ble forslag til gjennomføring av direktivet hørt i 2019.

I proposisjonen legger regjeringen fram lovendringer som i all hovedsak kun dreier seg om offentlige virksomheters nettsteder. Regjeringen viser til at regelverket for privat sektor vil håndteres i arbeidet med EUs tilgjengelighetsdirektiv for varer og tjenester. Komiteen slutter seg til disse vurderingene.

Men flere organisasjoner har etterlyst tiltak på flere områder enn innføringen av dette EU-direktivets minimumsbestemmelser. For Arbeiderpartiet er det viktig å få på plass gode regler for universell utforming også i privat sektor for å sikre et mer likestilt samfunn, der personer med funksjonsnedsettelse også har tilgang til varer og tjenester de har behov for, slik flere høringsinstanser har påpekt. Det samme gjelder for synstolking av film brukt som læremiddel, der det i dag gis synstolking på individuelt grunnlag. Arbeidet med å skape et universelt utformet samfunn, som har plass til alle og gir lik tilgang til å delta i utdanning, arbeid og demokratiske prosesser, er langt fra over med innføring av dette direktivet.

Statsråd Abid Raja [14:10:21]: Disse lovendringene er et viktig skritt i arbeidet med inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i det digitale samfunnet. Lovendringene gjennomfører kravene i EUs Web Accessibility-direktiv. EØS-prosessen har tatt lang tid, og jeg er glad for at WAD-direktivet nå er vedtatt innlemmet i EØS-avtalen. Jeg ber om Stortingets samtykke til at EØS-komiteens beslutning godkjennes.

Både Norge og EU har sluttet seg til FNs konvensjon om rettighetene for personer med nedsatt funksjonsevne – CRPD. WAD er EUs oppfølging av konvensjonen.

Forslaget innebærer at bare offentlige virksomheter pålegges nye krav. Vi må utrede nærmere om kravene kan gjøres gjeldende også for privat sektor. Som arbeids- og sosialkomiteen merker seg, er samkjøring nødvendig ettersom WAD og et annet EU-direktiv, tilgjengelighetsdirektivet, delvis regulerer samme forhold. WAD krever at 1) offentlige virksomheter sørger for at videoopptak som legges ut på nett, synstolkes, og at 2) nye intranett og ekstrasnett, altså visse IKT-løsninger på arbeidsplassene, gjøres tilgjengelige. Direktivet krever videre at 3) offentlige virksomheter utarbeider en erklæring om hvorvidt kravene er oppfylt. Denne skal følges av en tilbakemeldingsfunksjon, som innebærer at brukeren kan be om en begrunnelse for hvorfor innhold er unntatt fra kravene. Det skal også være en lenke til en klageprosedyre.

WAD åpner for unntak fra kravene dersom de medfører en «uforholdsmessig stor byrde». WAD innebærer at det er offentlige virksomheter selv som skal stå for vurderingen. Når det gjelder skoler og barnehager, går forslaget lenger enn WAD: Forslaget innebærer at de fleste av kravene i WAD også skal gjelde for utdanningssektoren.

Vi har heldigvis allerede et godt regelverk om universell utforming av IKT-løsninger, men våre folkerettslige forpliktelser etter EØS-avtalen krever at disse endringene vedtas nå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [14:12:41]: I innstillingen har regjeringen gått inn for å innføre direktivet som et minimumsdirektiv og gi åpning for noen unntaksbestemmelser. Det medfører bl.a. at det i skoler og barnehager fortsatt vil bli krav om individuell tilrettelegging for synstolkning for blinde, mens Blindeforbundet og andre organisasjoner ønsker seg dette som en mer generell regel. Kan statsråden si noe om hvorfor man velger å ikke innføre et strengere krav i diskrimineringsloven når det gjelder synstolkning for blinde, enn den individuelle rettigheten som ligger der per i dag?

Statsråd Abid Raja [14:13:21]: Det er veldig godt at representanten framhever at den individuelle retten for den enkelte fremdeles vil gjelde. Så er det spørsmålet om man skal gjøre dette generelt. Det foreslår vi ikke gjennomført fullt ut for skoler og barnehager. Det handler om de samfunnsøkonomiske utredningene vi har om synstolkning av video, som viser at kravet er kostbart å etterleve. Vi er opptatt av at de kravene som innføres, blir gjennomført på en måte som det også er mulig å sikre etterlevelse på. Vista Analyse har gjennomført flere utredninger på oppdrag fra KMD av de

samfunnsøkonomiske konsekvensene knyttet nettopp til direktivet.

Jeg vil understreke at vi foreslår å gjennomføre de øvrige kravene i WAD for skoler og barnehager, og slik sett innebærer direktivets krav at det gjennomføres utover minimumskravet på dette punkt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 17 og 18.

Sak nr. 19 [14:14:21]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om endring i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (forlengelse av midlertidig unntak fra avkortingsreglene for alderspensjon som følge av covid-19) (Innst. 465 L (2020–2021), jf. Prop. 186 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [14:15:16] (fungerende leder for komiteen): Stortinget skal i denne saken behandle lovforslag fra regjeringen om forlengelse av det midlertidige unntaket fra avkortingsreglene for alderspensjon i de lovbestemte offentlige tjenestepensjonsordningene. Det gjelder endringslovene av 20. mars 2020 i lov om Statens pensjonskasse, i lov om pensjonsordningen for apotekvirksomhet mv. og i lov om pensjonsordning for sykepleiere.

For arbeidsinntekt som gir rett til medlemskap i de respektive tjenestepensjonsordningene, avkortes normalt alderspensjon og avtalefestet pensjon fra de tre lovfestede ordningene. Samme regler gjelder også for kommunal tjenestepensjon.

I løpet av noen hektiske dager i mars 2020 behandlet Stortinget en rekke økonomiske tiltak for å dempe konsekvensene av covid-19-pandemien. Opposisjonen i Stortinget tok initiativ til forhandlinger med regjeringspartiene om en kraftig forbedring av regjeringens forslag til tiltak, og det ble oppnådd en historisk enighet mellom alle partier.

Ett av tiltakene var å gi et midlertidig unntak fra avkortingsreglene for alderspensjon – AFP – for å sikre tilgang på nødvendig helsepersonell, enten gjennom frivillig rekruttering eller, om nødvendig, ved beordring. Alderspensjonister ble vurdert som aktuelle dersom behov for økt tilgang på helsepersonell skulle oppstå.

Gjeldende unntak ble opprinnelig innført fram til 1. november 2020, men ble i oktober 2020 enstemmig vedtatt forlenget til 1. juli 2021. I tillegg sørget opposisjonen da for at også apotekere, grossister og tilvirkere av legemidler som stiller til beordret tjeneste, ble omfattet av det midlertidige unntaket. Andre grupper, f.eks. ansatte ved sykehusapotekene, ble imidlertid ikke omfattet.

I den saken vi har til behandling i dag, fremmer regjeringen forslag om en ny forlengelse av unntaket til 1. januar 2022, med samme begrunnelse som tidligere: å sikre tilgang på nødvendig helsepersonell, bl.a. under ferieavvikling og fordi tilgangen på utenlandsk helsepersonell er usikker.

Komiteen støtter regjeringens forslag om ny utvidelse og forutsetter at unntaket også i fortsettelsen vil omfatte kommunal sektor. Komiteens innstilling er enstemmig.

Heidi Nordby Lunde (H) [14:17:53]: Da de mest inngripende tiltakene i det norske samfunnet siden krigen ble innført for å redde liv og helse i fjor, kom regjeringen på kort tid til Stortinget med en kraftfull tiltakspakke for å møte konsekvensene av disse for arbeidstakere og næringsliv. Alt fra å sørge for barnepass slik at kritisk helsepersonell kunne møte på jobb, til inntektssikring for arbeidstakere som ble permittert, og støtteordninger til næringslivet for å redde arbeidsplasser fra å gå tapt skulle samtidig på plass.

Derfor var det også viktig og riktig at Stortinget – også på kort tid – gjorde jobben vår med å lytte til berørte parter og fylle ut tiltakene for at de som ble hardest rammet av at Norge ble stengt ned, skulle få trygghet og forutsigbarhet. Resultatet var en enighet som alle partiene i Stortinget sluttet seg til, bl.a. tidsbegrensede unntak for avkortingsregler for alderspensjon og AFP.

Nå vedtar et like samlet storting forlengelse av det tidsbegrensede unntaket for avkorting, og det er Høyre glad for. Men når det er sagt, har vi også hele tiden ment at regjeringen skal tilpasse de inngripende tiltakene og kompensasjonsordningen for disse til den faktiske situasjonen. Det betyr at vi hele tiden har ønsket klare tidsbegrensninger for å kunne åpne opp dersom situasjonen tilsier det, men samtidig også hele tiden vært veldig klare på at vi skal forlenge når det er nødvendig.

Det har vært godt å se hvordan Norge har jobbet sammen i denne perioden, at vi har kunnet mobilisere kvalifisert og nødvendig personell ved behov. I denne saken ser vi hvordan avkortingsregler blir en barriere for å melde seg til tjeneste. Det må alltid lønne seg å arbeide, og den refleksjonen bør vi ta med oss i andre debatter om andre ytelser og ordninger også. Når vi skal lære av denne pandemien, mener jeg at dette legger et grunnlag

for å se på varige endringer på flere områder – men den debatten tar vi ikke i dag.

Regjeringspartiene har hele tiden ønsket å legge til rette for at kvalifisert og nødvendig personell kan mobiliseres uten avkorting eller bortfall av pensjon. På det tidspunktet dette ble diskutert tidligere, var vi i en annen smittesituasjon der mange tiltak var rullet tilbake, og vi så det da som unaturlig å utvide midlertidige tiltak til flere grupper. Vi viste også til at f.eks. de som mottar pensjoner fra pensjonsordningen for apotekervirksomhet, kunne tiltre stillinger på pensjonistvilkår der de kan jobbe uten reduksjon av alderspensjon. Det mente vi løste utfordringene på det tidspunktet. Men så har situasjonen endret seg igjen, og i dag tilpasses tiltakene igjen til situasjonen. Det er nettopp derfor regjeringen foreslår å forlenge de eksisterende ordningene, og det slutter selvfølgelig regjeringspartiene i Stortinget seg til.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:20:38]: Lovforslaget som behandles i dag, legger til rette for at kvalifisert og nødvendig personell ved behov kan mobiliseres til arbeid i helsesektoren med å bekjempe koronapandemien. Forslaget innebærer at arbeidsinntekten for slikt arbeid ikke avkorter offentlig tjenestepensjon fram til 1. januar 2022. Jeg er glad for at komiteen støtter forslaget.

Forslaget legger til rette for at pensjonister kan stille til tjeneste i en pandemisituasjon der det overordnede formålet er at den offentlige helsetjenesten oppretter nødvendig helsehjelp, og forslaget er med på å gjøre dette mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 19.

Sak nr. 20 [14:21:15]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 189 om anstendig arbeid for arbeidstakere i private hjem av 16. juni 2011 (Innst. 453 S (2020–2021), jf. Prop. 163 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [14:22:05] (ordfører for saken): Stortinget gir i dag samtykke til ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 189 om anstendig arbeid for arbeidstakere i private hjem. Konvensjonen skal sikre en internasjonal standard som gir arbeidstakere i private hjem grunnleggende rettigheter i et arbeidsforhold, og regulerer de fleste sider av et arbeidsforhold som angår arbeidstakere i private hjem.

Gjennomføring av konvensjonen krever lovendringer, og for å kunne oppfylle konvensjonen må virkeområdet til forskriftshjemmelen i arbeidsmiljøloven § 1-5 andre ledd utvides til å omfatte alt arbeid, ikke bare husarbeid, tilsyn eller pleie. Flertallet i komiteen viser i den forbindelse til Stortingets behandling av Prop. 154 L for 2020–2021. Flertallet viser til at Arbeids- og sosialdepartementet vil fastsette en endret forskrift om arbeid i private arbeidsgiveres hjem eller hushold for sikre oppfyllelse av konvensjonen, og at endringene vil omfatte styrkede rettigheter knyttet til diskriminering, permisjon, arbeidstid og vern mot vold og trusler, samt adgang til å bringe inn saker om bl.a. permisjonsrettigheter for Tvisteløsningsnemnda. Flertallet slutter seg til at Arbeidstilsynet gis myndighet til å føre tilsyn med forskriften, og vi imøteser snarlig oppfølging av dette.

I resten av innlegget vil jeg snakke på vegne av Arbeiderpartiet, og jeg viser i den forbindelse til merknader vi står sammen med SV og Senterpartiet om. Vi mener at det i utforming av forskriften vil være viktig å inkludere alle arbeidsforhold og tilknytningsformer til hjemmet som fører til utnytting av personer som arbeider i hjemmet, samt å sikre at det gis tilstrekkelig tilsynsmyndighet og bøter for brudd på forskrift.

Det mest oppsiktsvekkende i denne saken er imidlertid at Fremskrittspartiet igjen fremmer forslag om minstelønn. Det er en ordning som er veldig unorsk, og fjernt fra det Arbeiderpartiet står for. Vi har lang tradisjon for at partene i arbeidslivet har ansvaret for lønnsdannelsen i Norge, ikke politikerne. Lønn skal ikke bestemmes i Stortinget, men gjennom forhandlinger mellom arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden. Politikerbestemt lønn vil være en farlig vei å gå. En svekkelse av det kollektive avtalesystemet med frontfagsmodellen vil sette norsk industri og tusenvis av arbeidsplasser i fare og føre til økte forskjeller. Minstelønn vil dessuten føre til et dårligere lønnsnivå, og heller bli et tak enn et gulv for de lavtlønte.

Jeg er glad for at fagbevegelsen og et overveldende flertall i norsk politikk, sammen med de nordiske landene, kjemper hardt mot ideen om å innføre et minstelønnsdirektiv i EU. Skulle det bli fremmet og vedtatt, vil det bryte fundamentalt med den norske modellen for lønnsdannelser. I så fall vil det være helt avgjørende at vi får unntak som gjør at vi kan beholde vår modell. Det er

derfor avgjørende viktig at regjeringen følger prosessen i EU tett og orienterer Stortinget fortløpende.

Jeg vil med det anbefale innstillingen.

Jon Georg Dale (FrP) [14:25:27]: For Framstegspartiet er det viktig å bidra til ein politikk som sørgjer for at arbeidstakarar har eit godt arbeidsvern, og at vi har generelt anstendige løns- og arbeidsvilkår.

Når vi i dag likevel fremjar alternative forslag til denne innstillinga, handlar det om at vi meiner at det framleis er stor uklårheit rundt fleire spørsmål ved dette direktivet. Kva er arbeid av «regelmessig karakter»? Kva slags reell moglegheit har Arbeidstilsynet til å føre tilsyn i private heimar, dels med arbeid som vert gjort når ein sjølv som arbeidsgjevar ikkje nødvendigvis er heime i bustaden der arbeidet skjer? Og kva slags verkeområde kan dette reelt sett anvendast på? Vi fryktar at delar av dette gjev strenge krav og kan byråkratisere det som i dag er mindre arbeid av sporadisk karakter, og vi synest ikkje regjeringa på nokon god måte forklarar kvar avgrensingane vil vere her. På bakgrunn av dette vil eg ta opp dei forslaga som Framstegspartiet fremjar i innstillinga.

Ein liten kommentar avslutningsvis likevel: Det er forunderleg at Arbeidarpartiet klarar å prøve å framstille minsteløn – minsteløn – som eit tak på løn. Det er nesten berre i Arbeidarpartiet ein slik logikk kan føre nokon som helst veg. Norske arbeidsgjevarar betaler jo folk over løna som er fastsett anten i tariffavtale eller i andre avtaler direkte inngått, i ein heil drøss av tilfelle, sjølv om verken politikarar eller partane har avtalt det, men fordi norske arbeidsgjevarar betaler for ettertrakta kompetanse. Det dette spørsmålet regulerer, og som er bakgrunnen for vårt forslag i dag, er minimumsstandarden. Ein må nesten vere Arbeidarparti-politikar for å greie å gjere eit spørsmål om minsteløn til eit forsøk på innføring av tak på løn i det norske arbeidslivet.

Presidenten: Representanten Jon Georg Dale har tatt opp de forslagene han refererte til.

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [14:27:57]: ILO-konvensjonen skal, som vi har høyr, sikre ein internasjonal standard som gjev arbeidstakarar i private heimar grunnleggjande rettar i eit arbeidstilhøve.

Ein brei ratifikasjon av konvensjonen mellom medlemsstatane i ILO vil kunne bidra til eit regulert arbeidsliv, med ordna tilhøve for denne gruppa på verdsbasis. Det vil også styrkja stillinga til kvinner i arbeidslivet og vera positivt i arbeidet mot menneskehandel og utnytting av barn.

I Noreg er talet på tilsette i private heimar lågt, men likevel er saka viktig for dei det gjeld. Vert arbeidet utført i regi av ei verksemd, fell tilsetjingsvilkåra direkte inn

under arbeidsmiljølova. Ratifikasjonen vil difor ha betydning for dei tilfella der arbeidet skjer i privat regi. Gjennomføringa vil krevja lovendring av verkeområdet, som vert utvida til å gjelda alt arbeid som vert utført i heimen, ikkje berre husarbeid, tilsyn og pleie.

Endringa vil medføra styrking av rettar knytte til diskriminering, permisjon, arbeidstid, vern mot vald og truslar og rett til å fremja sak for tvistløysingsnemnda. For private arbeidsgjevarar vil truleg endringa kunna gje noko auka kostnader til betaling av overtidsarbeid.

Kristeleg Folkeparti ynskjer endringane velkomne og ser det som positivt at arbeidstakarar i private heimar får eit sterkare vern. Gruppa dette omfattar, er anteken å gjelda mange kvinner, som kan ha vanskar med å nå fram med krav som er normale elles i arbeidslivet. Oppgåver som reinhald og barnepass er gjerne forbundne med dårlege lønsvilkår, og arbeidstakarane er ofte utanlandske og manglar kanskje kunnskap om regulering av arbeidslivet i Noreg.

Kristeleg Folkeparti ser det difor som ein fordel at ratifikasjonen sikrar ein internasjonal standard, som bidreg til eit meir anstendig arbeidstilhøve for alle arbeidstakarar i private hushald. Vi i Kristeleg Folkeparti er difor glade for at det vert tilslutning til dette forslaget.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:30:35]: Nå har egentlig mye av dette blitt beskrevet, bl.a. av saksordføreren, på en god måte, så jeg skal ikke gå gjennom alle delene av dette. Men ratifikasjon av konvensjonen krever en lov- og forskriftsendring, og det er derfor vi har saken til behandling i Stortinget i dag. En mindre endring må gjøres i arbeidsmiljøloven for å gi Arbeids- og sosialdepartementet en dekkende hjemmel for å fastsette de nødvendige forskriftshjemlene, og de har allerede vært på høring.

I Norge antar vi nok at konsekvensene av reguleringen av arbeid hjemme hos private arbeidsgivere ikke vil bli så store, fordi antall arbeidstakere antas å ligge lavt. Arbeid med barn og eldre og syke og lignende omsorgsoppgaver utføres i Norge i stor utstrekning utenfor private hjem. Der arbeidet utføres i private hjem, vil det ofte være en virksomhet som er arbeidsgiver.

Det er viktig å si at det å ratifisere konvensjonen fra ILO ikke bare handler om våre egne regler i Norge på dette området – de er i all hovedsak på samme nivå – men det er også et viktig bidrag i arbeidet med å sikre arbeidstakers rettigheter internasjonalt, gjennom at vi støtter opp om og styrker ILOs arbeid.

Jeg er derfor glad for at flertallet i komiteen støtter ratifikasjonen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [14:31:57]: Jeg merket meg at statsråden ikke kommenterte forslaget fra Fremskrittspartiet om minstelønn. Jeg vil gjerne utfordre statsråden til å si noe om hva han mener om minstelønn, og hva regjeringen gjør for å hindre at minstelønnsdirektivet blir innført i Norge.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:32:19]: Minstelønn er en veldig dårlig idé. Det betyr ikke automatisk at det er en dårlig idé overalt, i alle land i verden. Men i Norge har vi organisert arbeidslivet vårt slik at vi har høy organisasjonsgrad. Det betyr at partene forhandler. Så har vi også den mekanismen at der vi mener det er behov for en lovfestet minstelønn fordi vi ser at det har vært utstrakt bruk av lønnsdumping f.eks., har vi allmenngjorte tariffier. Det betyr at forslaget om minstelønn i et land som Norge i verste fall vil være med på å underminere eller skade vår arbeidslivsmodell. Derfor har regjeringen, både nå og tidligere, engasjert seg veldig sterkt bl.a. opp mot forslag som kommer fra EU-kommisjonen om å innføre minstelønn i EU, i den grad det skulle være EØS-relevant.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 20.

Sak nr. 21 [14:33:23]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning som regulerer programmet for sysselsetting og sosial innovasjon, ESF+/EaSI (2021–2027) (Innst. 464 S (2020–2021), jf. Prop. 177 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Kristian Tonning Riise (H) [10:34:19] (ordfører for saken): EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon for 2021 til 2027 er en del av forslag til forordning om Det europeiske sosialfond pluss, ESF+. Dette forslaget omhandler samtykke til at Norge deltar i den delen av forordningene som gjelder EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon, altså kalt ESF+, og det programmet skal vare fra 2021 til utgangen av 2027.

ESF+ slår sammen flere tidligere fond og programmer og skal være et hovedinstrument for å investere i borgerne og bidra til gjennomføringen av den europeiske pilaren for sosiale rettigheter. De fondene og programmene som inngår i ESF+, omfatter sosialfondet, EUs ungdomsinitiativ, Det europeiske fond for bistand til de sosialt dårligst stilte samt videreføring av EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon

ESF+ har som formål å hjelpe medlemsstatene til å oppnå høy sysselsetting, rettferdig sosial trygghet og en kompetent og tilpasningsdyktig arbeidsstyrke som er klar for framtidens arbeidsliv, i tråd med prinsippene i den europeiske pilaren for sosiale rettigheter. ESF+ skal også støtte politikktutviklingen i medlemsstatene for å sikre like muligheter, adgang til å delta i arbeidsmarkedet, rettferdige arbeidsvilkår samt sosial trygghet og inkludering.

Programmet omfatter samarbeidsområder som et ordnet arbeidsliv, inkluderende arbeidsmarked, modernisering av arbeidsmarkedsinstitusjoner og -tjenester, øke kvinners yrkesdeltakelse, arbeidsmarkedstilpasset kompetanse, inklusiv ny kompetanse for tilpassning til arbeidsplasser i en grønn og digital økonomi, livslang læring, integrering i arbeidsmarkedet, bekjempe ungdomsledighet, videreutvikling av velferdstjenester og -ordninger og fattigdomsbekjempelse, herunder bekjempelse av barnefattigdom.

Deltakelse i programmet for Norges del vil kunne være et nyttig virkemiddel for å sikre seg god og løpende kontakt om politikktutviklingen i EU og gi oss tilgang til erfaringsutveksling og kunnskapsutvikling som vi kan nyttiggjøre oss i utviklingen av nasjonal politikk. Eksempelvis kan informasjonsarbeidet om trygdesaker gi mulighet til sammenligning av de nasjonale trygdeordningene innenfor EØS-området, analyse og utveksling av informasjon og erfaringer på trygdeområdet.

Programmet innebærer heller ingen forpliktelser utover det å være med og bidra til finansieringen av programmet og bidra til informasjonsdeling på de nevnte områdene. Derfor anbefaler også flertallet i komiteen at Stortinget gir sin tilslutning til deltakelse i programmet.

Jon Georg Dale (FrP) [14:37:18]: Framstegspartiet sluttar seg til intensjonen i mykje av det vi hittil kan leggje til grunn at forordninga skal vareta. Likevel er det spesielt å be om tilslutning frå Stortinget til dette før vi kjenner den endelege utforminga av forordninga. Vi vil difor i dag ta opp forslaga frå innstillinga – som eg med dette gjer – om å avvente endeleg godkjenning av dette til vi har sett korleis den endelege forordninga vil sjå ut.

Europeisk samarbeid er på mange område godt og hensiktsmessig, men at Stortinget sluttar seg til implementering av ei forordning utan å kjenne verken det en-

delege innhaldet eller dei økonomiske konsekvensane, meiner vi er prematurt, og vi vil difor stå ved dei forslaga vi har fremja.

Presidenten: Representanten Jon Georg Dale har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:38:41]: For andre gang i dag har vi satt på sakskartet i Stortinget en sak som omhandler at Stortinget skal slutte seg til et EU-program før en kjenner de fulle konsekvensene av hva denne tilslutningen vil innebære.

I denne saken har det ikke blitt fattet noen beslutning i EØS-komiteen. Den foreligger ikke, og EØS-komiteen er jo fellesorganet mellom EFTA-landene i EØS og EU som må avklare rammene for Norges deltakelse i ulike beslutninger. Men i motsetning til forrige sak, der dette heller ikke var gjort, går denne saken ytterligere lenger. Det er heller ikke fattet en endelig beslutning i EU om hva dette programmet skal innebære. Det at Stortinget både før saken har vært i EØS-komiteen og før det har vært fattet endelig vedtak i EU om hva denne saken vil innebære, skal fatte vedtak i landets nasjonalforsamling som binder Norge både økonomisk og politisk til programmet, mener Senterpartiet er uklokt, og vi vil gå imot den tilslutningen som blir foreslått her.

Vi står midt i en pandemi, og det har i Stortinget i mange sammenhenger vært behov for å fatte raske vedtak på grunn av at store konsekvenser kan ramme både arbeidsfolk og bedrifter i Norge. Men hva er det som haster så avgjørende at Norge må fatte en beslutning i Stortinget før en kjenner det endelige vedtaket i EU om programmet, og før saken har vært i EØS-komiteen? Det er god grunn til å stille spørsmål ved hvorfor regjeringspartiene og – i denne sammenhengen – støttepartiet Arbeiderpartiet velger å gjøre det på en slik måte.

Det er tvert imot gode grunner til å stille spørsmål ved hva Norge har å tjene på å tilslutte seg slike typer programmer og strukturer, som vi med sikkerhet vet så langt innebærer økonomiske konsekvenser for Norge, anslagsvis 200 mill. kr i programperioden. Det er mange fine formuleringer her om hva slags ambisjoner EU har knyttet til dette programmet, men det det handler om til sjuende og sist, er jo Norge med vår arbeidslivsmo- dell, vår organisering av arbeidslivet. I forrige sak snakket en om hvordan vi organiserer det norske arbeidslivet, at vi ikke har noen minstelønnsmodell, at vi har høy organisasjonsgrad, og at vi ikke er enige i EUs planer om en minstelønn. Men det at vi i Norge selv organiserer vårt eget arbeidsliv og ikke ukritisk innordner oss ulike programmer og beslutninger som EU har, det er fornøftig. Jeg vil med det si at jeg er imot de forslagene som er fremmet av flertallet.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:42:05]: Jeg vil takke Stortinget og komiteen for at vi får behandlet denne saken i inneværende stortingssesjon. Det er viktig, for det innebærer – gitt behandlingen også i EØS-komiteen – at vi får deltatt fra oppstart i EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon.

Norge er en del av det felles europeiske arbeidsmarkedet, og det å ta del i EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon vil være en sentral og nyttig inngang for Norge for å sikre god og løpende kontakt om politikkutviklingen i EU og EUs medlemsland innenfor arbeids- og sosialområdet.

Det europeiske sosialfond pluss skal støtte, supplere og tilføre verdi til medlemsstatenes politikk for å oppnå en rekke formål innen arbeids- og sosialpolitikken. Vi ønsker å delta i den avgrensede delen om sysselsetting og sosial innovasjon, EaSI. For denne delen er det fastsatt en rekke operasjonelle mål, slik som å utvikle sammenlignende analytisk kunnskap og legge til rette for en effektiv og inkluderende deling av informasjon, gjensidig læring, støtte til nettverk på europeisk nivå og dialog med bl.a. berørte parter. Å være en del av internasjonale nettverk hvor vi kan dele informasjon om vår arbeidsmarkedssituasjon og våre tiltak, har vært nyttig gjennom koronakrisen, og det vil være nyttig fremover for å håndtere strukturelle forhold i arbeidsmarkedet.

Sentrale utfordringer i arbeidsmarkedet er ikke særnorske, men i stor grad de samme som andre europeiske land også står overfor.

Deltakelse i EUs program om sysselsetting og sosial innovasjon vil bidra til flere møteplasser og samarbeidsarenaer hvor EUs politikk blir diskutert og utformet, der aktuelle EØS-saker kommer opp til diskusjon. En slik bredde i engasjementet vårt er viktig for å kunne drive en effektiv europapolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [14:43:51] (komiteens fungerende leder): I innstillingen har noen av partiene på Stortinget en merknad og fremmer et forslag knyttet til etableringen av Det europeiske arbeidsmarkedsbyrået, og er bekymret for hvordan denne saken påvirker ELA. Kan statsråden si noe om hvordan denne saken vil påvirke vårt forhold til Det europeiske arbeidsmarkedsbyrået?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:44:19]: Det kan jeg gjøre. Det er ingen referanser til ELA i forordningen om Det europeiske sosialfond pluss. Arbeids- og sosialdepartementet tar sikte på å sende på høring et forslag til lov- og forskriftsendringer med sikte på å gjennomføre ELA-forordningen i norsk rett i løpet av 2021. Deretter tas det sikte på å fremme en proposisjon om både

nødvendige lovendringer og samtykke til å ta forordningen om ELA inn i EØS-avtalen i løpet av våren 2022.

Det har vært noe organisering og flyttinger av programområder, men kort oppsummert: Sett bort fra de generelle betraktningene om at det skal sikres koordinering og komplementaritet mellom EUs ulike virkemidler, skal det ikke være noe i forordningen nå som vil ha betydning for ELAs virkeområde eller vice versa.

Rigmor Aasrud (A) [14:45:08]: Takk for redegjørelsen og statusen for ELA. Da oppfatter jeg statsrådens svar slik, og vil gjerne ha det bekreftet, at denne saken har ingenting med vårt forhold til ELA å gjøre.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:45:23]: Representanten har oppfattet svaret helt korrekt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 21.

Sak nr. 22 [14:45:36]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Årsmelding 2020 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemmer (Innst. 400 S (2020–2021), jf. Meld. St. 30 (2020–2021))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
Det ringes til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går da til votering og starter med sakene nr. 10–18 fra torsdag 27. mai, dagsorden nr. 88.

Votering i sak nr. 10, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Himanshu Gulati og Erlend Wiborg om å muliggjøre opprettelse av enkeltpersonforetak for sekstenåringer (Innst. 488 S (2020–2021), jf. Dokument 8:199 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sivert Bjørnstad på vegne av Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Sivert Bjørnstad på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet

Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for å stimulere til mer gründervirksomhet blant ungdom under 18 år.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 61 mot 25 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.56.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at flere elever i videregående opplæring får mulighet til å delta i programmer gjennom Ungt Entreprenørskap.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.57.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:199 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Himanshu Gulati og Erlend Wiborg om å muliggjøre opprettelse av enkeltpersonforetak for sekstenåringer – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 70 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.57.39)

Votering i sak nr. 11, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Nils T. Bjørke, Heidi Greni, Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad, Åslaug Sem-Jacobsen og Marit Knutsdatter Strand om å styrke norsk reiseliv i etterkant av koronapandemien og sikre norsk

eierskap til reiselivsbedrifter i Norge (Innst. 466 S (2020–2021), jf. Dokument 8:230 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å raskt sette i gang en Reiseliv 21-prosess som kan styrke kunnskapen om reiselivsnæringen, behov for tiltak og hvordan man kan sikre bedre bærekraft og flere hele faste stillinger.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for å styrke norsk reiseliv etter koronapandemien og sikre norsk eierskap til reiselivsbedrifter i Norge.»

Det votes alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:230 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Nils T. Bjørke, Heidi Greni, Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad, Åslaug Sem-Jacobsen og Marit Knutsdatter Strand om å styrke norsk reiseliv i etterkant av koronapandemien og sikre norsk eierskap til reiselivsbedrifter i Norge – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 45 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.58.55)

Votering i sak nr. 12, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Åshild Bruun-Gundersen, Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi og Sivert Bjørnstad om rettfærdig kompensasjonsordning for den norske turbussbransjen (Innst. 475 S (2020–2021), jf. Dokument 8:170 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Geir Pollestad på vegne av Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Sivert Bjørnstad på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en justert kompensasjonsordning for taxinæringen, hvor bedrifter som eier egne kjøretøy, likebehandles med bedrifter som leaser/leier kjøretøy.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Geir Pollestad (Sp) (frå salen): Senterpartiet støttar også forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 61 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.54)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:170 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Åshild Bruun-Gundersen, Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi og Sivert Bjørnstad om rettferdig kompensasjonsordning for den norske turbussbransjen – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en justert kompensasjonsordning for norsk turbussbransje, hvor bedrifter som eier egne kjøretøy, likebehandles med bedrifter som leaser/leier kjøretøy.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en justert kompensasjonsordning for leiebilbransjen, hvor bedrifter som eier egne kjøretøy, likebehandles med bedrifter som leaser/leier kjøretøy.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet

og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 56 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.01)

Votering i sak nr. 13, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Sandra Borch, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad og Marit Knutsdatter Strand om økt verdiskaping og sysselsetting i norsk næringsmiddelindustri (Innst. 446 S (2020–2021), jf. Dokument 8:246 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ti forslag. Det er forslagene nr. 1–10, fra Nils Kristen Sandtrøen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med næringsmiddelindustrien utforme et konkret mål om økt verdiskaping og sysselsetting i næringsmiddelindustrien.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for å bedre rekrutteringen av norsk arbeidskraft til næringsmiddelindustrien.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å styrke utdanningen av arbeidskraft til næringsmiddelindustrien på alle nivå i utdanningsløpet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om et styrket tollvern for å beskytte norsk matproduksjon og næringsmiddelindustri.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe for å bedre merkeordningene for å styrke konkurransekraften til norske matvarer.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en samlet gjennomgang av skatter, avgifter og gebyrer som gjelder for næringsmiddelindustrien, med sikte på å øke konkurransekraften.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå ordninger, herunder frakttilskudd, for å legge til rette for en geografisk spredt næringsmiddelindustri.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for å få til en effektivisering og automatisering av næringsmiddelindustrien.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om forenklinger av regelverket for næringsmiddel-industrien.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en nasjonal strategi for offentlige innkjøp av matvarer for å sikre at norske produkter blir valgt.»

Det voteses alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:246 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Sandra Borch, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad og Marit Knutsdatter Strand om økt verdiskaping og sysselsetting i norsk næringsmiddelindustri – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 45 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.08)

Votering i sak nr. 14, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om lavere kjøttforbruk, økt selvforsyning og mer bærekraftig mat (Innst. 449 S (2020–2021), jf. Dokument 8:272 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 26 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Geir Pollestad på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 5 og 6, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 7–26, fra Per Espen Stoknes på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteses over forslagene nr. 8 og 10–15, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe systematisk etter et langsiktig mål om å halvere det norske kjøttforbruket.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne merverdiavgiften på vegetabilsk kjøttstatninger.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om virkemidler og tiltak i jordbruket, næringsmiddelindustrien, restaurantbransjen og dagligvarebutikkene for å fremme vegansk og vegetarisk mat basert på norske råvarer.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke merverdiavgiften på kjøtt fra 15 prosent til 20 prosent, med unntak for økologisk kjøtt og kjøttproduksjon der kraftforandelen ikke overstiger 10 prosent av føret målt i energi.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby priskampanjer på kjøtt som innebærer å selge kjøtt med tap. Mat som er nær ved å gå ut på dato, unntas fra forbudet.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at offentlige kantiner minst én dag i uka skal servere kun vegetarmat, og alltid ha et fullverdig vegetarisk alternativ.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at barnehager med matservering alltid skal ha et fullverdig vegetarisk alternativ.»

Voteringstavlene viste at det ble avgitt 84 stemmer imot og 2 stemmer for forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.04)

Kristian Tonning Riise (H) (fra salen): Jeg stemte feil!

Presidenten: Da retter vi opp det. Det er dermed avgitt 85 stemmer imot og 1 stemme for forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Solfrid Lerbrekk (SV) (frå salen): Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslag nr. 11 og 13.

Presidenten: Det ble meldt inn etter at voteringsopplegget var laget, men det vil bli lagt inn som en merknad.

Det voteses over forslagene nr. 7, 9 og 16–26, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om ernæring med oppdaterte kostholdsråd, målsettinger og tiltak for et sunnere kosthold. Kostholdsrådene bør inkludere bærekraft- og selvforsyningshensyn i tillegg til folkehelsefaglige vurderinger.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne merverdiavgiften på frukt og grønnsaker.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre krav til næringsnøytralt læreverk i mat- og helsefaget i skolen, for å unngå at næringsinteresser får for sterk innflytelse på barns kunnskap om mat.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre hanndyr av drøvtyggere like krav til beite og mosjon som hunndyr, ved å kreve i hanndyrlova at dyr som ikke skal brukes til avl, som hovedregel kastreres.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte en gradvis avvikling av melkekvotebørsen og gjeninnføre statlig tildeling av melkekvoter, som skal baseres på lokalt ressursgrunnlag.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senke kvotetaket for kumelk til 450 000 liter, slik at ingen nye produksjoner overgår dette.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senke kvotetaket for geitemelk til 200 000 liter, slik at ingen nye produksjoner overgår dette.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan om å styrke den aktive seterdrifta.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senke arealgrensen for konsesjonsplikt ved erverv av bebygd eiendom og lovbestemt boplikt til 10 dekar dyrka mark.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre toll på soya og andre proteinråvarer til norsk jord- og havbruk, og lage en plan for trinnvis opptrapping av tollene frem mot 2030.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et senter for planteforedling av og innovativ forskning på proteinrike matplanter for nordiske forhold, som en del av en målrettet plan for økt produksjon og konsum av planteproteiner i Norge, både direkte til folk og som innsatsfaktor i husdyrholdet.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan overskuddsprodukter som geitekillinger, verpehøns, sau og innvoller kan omsettes i balanse med hovedproduksjonene de tilhører, med formål å redusere svinn.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for hvordan matsvinn fra primærleddet kan kuttes minst i tråd med FNs bærekraftsmål om å halvere matsvinnet innen 2030.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 82 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.25)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5 og 6, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe systematisk for å redusere det norske kjøttforbruket.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen erstatte dagens opplysningskontor med et samlet opplysningskontor som fremmer bærekraftig og helsemessig riktig mat og kosthold, i tråd med mål om sjølforsyning, natur og klima. Næringen og fagfolk skal være representert.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.46)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke tollvernet på kjøtt, og fremforhandle lavest mulig importkvoter av kjøtt i handelsavtaler.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.06)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at selvforsyningsgraden, korrigert for import av før, for norske jordbruksmatvarer skal økes til 50 pst. innen utløpet av 2026.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med gratis skolefrukt i grunnskolen. Ordningen bør favorisere norskprodusert og lokalprodusert frukt og grønt.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren legge frem forslag til matkastelov.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.29)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:272 S (2020–2021) – om representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om lavere kjøttforbruk, økt selvforsyning og mer bærekraftig mat – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 85 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.45)

Votering i sak nr. 15, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth og Geir Pollestad om å oppheve forbudet mot nydyrking av myr (Innst. 451 L (2020–2021), jf. Dokument 8:288 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra Bengt Rune Strifeldt på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot nedbygging av myr.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.26)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov

om endring av jordlova (oppheve forbudet mot nydyrking av myr)

I

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord gjøres følgende endring:

§ 11 andre ledd skal lyde:

For å unngå skade på natur- og kulturlandskap eller for å redusere utslepp av klimagassar kan departementet gi føresegner for nydyrking. *Søknad om nydyrking av myr kan berre skje gjennom ein plan godkjend av den enkelte kommune. Eit generelt forbod mot nydyrking av myr kan ikkje fastsetjast i føresegna.*

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 62 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.44)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov

om endring av jordlova (oppheve forbudet mot nydyrking av myr)

I

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord gjøres følgende endring:

§ 11 andre ledd skal lyde:

For å unngå skade på natur- og kulturlandskap eller for å redusere utslepp av klimagasser kan departementet gi føreseigner for nydyrking. *Søknad om nydyrking eller nedbygging av myr kan berre skje der omsynet til klima, natur- og kulturlandskap vert varetatt gjennom ein heilskapleg plan godkjend av den enkelte kommune.*

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.»

Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble bifalt med 50 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.08)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 50 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.40)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:288 L (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth og Geir Pollestad om å oppheve forbudet mot nydyrking av myr – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 16, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om at Norge skal bli en global ledestjerne i klima-

omstilling (Innst. 448 S (2020–2021), jf. Dokument 8:266 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 11 forslag. Det er

- forslagene nr. 1, 3 og 4, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 5, 10 og 11, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2 og 6–9, fra Per Espen Stoknes på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 6, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål for å redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå, og legge fram en forpliktende plan gjeldende fra 1. januar 2022 for å redusere utslippene av klimagasser i tråd med dette.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 85 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.54)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gradvis, forutsigbar og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten innen 2035.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 81 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.13)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10 og 11, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen som en følge av IEAs nye rapport stanse 25. konsesjonsrunde og TFO 2021.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen med umiddelbar virkning avvike leterefusjonsordningen for oljeselskapene.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.31)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7–9, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i lys av konklusjonene i IEA-rapporten 'Net Zero by 2050', om å stoppe all leteaktivitet på sokkelen, herunder avlyse 25. konsesjonsrunde.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i tråd med anbefalingene i IEA-rapporten 'Net Zero by 2050', om å stanse alle tildelinger av nye letelisenser på norsk sokkel.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike leterefusjonsordningen fra 1. januar 2022.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 79 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.51)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål til et utslippskutt på 70 pst. sammenlignet med utslippene i 1990 og komme tilbake til Stortinget med en plan for å nå dette målet, snarest.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.13)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1, 3 og 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag som skjerper klimaloven ved å inkludere krav om nasjonale klimabudsjetter og tilhørende handlingsplaner, og gjøre dette som del av statsbudsjettet fra 2022. Forslaget skal også utvide klimaloven slik at kommunene og fylkeskommunene skal styre etter klimaplaner og klimabudsjetter minst i tråd med Parisavtalen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en oljekommisjon der myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner, forsknings- og kunnskapsmiljøer og

næringsliv samarbeider om en plan for å opprettholde sysselsetting og skape nye jobber samtidig som oljevirksomheten fases ut.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide gjennom Arktisk råd for et internasjonalt oljememoratorium i Arktis.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 80 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.33)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:266 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om at Norge skal bli en global ledestjerne i klimaomstilling – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.29)

Votering i sak nr. 17, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om en rettferdig miljøpolitikk med utslippskutt som monner (Innst. 462 S (2020–2021), jf. Dokument 8:292 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 14 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–13, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslag nr. 14, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslagene nr. 3, 4, 7, 12 og 13, fra Rødt.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan økt CO₂-avgift unngår å ramme sosialt og geografisk urettferdig, og ikke gir økte inntekter til staten, men heller brukes til tiltak som sikrer tilbakebetaling eller kompensasjon.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som sørger for at inntektene fra økt CO₂-avgift beta-

les ut igjen til alle innbyggere med middels, lav eller ingen inntekt, med et tillegg per barn og geografisk differensiering. Tilbakebetalingen skal være månedlig og skattefri, som f.eks. barnetrygden, og den geografiske differensieringen kan f.eks. ta utgangspunkt i det eksisterende kartet for soneinndeling for differensiert arbeidsgiveravgift.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til en todeling av strømprisen, enten i form av todelt nettleie eller elavgift, eller som på annet vis skiller mellom ordinært forbruk og unødvendig luksusforbruk.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som åpner for at en andel av SPU kan brukes som et nasjonalt grønt industrifond som gjør strategiske investeringer i hjemlig industriproduksjon, med formål om å sikre teknologisk utvikling, økt eksport av varer, flere industriarbeidsplasser, økt verdiskaping og mer videreforedling i Norge.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som åpner for at en andel av SPU kan brukes som et grønt infrastrukturfond som investerer i utbygging av klimavennlig infrastruktur som jernbane, kollektivtransport, ladenettverk, havner og bredbånd i hele Norge.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 85 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.07)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1, 2, 5, 6, 8, 10 og 11, fra Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide sektorvise handlingsplaner for utslippskutt med utredning av hvilke tiltak som må gjennomføres for å redusere klimagassutslippene med 70 pst. innen 2030, og hvordan utslippskuttene kan gjøres på en økonomisk og geografisk rettferdig måte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at inntektene fra økt CO₂-avgift ikke skal brukes til å redusere skatt på formue, selskapsoverskudd og høye inntekter.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke kommunenes mulighet til å opprette og bestemme størrelsen på egne soner forbeholdt kollektivtransport, gående, mennesker med nedsatt funksjonsevne, syklist og

varetransport, og slik redusere miljøbelastningen, uavhengig av om veiene er kommunale, fylkeskommunale eller statlige. Sonene skal opprettes i tett dialog med næringsliv og innbyggere, samt Statens vegvesen og fylkeskommuner i de tilfeller hvor statlig og fylkeskommunalt veinett blir berørt.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om et forbud mot persontransport med fossildrevne privatfly. Forbudet skal omfatte både chartret og selveide fly, men inntil videre gjøre unntak for all bruk av hensyn til liv, helse og sikkerhet og for bruk av småfly i hobby-/sportssammenheng.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned en kommisjon som skal se på klimautslipp forbundet med unødvendig luksusforbruk som private jetfly, reiser på første klasse, store hyttepalasser og overforbruk av strøm, og komme med målrettede forslag som reduserer klimagassutslippene fra dette.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gradvis overføre torse-, sei- og hysekvoter fra trålflåten til kystflåten for å sikre reduserte klimautslipp fra fiskeriene, sørge for flere arbeidsplasser i norsk fiskeindustri og legge til rette for økt videreforedling av råvarene her hjemme.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at embetsverket kan beregne klimaeffekten av forslag som fremsettes av partigruppene på Stortinget, på samme måte som Finansdepartementet i dag svarer på budsjettspørsmål og leverer økonomiske beregninger til alternativ budsjett, og for at helhetlige beregninger av fordelingseffekten av partienes klimapolitikk tilbys.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 81 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere importen av utenlandsk kjøtt og meieriprodukter gjennom å redusere bruken av nedsatt toll, reforhandle internasjonale handelsavtaler og på andre måter styrke tollvernet.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 72 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.47)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede fordelingseffekten og effekten på energiforbruket av et toprissystem for strøm, alternativt økt elavgift kombinert med tilbakebetaling av en fast sum per husstand.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.09)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:292 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om en rettferdig miljøpolitikk med utslippskutt som monner – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 83 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.40)

Votering i sak nr. 18, debattert 27. mai 2021

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Jan Böhler og Ole André Myhrvold om statlig delfinansiering av det arbeidet som Maridalens Venner i Oslo gjør for å realisere den statlige vedtatte forvaltningsplanen for Maridalen landskapsvernområde (Innst. 452 S (2020–2021), jf. Dokument 8:290 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Ole André Myhrvold satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å sikre statlig delfinansiering over Klima- og miljødepartementets budsjett av det arbeidet som den ideelle organisasjonen Maridalens Venner i Oslo ut-

fører for å realisere den statlig vedtatte forvaltningsplanen for Maridalen landskapsvernområde.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 75 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:290 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Jan Böhler og Ole André Myhrvold om statlig delfinansiering av det arbeidet som Maridalens Venner i Oslo gjør for å realisere den statlige vedtatte forvaltningsplanen for Maridalen landskapsvernområde – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 76 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.57)

Presidenten: Stortinget går da til votering over sakene på dagens kart.

Sakene nr. 1–6 ble behandlet ved møtestart.

Votering i sak nr. 7, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om planlagt salg av Bergen Engines AS (Innst. 503 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Bjørnar Moxnes satt fram et forslag på vegne av Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen bruke sitt eierskap i Kongsberg-gruppen til å ta initiativ til oppkjøp av Bergen Engines eller på annet vis sikre arbeidsplasser og nasjonal sikkerhet gjennom nasjonalt eierskap av Bergen Engines.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 84 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.47)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget mener det er sterkt kritikkverdig og svært alvorlig at regjeringen ikke har hatt gode nok rutiner knyttet til sikkerhetsarbeid, anvendelse av sikkerhetsloven og samordning mellom departementene hva gjelder utenlandsk oppkjøp av virksomheter i Norge som kan true nasjonale sikkerhetsinteresser, samt at det har vært gitt mangelfull informasjon til Stortinget om regjeringens håndtering av Bergen Engines-saken.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.33)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen gjennomføre og legge frem for Stortinget på egnet måte:

- en kartlegging av sikkerhetskompetansen i alle departementer,
- en gjennomgang utført av et offentlig utnevnt ekspertutvalg av sikkerhetslovens anvendelse, herunder mulige sårbarheter, ansvarsfordeling, status for departementenes listeføring av virksomheter som helt eller delvis skal omfattes av sikkerhetsloven,
- en evaluering av hvordan sikkerhetsforståelse i departementene etableres og samarbeid mellom departementene blir sikret.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.54)

Videre var innstilt:

III

Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om planlagt salg av Bergen Engines AS – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Geir Pollestad, Liv Signe Navarsete, Willfred Nordlund og Ole André Myhrvold om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige naturressurser, bedrifter, infrastrukturer og teknologier (Innst. 504 S (2020–2021), jf. Dokument 8:153 S (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige bedrifter, naturressurser, infrastrukturer og teknologier.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9, debattert 28. mai 2021

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Peter Frølich, Per-Willy Amundsen, Jenny Klinge, Petter Eide, Geir Sigbjørn Toskedal, Solveig Schytz og Frida Melvær om forlengelse av midlertidige regler om tiltak for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19 under straffegjennomføring (Dokument 8:294 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endring av straffegjennomføringsloven (forlengelse av midlertidige covid-19-tiltak)

I

I lov 18. mai 2001 nr. 5 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endring:

§ 45 f første ledd skal lyde:
Kapittel 3 A oppheves 1. juli 2021.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 10, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i volds-
offererstatningsloven (den øvre grensen) (Innst. 484 L
(2020–2021), jf. Prop. 113 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i voldsoffererstatningsloven (den øvre
grensen)

I

I lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for pers-
onskade voldt ved straffbar handling m.m. gjøres føl-
gende endringer:

§ 11 første ledd skal lyde:

*Til hver person ytes det for hvert enkelt skadetilfelle ikke høyere voldsoffererstatning enn 60 ganger grunn-
beløpet i folketrygden, jf. folketrygdloven § 1-4. I særlige
tilfeller kan den øvre grensen fravikes.*

I kapittel 3 skal ny § 17 b lyde:

§ 17 b *Tilleggsutbetaling når voldsoffererstatningen har
blitt avkortet på grunn av den øvre grensen*

*Den som har fått voldsoffererstatningen avkortet for-
di den øvre grensen var på under 60 ganger grunnbeløpet
i folketrygden, jf. folketrygdloven § 14, har rett til å få utbe-
talt tilleggserstatning dersom vedkommende ved dom er
tilkjent høyere erstatning fra skadevolder. Tilleggserstat-
ningen skal utgjøre differansen mellom det søker ved dom
er tilkjent i erstatning i medhold av skadeserstatningslo-*

*ven §§ 3-1, 3-2, 3-4 og 3-5, og det søker har mottatt i erstat-
ning.*

Til hver person ytes det for hvert enkelt skadetilfelle likevel ikke høyere voldsoffererstatning enn 60 ganger grunnbeløpet i folketrygden, jf. folketrygdloven § 1-4. I særlige tilfeller kan den øvre grensen fravikes.

Søknad om tilleggserstatning fremsettes for Kontoret for voldsoffererstatning. Voldsoffererstatningsloven § 3 og kapittel 2 kommer ikke til anvendelse ved behandling av tilleggskrav.

II

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Endringen i voldsoffererstatningsloven § 11 kommer til anvendelse der det søkes om voldsoffererstatning etter lovens ikrafttredelse og søker ikke tidligere har søkt om erstatning for samme skadetilfelle.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffe-
loven mv. (deling av krenkende bilder mv.) (Innst. 459 L
(2020–2021), jf. Prop. 159 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i straffeloven mv. (deling av krenkende
bilder mv.)

I

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende end-
ringer:

Ny § 267 a skal lyde:

§ 267 a *Deling av krenkende bilder mv.*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som uberettiget gjør tilgjengelig for en annen bilde, film eller

lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter, for eksempel av noens seksualliv eller intime kroppsde-
ler, noen som utsettes for vold eller andre ydmykelser, eller noen som befinner seg i en svært sårbar eller utsatt situasjon.

Grovt uaktsom overtredelse straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Ny § 267 b skal lyde:

§ 267 b *Grov deling av krenkende bilder mv.*

Grov overtredelse av § 267 a første ledd straffes med fengsel inntil 2 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på karakteren og omfanget av materialet som er tilgjengeliggjort, om overtredelsen har et systematisk eller organisert preg, om den er motivert av hevn eller innebærer et tillitsbrudd, og om den har hatt til følge særlig store påkjenninger for fornærmede.

II

I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning skal § 3-3 lyde:

§ 3-3 *(erstatning for visse personlige krenkelser m.m.)*

Bestemmelsene i §§ 3-1, 3-2 og 3-2 a gjelder tilsvarende ved erstatning for krenking eller mislig atferd som nevnt i straffeloven §§ 222, 251, 254, 257, 259, 262, 263, 266, 267 a, 268 første ledd, 271, 282, 291, 294, 295, 296, 302, 304, 312, 313, 314, 327 eller 330.

III

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeprosessloven og tvisteloven mv. (bevisforbud for paten-

trådgivning) (Innst. 458 L (2020–2021), jf. Prop. 165 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i straffeprosessloven og tvisteloven mv.
(bevisforbud for patentrådgivning)

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 119 første ledd lyde:

Uten samtykke av den som har krav på hemmelighet, må retten ikke ta imot forklaring av prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i registrerte trosamfunn, advokater, forsvarere i straffesaker, *patentrådgivere oppført på listen nevnt i artikkel 134 nr. 1 i konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter 5. oktober 1973*, meklere i ekteskapsaker, leger, psykologer, apotekere, jordmødre eller sykepleiere om noe som er betrodd dem i deres stilling.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister skal § 22-5 første ledd første punktum lyde:

Retten kan ikke ta imot bevis fra prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i registrerte trossamfunn, advokater, forsvarere i straffesaker, *patentrådgivere oppført på listen nevnt i artikkel 134 nr. 1 i konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter 5. oktober 1973*, meklere i ekteskapsaker, leger, psykologer, apotekere, jordmødre eller sykepleiere om noe som er betrodd dem i deres stilling.

III

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel som endret ved lov 12. juni 2020 nr. 67 om endringer i varemerkeloven og tolloven mv. (gjennomføring av nytt varemerkedirektiv mv.) gjøres følgende endringer:

§ 15-7 første ledd andre punktum skal lyde:

Hvis mottakeren innen ti virkedager ikke har motsatt seg ødeleggelse av varene, anses samtykke etter bokstav b som gitt, og varene kan ødelegges.

§ 15-7 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Forvaltningsloven §§ 23, 24, 25 og 27 gjelder ikke i slike tilfeller.

§ 15-8 fjerde ledd skal lyde:

(4) Departementet kan gi forskrift om hva som anses som småforsendelser og om ødeleggelse av varer etter paragrafen her.

IV

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 84 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.30)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 85 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.16)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Voting i sak nr. 13, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Petter Eide om å stoppe nedbyggingen av grøntområdene på Bredtvet i Groruddalen (Innst. 470 S (2020–2021), jf. Dokument 8:142 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt seks forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Jan Bøhler på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3 og 4, fra Kari Elisabeth Kaski på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 5 og 6, fra Per Espen Stoknes på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 5, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å flytte Oslo fengsel fra Grønland, og at bruk av området hvor fengselet ligger i dag kommer innbyggerne i bydelen til gode, i tillegg til at nytt fengsel på Bredtvet blir skrinlagt som alternativ.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 72 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statsbygg hurtig gjennomfører en ny utredning av plassering av nytt fengsel for å sikre de innsatte gode soningsforhold. Utbygging av nytt fengsel skal ikke gå på bekostning av skog og dyreliv, eller ødelegge viktige naturområder for lokalbefolkningen.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 80 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3 og 4, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å fremskynde arbeidet med å finne andre fullgode tomtealternativer enn Bredtvet til Oslo fengsel innenfor nødvendige krav til nærhet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ruste opp eksisterende Oslo fengsel og Bredtveit kvinnefengsel i påvente av et nytt fengsel.»

Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.46)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge de foreløpige planene om et nytt Oslo fengsel på Bredtvet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere alternative lokasjoner for nytt fengsel i Groruddalen som ivaretar grøntområdene samtidig som det sikres statlige arbeidsplasser i området.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.07)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med forslag vedrørende nytt Oslo fengsel.

Presidenten: Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 72 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.35)

Votering i sak nr. 14, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Martin Henriksen, Maria Aasen-Svensrud, Åsmund Aukrust og Anette Trettebergstuen om å fjerne støtten til Human Rights Service (Innst. 474 S (2020–2021), jf. Dokument 8:164 S (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne tilskuddet til organisasjonen Human Rights Service i forbindelse med statsbudsjettet for 2022.

II

Stortinget ber regjeringen oppheve Human Rights Service sin status som humanitær organisasjon som arbeider på flyktning-, asyl- eller innvandringsfeltet med rett til å foreslå nemndmedlemmer til UNE.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble med 45 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.08)

Votering i sak nr. 15, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim og Himanshu

Gulati om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet (Innst. 481 S (2020–2021), jf. Dokument 8:189 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Per-Willy Amundsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som sikrer at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger som er rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet.»

Det voteres alternativt mellom forslaget og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til innstillingen.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:189 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim og Himanshu Gulati om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet – vedtas ikke.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.11)

Votering i sak nr. 16, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur og audiovisuell sektor (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Kulturdepartementet (Innst. 509 S (2020–2021), jf. Prop. 176 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Olav Urbø satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget sender Prop. 176 S (2020–2021) tilbake til regjeringen.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 78 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.59)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:**I**

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning om etablering av Kreativt Europa, EUs program for kultur- og audiovisuell sektor, (2021–2027).

II*Budsjettrevisjon utgifter*

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
325		Allmenne kulturformål	
	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres,</i> for høyes med Fra kr 83 900 000 til kr 135 900 000	52 000 000

Presidenten: Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 17, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 59 av 5. februar 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2016/2102 om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (Innst. 457 S (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2020–2021), S-delen)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 59 av 5. februar 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2016/2102 (om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner).

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 18, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i likestillings- og diskrimineringsloven mv. (uni-

versell utforming av IKT-løsninger) (Innst. 456 L (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2020–2021), L-delen)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i likestillings- og diskrimineringsloven mv. (universell utforming av IKT-løsninger)

I

I lov 16. juni 2017 nr. 50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda oppheves

§ 7 første ledd bokstav a. Nåværende første ledd bokstav b til h blir første ledd bokstav a til g.

II

I lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering gjøres følgende endringer:

§ 17 annet ledd skal lyde:

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske *forholdene, slik* at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

§ 18 skal lyde:

§ 18 *Universell utforming av IKT*

Offentlige og private virksomheter har plikt til universell utforming av hovedløsninger for informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) rettet mot eller stilt til rådighet for bruker, slik at virksomhetens alminnelige funk-

sjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse. IKT-løsningene skal være universelt utformet fra det tidspunktet som er fastsatt i § 41.

Med IKT menes teknologi og systemer av teknologi som brukes til å uttrykke, skape, omdanne, utveksle, lagre, mangfoldiggjøre og publisere informasjon, eller som på annen måte gjør informasjon anvendbar.

Plikten etter første ledd gjelder ikke dersom den medfører en uforholdsmessig stor byrde for virksomheten. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på

- a. effekten av å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse
- b. virksomhetens karakter
- c. kostnadene ved tilretteleggingen
- d. virksomhetens størrelse og ressurser.

Plikten etter første ledd anses som oppfylt dersom virksomheten oppfyller krav til universell utforming i annen lov eller forskrift.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om avgrensning av virkeområdet og innholdet i plikten til universell utforming av IKT-løsninger.

§ 19 overskriften skal lyde:

§ 19 Aktivitetsplikt for universell utforming

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a Aktivitets- og redegjørelsesplikt for universell utforming av IKT

Offentlige og private virksomheter skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming av IKT innen virksomheten.

Offentlige virksomheter skal redegjøre for arbeidet med universell utforming av IKT.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om innholdet i redegjørelsesplikten og hvordan plikten skal oppfylles.

§ 36 skal lyde:

§ 36 Håndheving av reglene om universell utforming av IKT

Digitaliseringsdirektoratet skal føre tilsyn med at kravene i § 18, jf. § 41 om universell utforming av IKT og 19 a andre ledd om redegjørelsesplikten, overholdes.

Digitaliseringsdirektoratet kan gi pålegg om retting til en virksomhet som ikke oppfyller plikten til universell utforming av IKT etter § 18, redegjørelsesplikten etter 19 a andre ledd og forskrift gitt i medhold av § 18 femte ledd og § 19 a tredje ledd, og kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av pålegget dersom fristen for å etterkomme pålegget er oversittet. En part kan begjære at en beslutning om illeggelse av tvangsmulkt skal prøves på ny. Forvaltningsloven §§ 28 til 36 gjelder tilsvarende.

Digitaliseringsdirektoratet kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sine oppgaver etter loven, og kreve adgang til IKT-løsninger som nevnt i § 18. Det samme gjelder klageinstansen ved klage over vedtak etter andre ledd.

Søksmål om gyldigheten av vedtak truffet av Digitaliseringsdirektoratet eller av klageinstansen må reises innen tre måneder etter at underretning om vedtaket er mottatt. Vedtaket kan ikke bringes inn for domstolene uten at klageadgangen er utnyttet og klagen er avgjort. Søksmål skal likevel i alle tilfelle kunne reises når det er gått seks måneder fra klage første gang ble fremsatt, og det ikke skyldes forsømmelse fra klagerens side at klageinstansens avgjørelse ikke foreligger.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring av tilsyn, utmåling av tvangsmulkt, og hvordan vedtak om tvangsmulkt skal gjennomføres.

Ny § 36 a skal lyde:

§ 36 a Tilsynsorganets plikt til kontroll og rapportering

Digitaliseringsdirektoratet skal jevnlig måle om offentlige organers nettsted og mobilapplikasjoner overholder kravene til universell utforming.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av kontroll og rapportering til ESA.

§ 41 skal lyde:

§ 41 Overgangsregler

Plikten etter § 18 første ledd og redegjørelsesplikten etter § 19 a inntreder tolv måneder etter at forskrift om innholdet i plikten etter § 18 femte ledd har trådt i kraft, eller tolv måneder etter at forskriften gjøres gjeldende for nye pliktsubjekter, med mindre kortere frister følger av forskriften. Eksisterende IKT-løsninger skal være universelt utformet fra 1. januar 2021.

Digitaliseringsdirektoratet kan gi dispensasjon fra fristene dersom det vil være uforholdsmessig byrdefullt å overholde dem.

III

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 19, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om endring i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (forlengelse av midlertidig unntak fra avkortingsreglene for alderspensjon som følge av covid-19) (Innst. 465 L (2020–2021), jf. Prop. 186 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i lov om endring i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover

I

I lov 20. mars 2020 nr. 3 om endring i lov om Statens pensjonskasse skal romertall II nr. 2 lyde:

2. Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 26 nytt sjettede ledd opphører å gjelde 1. januar 2022.

II

I lov 20. mars 2020 nr. 4 om endring i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal romertall II nr. 2 lyde:

2. Lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 7 nr. 1 første ledd nytt femte og sjettede punktum opphører å gjelde 1. januar 2022.

III

I lov 20. mars 2020 nr. 5 om endring i lov om pensjonsordning for sykepleiere skal romertall II nr. 2 lyde:

2. Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 11 tredje ledd nytt andre og tredje punktum opphører å gjelde 1. januar 2022.

IV

Loven trer i kraft straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 20, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 189 om anstendig arbeid for arbeidstakere i private hjem av 16. juni 2011 (Innst. 453 S (2020–2021), jf. Prop. 163 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Jon Georg Dale på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge en sak der en vurderer om dagens arbeidervernlovgivning godt nok ivaretar arbeidstakere som utfører arbeid i private hjem, og fremme forslag til tiltak som kan senke terskelen for å registrere slike arbeidsforhold.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en nasjonal minstelønn, som vil sikre enhver arbeidstaker et anstendig lønnsnivå.»

Det votes alternativt mellom forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker i ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 189 om anstendig arbeid for arbeidstakere i private hjem av 16. juni 2011.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 70 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.38)

Votering i sak nr. 21, debattert 28. mai 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning som regulerer programmet for sysselsetting og sosial innovasjon, ESF+/EaSI (2021–2027) (Innst. 464 S (2020–2021), jf. Prop. 177 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Jon Georg Dale på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre for status for etableringen av European Labour Agency (ELA), og vurderinger av i hvilken grad forordningen får betydning for ELAs planlagte virkeområde.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem endelig vedtatt forordning om ESF+/EaSI (EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon (Employment and Social Innovation – EaSI)) for Stortinget til behandling.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning som regulerer programmet for sysselsetting og sosial innovasjon, ESF+/EaSI (2021–2027).

Presidenten: Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 29 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.58)

Votering i sak nr. 22, debattert 28. mai 2021

Innstilling frå arbeids- og sosialkomiteen om Årsmelding 2020 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer (Innst. 400 S (2020–2021), jf. Meld. St. 30 (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Meld. St. 30 (2020–2021) – Årsmelding 2020 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer – vert lagd ved møteboka.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 23 [15:30:26]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.31

